

12 | rodna gruda

december 1971

revija za Slovence po svetu

Slovenija

Srečno 1972 vam želijo:

**Socialistična zveza
delovnega ljudstva
Slovenije**

**Skupščina mesta Ljubljana
Ljubljana, Magistrat, Mestni
trg 1**

**KOMPAS
Turistično in avtobusno
podjetje
Ljubljana, Dvoržakova 1**

**Zveza sindikatov Slovenije
Republiški svet, Ljubljana,
Dalmatinova 4**

**Mestni svet
Zveze sindikatov Slovenije
Ljubljana**

tovarna
baterij in
baterijskih naprav
zmaj

ZMAJ

Ljubljana, Šmartinska c. 28

**Republiški zavod za zaposlo-
vanje, Ljubljana, Glinška 12**

**Jugobanka
Ljubljana, Titova 32**

rodna gruda 12

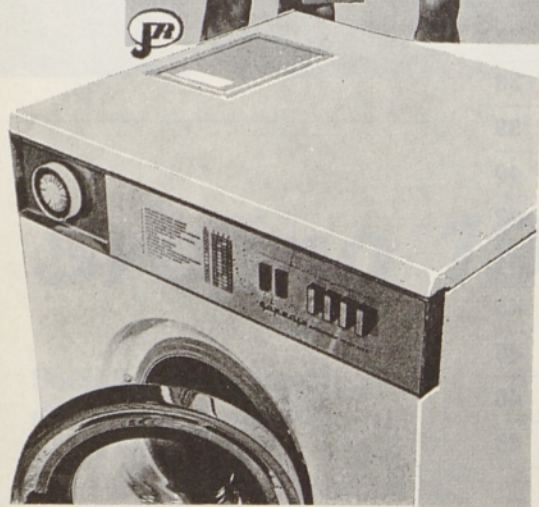
REVILJA ZA SLOVENCE PO SVETU
MAGAZINE FOR SLOVENES ABROAD
REVUE POUR LES SLOVÈNES DANS LE MONDE
REVISTA PARA LOS ESLOVENOS EN EL MUNDO

LETO: XVIII — DECEMBER 1971

Iz vaših pisem	4
Na kratko	6
Tone Krašovec: Burno gospodarsko leto	8
Boro Borovič: Tri srca — nešteto src	10
V Slovenijo na smučanje!	12
Janez Kajzer: Umirajoče slovenske vasi	14
France Cvenkel: Lovska jesen v Sloveniji	20
Filatelija, Vaš kotichek	22
I. English Section	23
II. Začasno na tujem	23
Ivan Virnik: Vesele iz stare Ljubljane	32
Arhitektura slovenskega kozolca	33
Peter Breščak: Jubilej slovenskega muzejstva	34
France Novak: Naša beseda	35
Naši po svetu	36
Jože Prešeren: Hej, prijatelj, zapoj z nami!	39
Azra Kristančič: »Moj mož ni našega rodu ...«	40
Otroci berite	42
Vaše zgodbe — Kristina Duh: »Fanta, oprostita!«	44
Vatro Grill: Tri pesmi	45
Ludvik Stegu: Dve pesmi	45
Mimi Malenšek: Panorama — Detail Wiena	46
Humor	48
Slika na naslovni strani: Egon Kaše: Zima na Bledu	

Revija »Rodna gruda« izdaja Slovenska izseljenska matica • Uredništvo in uprava: 61001 Ljubljana, Cankarjeva 1/II, poštni predal 169, Jugoslavija
• Telefon uredništva: 23-102, telefon uprave: 21-234 • Glavni urednik: Drago Seliger • Odgovorni urednik: Jože Prešeren • Urednica: Ina Slokan
• Uredniški odbor: Dragan Flisar, Anton Ingolič, Branka Jurca, Janez Kajzer, Tone Krašovec, Zvone Kržišnik, Stane Lenardič, Ernest Petrin, Boštjan Pirc, Anton Rupnik, Mila Šenk, France Vurnik • Prevajalci: Milena Milojevič, (angleščina), Viktor Jesenik (francoščina), Albert Gregorič (španščina) • Revija izhaja mesečno — 7. in 8. številka izideta skupno • Rokopisov uredništvo ne vrača • Poštšina plačana v gotovini • Naročnina: letno za posamezne države: Anglija 1,25 Lstg, Avstrija 80,00 Sch, Belgija 150,00 Bfr, Danska 21,00 Dkr, Finska 10 Fm, Francija 15,00 FF, Grčija 90,00 Dr, Holandija 11,00 Hfl, Italija 1.900,00 Lit, Nemčija 12,00 DM, Norveška 22,00 Nkr, Švedska 15,00 Skr, Švica 13,00 Sfr; prekmorske države — ZDA, Kanada, Avstralija, Argentina in druge 5,00 US dolarjev ali enakovrednost v drugi valuti oziroma v dinarjih • Plačila naročnine: za dinarje tekoči račun 501-8-51, devizni račun št. 501-620-7-32002-10-575 pri Ljubljanski banki ali št. 501-620-2-32002-10-3796 pri Jugobanki, Ljubljana, po mednarodni poštni nakaznici ali s čekom v priporočenem pismu • Tisk: »Kočevski tisk«, Kočevje

POSTALI SMO VELIKI,
ker smo zadovoljili milijone potrošnikov

gorenje

**NOVI
PRALNI STROJ
PS 664 BIO S**

še večje zadovoljstvo
potrošnikov

**ENOSTAVEN, UDOBEN, AVTOMATSKI, ZA VSAK PROSTOR
14 PROGRAMOV, 4 TERMOSTATI, DVA NIVOJA VODE**

Pere programirano vse vrste perila, določa različne nivoje vode, temperature in operacije z ozirom na zahteve pranja. Avtomatsko biološko pranje in škrobljenje. Je tih, varen, eleganten in pri delovanju nepremičen. Dimenzije ustrezajo kuhinjskim elementom

NAJVEČ, KAR SI LAHKO ŽELI SODOBNA GOSPODINJA

TUDI ZA

**D
E
V
N
E**

**POPUST
17,70
%**

TEHNO - IMPEX

oddelek za inozemska zastopstva vam nudi proizvode renomiranih evropskih firm iz konsignacijskega skladišča v Ljubljani za devizna vplačila:

KÜPPERSBUSCH - AEG

- trajno-žareče peči in štedilnike na premog
- elektro-plinske plošče, pečice in hladilnike za vgradnjo v kuhinjsko pohištvo

IDEAL - STANDARD

- litoželezni kotli za centralno kurjavo z vso opremo
- oljni gorilci
- komplet avtomatika za centralno ogrevanje
- radiatorji jekleni in ploščni

TELEFUNKEN - AEG

- magnetofoni in gramofoni za mono- in stereo reprodukcijo
- radio-aparati in televizorji PALcolor

ALLIBERT - REIBERGER

- toaletne omarice in ostali artikli za opremo kopalnic

KAUSCH

- oljni gorilniki
- oprema za oljne instalacije

Prodaja in informacije

TEHNO-IMPEX, TRG OF 15 (poleg poslovalnice Putnika)
Ljubljana tel. 312-104

Ansambel Slak v Avstraliji!

Številni Slovenci v ZDA in Kanadi bodo še dolgo pomnili koncertno turnejo ansambla Lojzeta Slaka v njihovih novih domovinah, zdaj pa je že vse pripravljeno za novo veliko gostovanje tega ansambla — tokrat po Avstraliji. Z nekaterimi avstralskimi rojaki smo sicer o tem gostovanju razpravljali že dalj časa, vseeno pa se na zdi, da je odločitev padla kar hitro. V Canberri so se 23. oktobra zbrali pooblaščenimi zastopniki posameznih slovenskih društev iz večjih avstralskih mest in se dogovorili za skupno organizacijo turnje ansambla Lojzeta Siaka v Avstraliji ter za urejanje tekočih zadev pooblastili predsednika Slovensko-avstralskega društva v Canberri Francija Bresnika. Na sestanku so bila navzoča naslednja društva: Slovensko društvo Adelaide, S.A.A. »Triglav« Canberra, Slovensko društvo Melbourne, Slovensko društvo Sydney in Slovenski klub »Triglav« Sydney. Opravičili so se predstavniki Slovenskega društva Brisbane.

Ansambel Slak in seveda tudi pevci »Fantje iz Praprotnega« naj bi v Avstraliji nastopali predvsem za slovenske rojake, v prostih dnevih pa naj bi nastopili za avstralsko javnost ter na televiziji.

Okviren program nastopov je tak:

CANBERRA — petek, 18. 2. 1972

MELBOURNE — sobota, 19. 2.

TASMANIA — nedelja, 20. 2.

GEELONG — petek, 25. 2.

ADELAIDE — sobota, 26. 2.

SYDNEY SDS — nedelja, 27. 2.

WOOLONGONG — petek, 3. 3.

CANBERRA — sobota, 4. 3.

QUEANBEYAN — nedelja, 5. 3.

BRISBANE — petek, 10. 3.

SYDNEY TRIGLAV — sobota, 11. 3.

MELBOURNE — nedelja, 12. 3.

ADELAIDE — petek, 17. 3.

CANBERRA — sobota, 18. 3. (združeno z otvoritvijo slovenskega doma »Triglav«)

Ta program gostovanja se lahko še spremeni. Opozarjamo pa vse, da se za vse informacije glede koncertov obračajo na slovenska društva v omenjenih krajih ali pa na organizatorja turnee na naslov: Franci Bresnik, Slovensko-avstralsko društvo, 59 Cooma St., Queanbeyan N.S.W. 2620.

Želimo vam, da bi vam bil Slakov ansambel resnično v zabavo in razvedrilo ter da bi vam prinesel vsaj drobec pravega slovenskega razpoloženja!

Pozabljena Prlekija

Doslej vam še nisem pisal, a kar v začetku naj vam zaželim še mnoga uspešna leta! Že dve leti se potikam po tujini, toda ni lepše dežele od naše Slovenije in še posebej od Prlekije, kjer sem doma. Vaša lepa revija mi vsaj malo potolaži dušo, ki hrepeni nazaj v rodni kraj. Zaenkrat pa mi to še ni mogoče, toda tu in tam vendarle vsaj na slikah pogledam naše gorice, planine in vse, kar nudi očem naša lepa pokrajina. Letos poleti sem bil tudi na dopustu doma in priznati moram, da se je od časa, ko sem odšel, spet precej spremenilo. Videl sem nove tovarne, ki so tako potrebne tudi naši severovzhodni slovenski krajini. Žal so te tovarne le v mestih, kjer se še da z delom prebiti, a na podeželju še ni veliko boljše. Sam sem rojen v ljutomerskih gorica in sem tam živel vse do odhoda v tujino. Pri osemčlanski družini si oče ni mogel kupiti poštene obleke, dokler nas ni vsaj pet postavil na noge, to pa je bilo šele nedavno. Koliko takšnih družin še živi po prleških gričih in širom vseh slovenskih goric. Sprašujem se, ali za te ljudi naša družba res ne more nič storiti?

Med počitnicami sem potoval tudi po drugih krajih Slovenije. Povsod sem videl, da je mnogo več na novo zgrajenega kakor pa v našem kotu. Mislim, da bi možje v našem parlamentu morali malo bolj misliti tudi na ta del naše male domovine in kaj več storiti za te ljudi, ki si to s svojim garanjem tudi zaslužijo.

Tone Rajh,
Bergisch Bladbach, Nemčija

Čas naglo beži

Čas tako naglo beži in že je minilo leto, od kar smo imeli Slakov ansambel na gostovanju v Vancouveru. Tisti srečni večer bo ostal slehernemu tukajšnjemu Slovincu v prijetnem spominu. Pri nas je prenočil član ansambla Franc Sever, katerega prisrčno pozdravljamo, enako tudi ostale člane skupine. Želeli bi še več podobnih prireditev, ki nam vsaj za trenutek približajo domovino. Čeprav nam tukaj v novi domovini nič ne manjka, imamo vsi več ali manj domotožja. Mater in domovino ima vsak človek pač samo eno in nihče ju ne more nadomestiti.

Karla Gril,
Vancouver, Kanada

Misel na rojstni kraj

Ponovno naročam drago revijo Rodno grudo. Pred leti me je naročil nanjo vaš zastopnik pokojni Frank Cvetan, ki smo ga vsi dobro poznali. Žal pa ga je smrt tako nepričakovano iztrgala iz naše srede. Zaradi boleznin in pomanjkanja sem bila primorana revijo odpovedati, zdaj pa jo ponovno naročam. Sem že v letih, a vseeno rada zvem novice. Zanima me vse, kar je v zvezi z mojo rojstno domovino. Po rodu sem s Štajerske, doma sem iz Razborja pri Zidanem mostu. Velikokrat mislim na svoj rojstni kraj.

Josephine Ranzinger,
McKeesport, Penna. ZDA

Košček tistega, kar pogrešava

Revija Rodna gruda nama z ženo prinaša košček tistega, kar pogrešava v tujini. Poročil sem se šele pred kratkim, v avgustu letos. Moja žena je po rodu z Madžarske, a že kar dobro govori slovensko tako, da lahko tudi ona bere Rodno grudo. Sedaj sem se tudi preselil tja, kjer je stanovala moja žena. Prosim pošljite mi Slovenski koledar in revijo na novi naslov.

Branko Potočnik,
Künzelsau, Nemčija

Drugič na obisku v domovini

Pred štirimi leti sva bila z možem na obisku v domovini. Letos v maju pa sva spet obiskala domači kraj ter moje starše in tri sestre in njihove družine, ki živijo v okolici Ljutomera. To je bilo veselo svidenje tudi za mojega moža, ki se je srečal s svojima sestrama, z eno po dvajsetih, z drugo pa po dvaindvajsetih letih. Ena od sester je pripotovala na to srečanje iz Kanade, druga pa z Dunaja, Avstrija. Z možem sva si ogledala več slovenskih krajev, med drugim sva bila tudi na Bledu. Nisva se mogla načuditi novim gradnjam: stanovanjskim hišam, moderno urejenim trgovinam, lepim hotelom, cestam. Zares sva uživala ob našem dopustu v prelepi Sloveniji.

Gabriela Presler z družino,
Torrance, Cal. ZDA

Ne bomo pozabili

Danes smo dobili prvo Rodno grudo in se vam zanjo lepo zahvaljujemo. Lepe spomine imamo z letošnjega obiska. V Rodni grudi smo bili posebej veseli slike s pridelitve Pri grozdu v Gornji Radgoni. Tudi mi smo na tej sliki. Tam je bilo zelo veselo in prijetno in ne bomo tega nikoli pozabili. Težko čakamo naslednjo številko lepe Rodne grude.

L. Cergoli,
Guelph, Ont. Kanada

Za nas in za potomce

Prisrčno pozdravljam vse pri Izseljenski matici in Rodni grudi v Ljubljani. Spomnil sem se, da je zdaj ob koncu leta čas, da poravnam naročnino za prelepo revijo in zanimivi Slovenski koledar, ki ga vsi doma in po svetu veselo pričakujemo za leto 1972.

Vaš naročnik sem že od 1963. leta in ni mi žal, da plačujem naročnino za tako lepo slovensko revijo, saj Rodna gruda povezuje nas Slovence po vsem širnem svetu. Vsak mesec nas razveseli in prinaša pozdrave od naših rojakov z vseh koncev domače dežele in vsega sveta. Do zadnjih dni življenja bo Rodna gruda z menoj, pa tudi moji potomci bodo nadaljevali, saj jim je zelo všeč. Zato vas prosim, da mi jo tudi vnaprej pošljate in čimprej pošljete tudi Slovenski koledar za leto 1972. Pošiljam 10 dol., kar ostane, naj bo za tiskovni sklad. Vsem naročnikom doma in po svetu prisrčne pozdrave. Enako tudi vam vsem pri Matici in uspešno novo leto!

Stanislav Cemas,
Downsview, Toronto, Kanada

Slovenskih časopisov ni v Nemčiji

Rodno grudo redno prejemamo in se je vedno veselimo. Škoda, da ni vsaj ena stran za dobro voljo in smeh v njej in pa kakršnakoli križanka ne bi smela manjkati. Koderkoli sem hodil tu po ZR Nemčiji ali čakal na vlak in slično, sem si želel kupiti kako branje tudi v slovenščini. Žal pa nisem imel te sreče, da bi kaj dobil. Le enkrat sem dobil Tovariša.

Alois Putre,
Zelhausen, Nemčija

*Vsem Slovincem po svetu,
osem našim bralcem in sodelavcem
želimo*

srečno novo leto 1972!

Slovenska izseljenska matica
Uredništvo Rodne grude

ših uspehov in iskreno želijo krepitev enotne, napredne in močne Jugoslavije. S svojim aktivnim zanimanjem in angažiranjem za razvoj dobrega in plodnega so-

lepota in posrečeni lokaciji. Za Slovenijo lahko trdimo, da je glede tega ena najdražjih parcel v Evropi. Naše bogastvo je v sposobnih ljudeh, ki imajo veliko pobud. Močan poudarek moramo dati tako imenovani terciarni dejavnosti.«

Uspešno leto v turizmu

Turistična zveza je pred nedavnim objavila podatke, da je bilo leto 1971 rekordno v jugoslovanskem turizmu. Zabeležili so 26 milijonov prenočitev. Zmanjšalo se je število turistov iz vzhodnoevropskih držav — Češkoslovaške, Poljske, Sovjetske zveze, povečalo pa se je število gostov iz zahodnoevropskih držav. Cenijo, da bo celoten devizni priliv od turizma v letu 1971 znašal okrog 400 milijonov dolarjev.

400 let kmečkih uporov

Prihodnjo zimo bodo minila štiri stoletja odkar se je zapisal v zgodovino veliki upor slovenskih in hrvaških kmetov pod vodstvom Matije Gubca. Spomin na veliki dogodek iz naše zgodovine bomo v Sloveniji počastili v začetku leta 1973, pripravljalni odbor za proslavo pa je že začel z delom.

V Trstu slovenske TV oddaje?

Tržaški radio ima že dalj časa redne oddaje v slovenščini, zdaj pa že precej časa razpravljajo o možnostih, da bi v deželi Furlanija-Juljska krajina uvedli tudi televizijske oddaje za Slovence. Jugoslovanska televizija ima že dalj časa redne oddaje za italijansko manjšino.

Širše gospodarsko sodelovanje

Med nedavnim obiskom predsednika slovenske gospodarske zbornice Leopolda Kreseta v Kölnu in Düsseldorfu so se z zahodnonemškimi predstavniki pogovarjali tudi o sodelovanju z ETC (Europa Trade Center), organizacijo za posredovanje mednarodnih poslov, ki ima svoj sedež v Kölnu. Slovenska gospodarska zbornica bo generalni zastopnik ETC za Jugoslavijo. Jeseni leta 1972 bodo v Kölnu ali Düsseldorfu priredili »Jugoslovanski teden«, na katerem naj bi jugoslovansko izvozno blago prvič ponudili na podlagi natančne raziskave trga.

Predsednik Tito v ZDA, Kanadi in Veliki Britaniji

Predsednik Tito z ženo Jovanko in spremstvom se je konec oktobra in v začetku novembra mudil na šestdnevnem uradnem obisku v Združenih državah Amerike. Njemu in njegovim sodelavcem so v Washingtonu priredili prizrčen sprejem. Ameriška javnost je spremljala Titov obisk z največjo pozornostjo. Razen s predsednikom ZDA in z visokimi ameriškimi politiki se je predsednik Tito sestal tudi z uglednimi ameriškimi poslovnimi ljudmi, znanstveniki, novinarji, umetniki, izseljenci. Po Washingtonu so jugoslovanski gostje obiskali še Houston in Los Angeles.

V Kanadi se je predsednik Tito sestal s premierom Trudeaujem in njegovimi sodelavci, s katerimi je imel koristne in prijateljske razgovore. Obiskal je še Quebec in Novo Škotsko, kjer je bil v Halifaxu imenovan za častnega doktorja tamkajšnje univerze.

Na poti v Jugoslavijo se je predsednik Tito ustavil še v Veliki Britaniji, kjer se je srečal s kraljico Elizabeto in se pogovarjal s predsednikom vlade Edwardom Heathom.

Ob vrnitvi v Jugoslavijo je dal predsednik Tito daljšo izjavo za tisk in med drugim omenil srečanja z našimi rojaki. Dejal je: »Prav tako smo se srečali z mnogimi državljani ZDA in Kanade jugoslovanskega rodu. Ti ljudje pazljivo spremljajo vse, kar se dogaja pri nas, veselijo se na-

delovanja med Jugoslavijo in ZDA ter Jugoslavijo in Kanado v resnici predstavljajo most med našimi državami.

Jedrska elektrarna Krško do roka

V Ljubljani so se pred kratkim sestali slovenski energetske strokovnjaki, ki so proučili vse v zvezi z gradnjo prve jugoslovanske jedrske elektrarne pri Krškem. Gradnjo bosta skupno financirali Slovenija in Hrvaška, elektrarna pa naj bi po načrtih začela obratovati leta 1977.

Z vlaki na Jadran

Obisk tujih turistov na severnem Jadranu se je v letu 1971 v primerjavi s prejšnjim letom povečal za 21 odstotkov. Zahodnoevropske agencije pa so že sporočile, da bo v naslednji sezoni pripeljalo na Jadran prek 200 posebnih vlakov.

Slovenija — bogata parcela

Na nedavnem kongresu republiškega sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije je predsednik slovenskih sindikatov Tone Kropušek med drugim dejal: »Slovenci smo šele v zadnjem času spoznali, da naša perspektiva ni pod zemljo. Naša bogastva so na zemlji, v naravnih

Dr. De Bakey — častni doktor ljubljanske univerze

Sloviti ameriški kirurg De Bakey iz Houstona bo letos postal častni doktor ljubljanske univerze, ko bo še pred koncem leta obiskal Ljubljano. Michael De Bakey je vodja kirurške katedre Baylorjeve univerze in direktor Cardiovascular Research Centre v Houstonu. Je tudi velik prijatelj Jugoslavije. Doslej je že večkrat nudil brezplačno zdravniško pomoč našim državljanom, pri čemer je plačeval njihovo zdravljenje celo iz lastnega žepa. Leta 1967 je na lastne stroške prišel v Ljubljano s kompletno zdravniško ekipo in sedmim bolnikom vstavil umetne srčne zaklopke.

Tomos v Gani

V Acri, glavnem mestu Gane so predstavniki kopske tovarne »Tomos« pred nedavnim podpisali pogodbo o ustanovitvi skupnega podjetja v Gani. Podjetje bo izdelovalo mopede, kolesa in še nekatere druge izdelke iz »Tomosovega« programa. To gansko podjetje bo izdelke prodajalo v Gani in na nekaterih drugih trgih v Afriki.

Knjižna zbirka Prešernove družbe

Založba Prešernova družba v Ljubljani je v novembru izdala svojo redno knjižno zbirko in koledar za leto 1972. Prešernov koledar zvesto nadaljuje tradicijo naših ljudskih koledarjev in tudi letos je bogato, pa vendar preprosto opremljen. Koledarski del krasijo barvne reprodukcije del nekaterih slovenskih umetnikov. Uredil ga je Tone Fajfar.

Poleg Prešernovega koledarja je v letošnji zbirki še šest knjig, od katerih sta dve izvirni slovenski leposlovni deli prispevala Nada Kraigher in Dane Debič. Dobrodošla je tudi knjiga balad in romanc našega klasika Antona Aškercera. Prijetno branje je zgodba danskega avtorja Andersa Bodelsena z naslovom »Misli na neko številko«. Franc Demšar je napisal knjigo »Od kod in kako«, ki govori o spolni vzgoji mladih ljudi. Zadnja v zbirki je knjiga »Nasveti za vsakdanjo rabo«, v njej pa boste našli vrsto napotkov za številna drobna hišna opravila, za obnovo stanovanja, polaganje tapet idr. Letošnjo knjižno zbirko Prešernove družbe je uredil pisatelj Miško Kranjec.

Objavljamo nekaj posnetkov z letošnjih vojaških manevrov v Beli Krajini

Gradnja pontonskega mostu

Lahko in težko orožje prevažajo tudi s helikopterji

Padalski desant

Foto: Joco Žnidaršič

Burno gospodarsko leto

Za leto, ki se izteka, novinarskemu persesu ni lahka naloga na kratko popisati gospodarske značilnosti ali celo dati neovrgljivo oceno. Glede tega niso soglasni niti ljudje, ki se ukvarjajo z ekonomskimi vedami, niti politiki in celo ne sami gospodarstveniki. Vse ogromno brodovje svetovnega gospodarstva se namreč bori z močnimi valovi inflacije in monetarne krize in tudi kapitani njegovih najmočnejših enot so prisiljeni posegati po nenavadnih ukrepah ali začasno menjati smer plovbe, da se izognejo najnevarnejšim čerem. Menda položaj dovolj nazorno ilustrira misel, ki jo je letos zapisal eden Nobelovih nagrajencev za ekonomijo Paul Samuelson, da je v sedanjem položaju tako težko najti zanesljivo zdravilo proti inflaciji kot zdravilo proti raku.

V teh burnih razmerah imamo ob odprtosti v svet enake in še večje težave kot vsa tržna gospodarstva v svetu tudi pri nas. Seveda bi bilo poenostavljeno ob tem ocenjevati položaj le po dejstvu, ki ga v razgovoru z ljudmi iz tujine ali z našimi rojaki na tujem največkrat slišimo, češ, saj v Jugoslaviji številna podjetja poslujejo z izgubo. Samo zaradi tega se še ne kaže razburjati, ker gre preprosto na razmeroma skromno število gospodarskih organizacij in na primer vse izgube v Sloveniji ne dosežajo niti enega odstotka dohodka gospodarstva. Vsekakor se moramo lotiti bolj celovitega pregleda.

Začetki gospodarske stabilnosti

Kaj nam torej v Sloveniji obeta letošnje poslovno leto. Slovenska skupščina je ob ocenjevanju gospodarskih gibanj v oktobru na kratko povedano ugotovila, da se v zadnjih mesecih kažejo nekaj boljši gospodarski rezultati kot v prvem polletju, da pa smo šele na začetku poti h gospodarski stabilnosti in da

lahko ob močnih prizadevanjih, trdem delu in discipliniranem obnašanju pričakujemo nekako normalno umirjene gospodarske tokove šele ob koncu prihodnjega leta oziroma v začetku leta 1973. Za bralca morda ni prijetno, vendar se ne moremo izogniti nekaterim suhoparnim, vendar nazornim številkam. Vse ocene kažejo, da se bo letos proizvodnja v Sloveniji povečala za desetino ali celo nekaj več. Ob tem se bo skupni dohodek gospodarstva povečal kar za tretjino. To pomeni, da je nanj vplivalo tudi vidno povečanje cen. Ocene kažejo, da se bo stopnja letošnjih podražitev gibala med 15 in 16 %. Vendar pa tudi drži, da k večjemu skupnemu dohodku prispeva svoj delež tudi preusmeritev proizvodnje na zahtevnejše izdelke višje stopnje obdelave ki so seveda tudi dražji in prinašajo podjetjem več denarja. Uvoz, ki je v začetku leta nebrzdano naraščal, v zadnjih mesecih vidno usiha in po sklenjenih uvoznih pogodbah sodimo, da se bo ta težnja še nadaljevala. Prodaja blaga na tujih trgih občutno napreduje. Upoštevaje dejstvo, da precej deviz prinesejo tudi turizem, promet in nakazila naših delavcev iz tujine, lahko pričakujemo, da bo plačilni deficit ob koncu leta le občutno manjši, kot so kazala gospodarska gibanja ob polletju. Ob teh rezultatih pričakujemo, da se bodo skladi gospodarstva, torej denar, s katerim podjetja povsem samostojno razpolagajo, povečali za okrog 40 %. Deloma tudi zato, ker letos v praksi morda prvič dejansko uresničujemo že dolgo proklamirano načelo, da se mora delitev narodnega dohodka med družbo in gospodarstvom spremeniti v korist delovnih organizacij. In še ena številka: povprečna plača v Sloveniji bo letos znašala okrog 165 do 170 starih tisočakov. Vsekakor številka ni nizka, vendar jo vidno razvrednotijo podražitve, predvsem tiste, ki jih statistiki beležijo

v rubriko »življenjski stroški«. Pri tem velja pripomniti, da so med vsemi našimi republikami v Sloveniji osebni dohodki še najbolj veren odsev dejanskih gospodarskih dosežkov, kar je prav gotovo tudi rezultat ustreznih družbenih sporazumov, podpisanih med podjetji, sindikati, gospodarsko zbornico in izvršnim svetom.

Prodajati samo dobrim kupcem?

Če preidemo na temnejšo plat medalje, moramo med zaskrbljujočimi značilnostmi — podražitve smo že omenili — zapisati še prevelike naložbe in visoke medsebojne dolgove v gospodarstvu in zunaj njega. Gre za dva dejavnika, ki najbolj spodbujata gospodarsko nestabilnost in prav zato se je beograjska vlada odločila za nekaj izredno strogih predpisov, ki naj bi pomagali pogasiti ti dve žarišči inflacije. Prezgodaj je še ocenjevati njihov vpliv, saj so bili komaj sprejeti, nekaj pa jih bo začelo veljati šele z novim letom. Drži pa, da v zadnjih mesecih nosilec visokih naložb že nekoliko pohaja sapa in da vse številnejša podjetja ne dajo več blaga iz rok brez takojšnjega plačila. Prednost imajo kupci, ki veljajo za zanesljive plačnike in marsikje imajo sestavljene kar »lestvice zanesljivih odjemalcev«, če lahko tako rečemo. Seveda bi bilo nesmiselno zavračati krivdo na visoke medsebojne dolgove samo gospodarstvu, saj so visoki neplačani računi tudi v računovodstvih družbenopolitičnih skupnosti: občin, republik in predvsem federacije. Zadnji predpisi v prid večji gospodarski stabilnosti naj bi predvsem tu napravili red.

Po vseh naštetih najopaznejših svetlih in temnih tonih letošnje podobe našega gospodarstva bomo namesto sklepov zapisali nekaj misli, ki jih je oktobra v skupščini povedal podpredsednik slo-

venske vlade inž. Tone Tribušon, ko je o prizadevanjih za stabilnost dejal, da »so že vidni prvi skromni rezultati, ki jih je moč izraziti s številkami; v teku je precej konkretnih akcij, katerih rezultati se še ne morejo številčno prikazati, so pa izredno pomembni za stabilizacijo razmer doma, v Sloveniji in Jugoslaviji; izredno pomembno pa je, da se je v akcijo za stabilizacijo vključil velik del nosilcev odločitev s svojimi programi (poleg slovenske skupščine in izvršnega sveta tudi občine, veliko delovnih organizacij, banke, služba družbenega knjigovodstva in inšpekcijski organi). Vsa ta prizadevanja spremlja tudi politična akcija Zveze komunistov, sindikatov, socialistične zveze in mladine. To se pravi, da vendarle gre za usklajeno aktivnost, ki pa je po posameznih področjih v intenzivnosti in učinkih še vedno zelo različna.« Hkrati pa je v istem nastopu pred poslanci opozoril: »Skrbijo nas utvare, teh je precej, da namreč lahko gospodarska gibanja ozdravimo kar čez noč ali pa da jih je mogoče urediti samo z enkratnimi ukrepi«.

Bolezni gospodarstva ne moremo zdraviti z aspirini

Če prenesemo torej ugotovitve o letošnjih gospodarskih tokovih v športno prisposodbo, lahko rečemo, da en sam polčas (zadnji meseci) po vrsti slabih iger (zadnja leta) ne more popraviti položaja. Je pa ta polčas zadostna spodbuda za trajno trdo in prizadevno delo ter disciplinirano obnašanje.

Za konec še tole: zadnji strogi predpisi, ki naj pomagajo uravnovesiti našo gospodarsko barko in naravnati smer njene plovbe, so bili marsikje sprejeti z očitkom, da znova dajejo močnejše orožje v roke administraciji na škodo samoupravljanja. To pa ne drži. Res so zelo ostri, vendar niti eno ministrstvo, niti ena republiška vlada in niti ena občina z njimi niso dobili novih pristojnosti. Nasprotno, tudi družbenopolitične skupnosti predpisi silijo k večji disciplini in preprečujejo vmešavanje političnih dejavnikov v poslovne odnose. Več moči pa dajejo organom družbene

Razgibano poslovno središče Ljubljane, prestolnice Slovenije, je tudi odsev pisanega gospodarskega dogajanja v naši državi

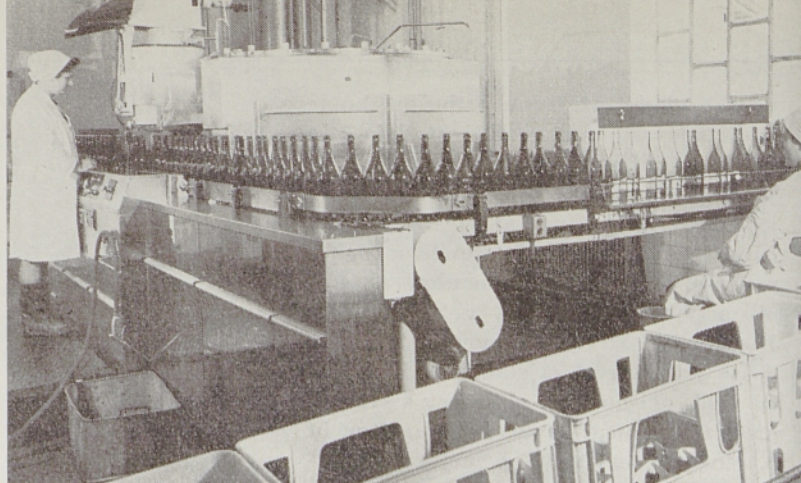
kontrole, ki so seveda postavljeni zato, da lahko vsak hip ugotovimo, kdo pije in kdo plača.

Če ugotavljamo da bolezni našega gospodarstva niso lahke, jih tudi ni mogoče zdraviti samo z aspirini. Na najbolj bolečih točkah je pač treba poseči po težjih zdravilih ali celo po skalpelu. Pri tem se moramo zavedati, da je že postaviti pravo diagnozo in izbrati pri-

merna zdravila, dovolj zahtevna in zapletena naloga. Mar ni bilo letos med kapacitetami ekonomske vede že slišati poziv »Ekonomisti vseh dežel — združimo se v nevednosti!« Mi pri tem gotovo nismo izjema.

Dolge kolone avtomobilov na obmejnem prehodu v Radgoni

Polnilnice v Radencih lahko napolnijo do milijon steklenic na dan

Boro Borovič

Tri srca – nešteto src

Razvoj zdravilišča Radenska skozi stoletja

Pravijo, da ni zvita iz trte trditve o privlačni moči treh radenskih src, ki so že več kot eno stoletje simbol zdravilišča Radenska na severnih obronkih idiličnih Slovenskih goric. Ljudje so spletli veliko legend o radenskem podzemlju, o številnih vreclih, iz katerih kipi mineralna voda,

Motiv iz Radencev. Foto: J. Klemenčič

vendar tvorci in graditelji današnjega sodobnega zdravilišča raje zaupajo geologom. Ob novih vrtninah tako rastejo vsako leto velike polnilnice, od koder pošiljajo s tekočih trakov po vsej deželi in daleč po svetu milijone steklenic slatine.

Kako cenijo tujci radensko vodo, dokazuje primer zdravnikar s Floride, ki prihaja že več let na zdravljenje v Radence, od koder vselej tovari ducat litrskih steklenic slatine. »Prevoz z letalom ni poceni, toda po vrnitvi v domovino bi bil hudo nesrečen, če bi se moral na vrat in na nos odpovedati kozarčku radenske«, je dejal Američan, ki je presedlal z avstrijskih zdravilišč k nam. Da, tri srca so osvojila nešteto src po vsem svetu, zato so v Pomurju upravičeno pomnosni na to svoje turistično središče.

Vreclci v močvirju

Pred več kot sto leti je dr. Karl Henn, takrat še študent medicine, prvi opozoril na vrednost slatine, ki je brbotala iz podzemlja in zalivala močvirnat svet okrog Radenc. Ker s svojim odkritjem ni mogel navdušiti pristojnih zdravstvenih krogov, se je po končanem študiju lotil dela sam. Tako je po petletnem delu uredil prvo zajetje, ki ga je imenoval »zdravilni vrelec«. Samo dve leti sta potlej pretekli in radenska slatina se je že po prvih uradnih analizah uvrstila med najbolj priznane mineralne vode v Evropi.

Čeprav je ta slatina kmalu dobila velik sloves, saj so se kopeli v njej izkazale za odlično zdravilo bolezni srca in ožilja, je preteklo veliko let do današnje podobe zdravilišča.

Vendar bi bili krivični do prejšnjih graditeljev, če ne bi zapisali podatka, da je zdravilišče Radenska po letu 1933 razvil do stopnje, ki mu je prinesla velik ugled, takratni lastnik dr. Ante Šarić. Pred drugo svetovno vojno je tako bila v Radencih že dokaj razvita zdraviliško-turistična dejavnost, saj je bilo ob treh zdravnikih gostom na voljo kar 243 sob, štirideset kopalnih kabin, pivnica za pitna zdravljenja, obširna fizioterapija, tri restavracije, med njimi dietična itd.

Gostje z vsega sveta

»Neurejen promet je bil glavna ovira, da se do osvoboditve nista mogla razmahniti prodaja slatine in zdravljenje ljudi v takem obsegu kot danes«, pripoveduje dipl. ekonomist Feri Horvat, mlad domačin, ki je, kot sam pravi, pri svojih poslih »doma« v vseh evropskih središčih. Namreč zdravilišče Radensko danes oblegajo gostje iz vse Evrope, vse večje pa je tudi povpraševanje po njihovi mineralni vodi, ki jo v vse večjem obsegu izvažajo. Med drugim tudi v Avstralijo in v ZDA.

Vse to, kar zdaj zmorejo v Radencih, si je prigospodaril danes že več kot sedemsto-

Nedelja v Prekmurju. Foto: Joco Žnidaršič

Najmodernejši hotel v Pomurju — hotel Radin (A kategorija) v Slatini Radenci. Foto: Boro Borovič

članski kolektiv z lastnim ustvarjalnim delom. Zlasti v zadnjih desetih letih je zdravilišče Radenska med podjetji v svetu ob Muri poleg soboške tovarne perila in oblačil Mura (3500 zaposlenih) na vrhu po obsegu vloženega denarja v nove proizvodne (slatinske), zdraviliške, turistične, gostinske in druge objekte, ki po urejenosti, po svoji funkcionalnosti in po privlačnosti daleč presegajo celo dosežke sosednjih avstrijskih zdravilišč Bad Gleichenberg, Bad Trautsmansdorf in drugih. Zato ni naključje, da med gosti prevladujejo Avstrijci, Zahodni Nemci in Italijani, po ureditvi novih zdraviliških in hotelskih objektov pa je na seznamu gostov vse več Skandinavcev in celo ljudi iz čezmorskih dežel. Slej ko prej pa med obiskovalci zdravilišča še vedno prevladujejo naši ljudje.

Žejna Jugoslavija

Brez splošnega napredka Jugoslavije seveda ne bi bil možen tak razvoj Radenc. Hkrati s porastom standarda se je po zaslugi odprtih meja razmahnil v naši deželi tudi turizem. Tako ni ostalo neizkoriščeno podzemno bogastvo Radenske, ki bo poslala letos na trg iz petih sodobnih polnilnic že 210 milijonov litrov slatine, kar predstavlja dobro polovico celotne proizvodnje slatine v naši državi, kjer deluje šestnajst slatinskih podjetij.

Menda bi tudi v Evropi zaman iskali večjega proizvajalca, kot je danes Radenska s takimi količinami prodane slatine. Vendar v Radenski niso ostali samo pri tem, ampak so v sodelovanju z zahodnonemško tvrdko Kajo začeli z velikopotezno proizvodnjo nizkokalorične brezalkoholne pijače »deit« na bazi mineralne vode.

Kako uspešno so se lotili v Radencih tega podjetja, dokazuje odločitev zahodnonem-

ške tvrdke, ki je pred kratkim pripravila v Radencih prvo evropsko konferenco vseh proizvajalcev napitka »deit«. Ta pijača, ki osvaja državo za državo, bo nedvomno še povečala ugled Radenske, kjer hitijo z urejanjem novih polnilnic.

»Ob vsem tem se ne čudite, če tudi Jugoslovani danes več ne zaostajajo za najbolj razvitimi evropskimi državami po porabi slatine«, so nam povedali v Radencih. Zadnji podatki kažejo, da znaša v Sloveniji letna poraba mineralne vode na osebo že petindvajset litrov, to pa je že krepko nad evropskim povprečjem.

Nova podoba Pomurja

Prav zdravilišču Radenska gre v dobršni meri zasluga, da Pomurje, zlasti še radgonska občina, ki meji neposredno na Avstrijo, tako hitro menja svojo podobo. Ob hitri rasti Gornje Radgone, ki dobiva za svoj razvoj levji delež dohodkov iz Radenske, se okrog sodobno urejenega zdravilišča razvija tudi sam kraj Radenci, ki ga že danes uvrščajo med najlepša turistična središča v Sloveniji. To med drugim dokazuje tudi veliko povpraševanje po privatnih sobah.

Vsekakor pa pomeni največjo pridobitev za Radensko v tem letu nov hotel »Radin« A kategorije in so ga odprli to jesen. Velik hotelski objekt z blizu tristo posteljami je tako postal jedro, okrog katerega so že razporejeni številni zdraviliški, turistični, gostinski in rekreacijski objekti, kjer že danes lahko zadovoljijo najbolj zahtevne goste in turiste.

No, v Radencih ne nameravajo ostati samo pri tem. V prihodnjih petih letih bodo vložili v nove objekte, med katerimi naj omenimo prireditveno dvorano za tisoč go-

stov, nove kopališke objekte, sodobne trgovine, podzemne garaže itd., skupaj okrog sedem milijard starih dinarjev.

»Po načrtih, ki jih uspešno uresničujemo, bo razpolagalo naše zdravilišče proti letu 1975 že z blizu tisoč posteljami v najsoodobnejših hotelskih in zdraviliških objektih, ob tem pa bomo seveda sorazmerno povečali tudi naše gostinske zmogljivosti«, so nam razkrili del svojih načrtov v Radencih.

To pa je nujno, zakaj Radenska že več let zavrača veliko domačih in tujih gostov prav zaradi stiske s prostori. Vsekakor to ni prav že zategadelj, ker so v Radencih razvili medtem najsoodobnejšo zdravstveno službo, zato je veliko ljudi prikrajšanih za zdravljenje danes najbolj razširjenih bolezni, kot so obolenja srca in ožilja.

V radenskem parku. Foto: J. Klemenčič

V Slovenijo na smučanje!

Slovenščina je edini evropski jezik, ki ima poleg norveščine lastno besedo za »ski«. To je beseda smučī, glagol, ki je izpeljan iz nje, pa je smučati. Medtem, ko so vsi drugi evropski jeziki prevzeli norveško besedo, je slovenski jezik edinstven.

(Iz zapisa angleškega turista o Sloveniji)

Pravijo, da je smučanje slovenski narodni šport, čeprav moramo upoštevati, da imamo še nekaj drugih naših »narodnih« športov. Ko zapade sneg, pa je brez dvoma tako. Mlado in staro se odpravi na bolj strma in na bolj položna smučišča, eni z modernimi plastičnimi ali kovinskimi smučmi, drugi z lesenimi. Naša domača tovarna smučī »Elan« v Begunjah na Gorenjskem precejšen del svojih izdelkov izvozi celo v znane smučarske dežele, kot sta Kanada in Švedska, naša uvozna podjetja pa tudi pridno uvažajo smučī svetovno znanih znamk, da zadovolje tiste, ki se hočejo voziti na »uvoženem blagu«. Geografsko razdelimo slovenska smučišča na štajerska in gorenjska, ki so po svoje vsa privlačna, vsakdo pa si izbere tistega, ki mu je najbližje. V vseh znanih smučarskih krajih so v zadnjih letih postavili tudi vrsto novih žičnic in vlečnic, brez katerih si danes smučanja že ne moremo predstavljati.

Livške žičnice. V ozadju Kanin, kjer raste novo zimsko športno središče

V Sloveniji je po zadnjih podatkih v 44 »smučarskih« krajih 96 žičnic, od katerih so štiri gondolske — Vogel, Velika planina, Golte in Pohorje, sedemnajst je sedežnic, od katerih sta po dve na Voglu, v Kranjski gori, na Krvavcu in Ljubelju, po ena pa na Bledu, Lontovžu, Golteh, v Mežici, na Črnem vrhu, Podkorenu, Starem vrhu, Veliki planini in na Zatrniku. Vlečnic je 75, največ pa jih je na Voglu, na Lokvah, Veliki planini in na Mariborskem Pohorju. V 13 krajih posojajo smučarsko opremo, nočna zabavišča imajo v sedmih krajih, zimske baze pa imajo le v dveh smučarskih krajih — na Bledu in na Ravnah.

Najbolje bo, da vam kar po abecednem redu naštejemo nekaj bolj znanih slovenskih smučarskih krajev, ki razen domačih privlačijo že tudi celo vrsto tujih turistov. Znano je, da se že nekaj zim zapored prihajajo k nam smučat Holandci, lani pa je pripeljala skupino slovenskih rojakov iz Amerike in z njimi tudi precej »pravih« Američanov k nam na smučanje potovalna agencija Nitra iz Detroita, Mich., ZDA. V februarju 1972 pričakujemo tudi smučarsko skupino iz Clevelanda, ki jo bo za Kollandrovo agencijo vodil Tony Petkovšek.

Bled je sicer bolj poletno letovišče, v hotelih pa sobe seveda tudi ogrevajo. V njegovi okolici je dovolj prijetnih smučišč.

Bohinj, kamor kot smučišče spada **Vogel**, se ponaša z največjim številom sob v hotelih in zasebnih sob. Najdražji je Ski hotel na Voglu, ki pa je zato tudi pravi smučarski hotel.

Črna na Koroškem — tu je hotel in smučarska vlečnica.

Črni vrh nad Idrijo je dobil letos nov moderen hotel Bor, nekaj sob imajo v gostilni »Pri Metki« in pri zasebnikih. Deluje tudi vlečnica.

Gornji grad ima sobe za smučarje le pri zasebnikih. Pri kraju deluje tudi manjša vlečnica.

Gozd Martuljk ima dovolj sob v hotelu Špik in v depandansah, ne daleč od tod pa je tudi vlečnica.

Jezersko sicer nima žičnic, pravijo pa, da se da pri njih kljub temu prijetno smučati. Imajo tudi dovolj sob.

Kranjska gora je naše najbolj znano smučarsko središče, kjer so vsako leto tudi mednarodna smučarska tekmovanja. Tu je že vrsta hotelov (Alpe-Adria, Erika, Prisank, Razor, Slavec, motel Kompas, Porentov dom in Pri Mlinu), sobe oddajajo pa tudi zasebniki.

Krvavec je izzval letos precej skrbi, ker je bila žičnica že dotrajana, končno pa so se le odločili za popravilo. Sicer pa je tu lep hotel in brunarica. Tu je še vedno najbližje smučišče za Ljubljančane.

Ljubelj s smučišči, ki so bolj znani pod imenom Zelenica. Tu so letos smučišča nekoliko prenovili. V hotelu je 54 postelj.

Lokve imajo hotel Poldanovec in smučarsko vlečnico.

Lovrenc na Pohorju ima posteje v dveh gostilnah, v bližini pa deluje tudi vlečnica Kumen.

Mariborsko Pohorje ima en sam hotel in vrsto domov in gostiln. Smučišča so lepo urejena, vlečnic pa je dovolj.

Vrvež med smučarskim tekmovanjem veteranov na Viševniku, Pokljuka

Mežica ima precej sob v hotelu Peca, nekaj pa jih je tudi v zasebnih sobah. Deluje tudi sedežna žičnica.

Mojstrana ima precej sob v hotelu Triglav in v penzionu Kepa, deluje pa tudi žičnica.

Planina pod Golico ima planinski dom s 45 posteljami, na Črnem vrhu pa je smučarski dom. Deluje sedežnica.

Podkoren ima star hotel Vitranc z 32 posteljami, okrog 50 postelj pa je pri zasebnikih. Sedežnica.

Pokljuka ima hotel Jelka s 40 posteljami, hotel Šport pa obnavljajo. Za smučarje je najugodnejše na Viševniku.

Rateče—Planica ima majhen hotel ob smučarski skakalnici, ob katerem je tudi vlečnica. Več sob je tudi pri zasebnikih.

Velika planina ima hotel Šimnovec in vrsto koč, ki so seveda precej cenejše. Tudi za žičnice in vlečnice ste lahko brez skrbi.

Golte nad Mozirjem imajo moderen hotel z 49 posteljami. Sistem žičnic. To smučarsko središče se uveljavlja šele v zadnjih letih, vsekakor pa ga številni smučarji zelo pohvalijo.

To je bil kratek pregled nekaterih bolj znanih slovenskih smučišč. Večini seveda še marsikaj manjka, da bi lahko sprejela zahtevnejše goste iz tujine, tista bolj znana pa so si že ustvarila dobro ime. Ko boste na slovenskih potovalnih agencijah — s smučarji se največ ukvarjata Kompas in Transturist — povedali svoje želje, vam bodo brez dvoma svetovali tako, da boste zadovoljni.

Znamenita starinska vrata nekaterih domačij odpira le veter

Janez Kajzer

Umirajoče slovenske vasi

Številna hišna vrata v hribovskih in oddaljenih vaseh so se zaprla za zmemrom. Čez nekaj let jih odpre veter, vihar in dež. Še včeraj topli domovi se čez noč sesujejo v ruševine. Hišna vrata pa, ki še trdno stoje v tečajih, odpirajo vedno znova le starci, bolj ali manj betežni. Na svoji zemlji, kjer so se izgarali, žele pričakati svoj konec, čeprav so z mislimi pri sinovih, hčerah in vnukih v Ljubljani, Kranju, Kopru, v Ameriki, Avstraliji in Nemčiji.

Dvojno odseljevanje je izpraznilo siromašne vasi. Veliko jih je odšlo v tujino po marke, dolarje in po boljši kruh, še več se jih je odselilo v slovenska mesta ali v njihovo bližino. Tovarniška plača in življenje, povezano z njo, se jim je zdelo sprejemljivejše kot negotovo življenje na vasi. Podoba Slovenije, dežele tisoč in tisoč vasi in zaselkov se je začela bliskovito spreminjati. V bližini

mest rastejo obsežna naselja, vasi pa se praznijo. A to je do neke mere normalen proces. Kmetijstvo, ki je še včeraj prehranjevalo več kot polovico Slovencev, jih danes ne redi niti četrtno več. Tovarne stoje v mestih ali v bližini mest. Udobneje je stanovati blizu tovarne, kot pa se po slabih cestah in v slabem vremenu voziti desetine kilometrov daleč.

Zadnji popis prebivalstva je pokazal, da je v zadnjem desetletju izgubila največ prebivalstva tolminska občina. V tej občini živi 6,7 odstotka ljudi manj kot jih je živelo še pred desetimi leti. V desetih letih je zapustilo tolminske kraje 1574 ljudi, od leta 1953 naprej pa se jih je izselilo kar 2748.

A pogledjmo si, kako je šlo to po vaseh. V kratkih desetih letih je odšlo iz Breginja sto ljudi, četrtnina vaščanov. V Robedišču živi samo še 42 ljudi od 108,

kolikor jih je vas štela pred desetimi leti (leta 1910 pa so v tej vasi našeli 228 prebivalcev). V Bavšici se je prebivalstvo zmanjšalo od 50 na 22 ljudi (a še leta 1931 je živelo tod 126 ljudi).

Podbela, velika vas v breginjskem kotu, do katere vodi le slaba pot, neprijetna za avtobus ali tovornjak, je izgubila v zadnjem desetletju tretjino ljudi. Leta 1910 so v Podbeli našeli 278 ljudi, zdaj pa živi v vasi s 66 hišnimi številkami le še 99 duš. Kar dvajset hiš se je iz prijetnih domov spremenilo v slikovite ruševine. Kam so odšli ljudje? Dvainsedemdesetletni Mihael Marcola, ki živi čisto sam zase, odkar mu je pred dvema letoma umrla žena, se mora zadovoljiti le z redkimi pismi svojih štirih otrok. Pišejo mu iz Kanade in iz Avstralije. »Prvi je odšel Ludvik,« se spominja Mihael, »to je bilo devetinštiridesetega. Naslednje leto je odšla Marija. Za njo je šla Karlina. Najmlajši, Lado, je odšel leta 1963. Ta dela v rudniku na Aljaski in piše, da bo prišel v dveh letih pogledat domov.«

Mihael čez čas doda: »Poapnenje žil imam... Kadar me dva dni ne bo ven, me bodo našli suhega. Za mano se bo hiša podrla.«

Podbela, umirajoča vas

Mihaelova sosedka je stara osemdeset let in prav tako živi sama. Druga sosedka je pet let mlajša. Živi sama. Tudi trinosemdesetletna Elizabeta živi sama. Njeni trije otroci so v Argentini. Dobiva majhno pokojnino. Do pred treh let je še sama obdelovala zemljo, zdaj je ne zmore več. Po njenih njivah raste plevel.

Mirko Marcola vodi vaško trgovinico in ker daleč naokrog ni nobene gostilne, sme v trgovinici prodajati tudi pijače. Tu se zbirajo starci in pomodrujejo o nekdanjih časih. Trgovec je član najrazličnejših organizacij, političen človek torej. Prizadeva si, da bi vas dobila kak obrat, a s svojo zamislijo ne prodre.

Glavna točka je tu noter — cesta. Če bi bila cesta, mladina ne bi odhajala. Iz Kanade mi je pisal stric, da se vozi na delo 160 km daleč. Vozili bi se ljudje tudi pri nas...«

Ljudje odhajajo v naša industrijska mesta in v tujino. Ne odhajajo samo iz hribov, odhajajo tudi s kamnitega Krassa.

Poljane pri Podgradu so vas blizu hrvaške meje. Triinpetdeset ljudi še živi v Poljanah. Leta 1910 pa je bilo Poljancev še — 362! Odšli so v Umag, v Kanado, v Avstralijo, v Nemčijo. Na vsakem koraku v vasi — ruševine. V vasi ni trgovine, edini gostilničar jim je pred osmimi leti ušel v Materijo, k prometni cesti. V vsej vasi je en sam šolar in nobenega drugega otroka ne, še dojenčka ne. Nobena Poljanka ni noseča. V bližnji Skadanščini je nekoč živelo 120 ljudi, sedaj jih še pol toliko ni več. Cesta do vasi je slaba, avtobus ne more po njej.

V Ritomeče, Tatre, na Brezovo brdo vodijo slaba vaška pota, da se avto le stežka pretolče po njih. Tudi v teh vaseh je veliko praznih hiš in ruševin. Ljudje pa, ki so ostali, primerjajo današnje čase z nekdanjimi.

Upokojeni ritenski čevljar Karl Poles se spominja, da mu je nono razlagal, kako so imeli v vasi en sam kotel. Ta je šel vsak dan od hiše do hiše. Bili so tako revni, da so si lahko kotel kupili le s skupnim denarjem. Če se je kdo pregrešil, so ga kaznovali tako, da mu nekaj dni zaporéd kotla niso posodili. Vsa vas je imela eno samo kravo, ki je bila prav tako last vseh. Ritenci danes pravijo: »Kdor dela, je gospod. Ni mu treba otepati samo močnika in prežganke.«

Marija Mihalič in Anton Mihalič iz Gradišča sta vse življenje preživela na cesti. Petdeset let sta vozila v Trst drva in oglje. Danes pravita: »Revščina je bila, da je težko povedati. Sedaj so ljudje ob delavnikih bolje oblečeni, kot so bili prej ob nedeljah. Luč, hrana, vse je boljše kot prej.«

Boljše je, a težko je do tega priti doma. Zato mladina beži. Po težko dostopnih vaseh ostaja samo starina, ki se ji ne da več v svet. V Gornji Trebuši v tolminski občini sta mi ostarela kmeta, ki ne obdelujeta več vse zemlje, rekla: »Midva bova še, dokler bova. Potem bodo imeli sinovi tu vikend.«

V prijazni štajerski vasi mi je še krepka gospodinja razložila: »Posestvo sem dala razpoloviti, naj ima vsak sin polovico. Vem, nihče ne bo ostal doma, ko imata dobre službe. Eden bo imel vikend v hiši drugi si ga že zida tamle zraven.«

Pred leti je slovenske bralce pretresla v časopisih objavljena novica, da so v Milanu našli umrlega starega upokojenca šele po enem tednu. Kako brezsrčno je živeti v velikih mestih!

Takšnih novic smo se navadili tudi pri nas. Na Kozjanskem umirajo osamelimi ljudje sami. Sosedje opazijo njihovo smrt šele čez nekaj dni, ko se iz njihovih dimnikov ne dvigne več dim.

Mladi ne verjamejo drobnim krajevnim pobudam, obljubam, brž ko morejo tečejo velikemu življenju naproti. Večina verjame, da je takšno življenje v mestih. To je želja po udobnejšem življenju. To je želja po posedovanju tehničnih dobrin, ki jih prinaša čas. Je to dobro? Je to slabo?

Na to bo odgovorila prihodnost. Zdaj pa je gotovo, da bodo mnoge vasi izginile z zemljevida. Nanje bodo opozarjale samo še ruševine.

Slovenci smo se nekoč razselili enakomerno po vsej tej deželi, da bi jo obdelovali in obračali naravne dobrine sebi v prid. Tisoč let je šlo tako. V drugi polovici dvajsetega stoletja si vsakdo želi, da bi tudi do njegovega doma vodila asfaltna cesta, dobra električna napeljava, da bi bil dober televizijski sprejem, trgovina blizu in še kaj. Če vsega tega ni in če ni upanja, da bi bilo kaj kmalu, gredo ljudje tja, kjer to že je. Oddaljene vasi, daleč proč od lepih cest in tudi daleč proč od tovarn, podjetij in celo obrtniških delavnic, pa umirajo. Se bodo res zgubile, kot prekorujejo Poljanci pri Podgradu?

V okolici večjih mest, industrijskih središč nastajajo nova naselja, ki se ne imenujejo več vasi. Naš posnetek je iz Broda pri Ljubljani

Uspelo gostovanje

V prvi polovici novembra je Slovenska izseljenska matica organizirala gostovanje narodno zabavnega ansambla Zadovoljni Kranjci s pevcema Branko Stergarjevo in Stojanom Venetom med našimi rojaki v nekaterih evropskih deželah. Prvi nastop je bil v petek 5. novembra v Plattenhardtu pri Stuttgartu v prostorih slovenske gostilne Pri kroni. Organizator prireditve je bilo Slovensko društvo »Triglav« iz Stuttgarta. Naslednji dan so Zadovoljni Kranjci igrali in peli našim ljudem v Aumetzu v Franciji. V slovenski naselbini Merlebach-Freyning je imel ansambel kar dva nastopa, in to 7. in 10. novembra. Prireditvi so organizirali Slovensko pevsko društvo Triglav, Jugoslovansko rudarsko podporno in pevsko društvo Jadran in društvo sv. Barbare. V soboto 13. novembra so Zadovoljni Kranjci obiskali rojake v Heerlenu v Holandiji, kjer je gostovanje organiziralo Slovensko pevsko društvo Zvon in društvo sv. Barbare. Naslednji dan 14. novembra pa so izredno uspelo turnejo zaključili med Slovenci v Eisdenu v Belgiji. Prireditvev je organiziralo Jugoslovansko društvo sv. Barbare. Na vseh nastopih so bile dvorane nabito polne in obiskovalci res zadovoljni. Slovenska izseljenska matica izreka vsem društvom in posameznikom toplo zahvalo za pomoč pri organizaciji.

DRAGI ROJAKI!

Že dolgo si prizadevamo, da bi našli stik z Vami, ki živite in delate v tujini in ki prav gotovo pogrešate žive slovenske besede.

Veseli nas, da Vam lahko ponudimo izbor slovenskih časopisov in revij, za katere verjamemo, da Vam lahko ne le približajo domovino in dogajanja v njej, temveč Vam tudi pomagajo pri odločitvah o vrnitvi, nastanitvi ali večjem nakupu, saj Vas kar najbolj neposredno seznanjajo z vsemi pogoji in možnostmi, ki Vas zanimajo.

DELO

DELO je osrednji in največji dnevnik, ki s svojimi številnimi dopisniki pokriva prav vsak slovenski kraj in poroča o vseh pomembnejših in zanimivejših dogodkih doma in po svetu. Redno objavlja preglede prostih delovnih mest, razpise in natečaje, oglase za prodajo ali nakup zemlje, stanovanj, hiš ipd. Ažurno obvešča o vseh spremembah deviznih, carinskih, davčnih in drugih predpisov.

DELO Vam ne bo le olajšalo bivanje v tujini, pomagalo Vam bo tudi pri povratku!

TT — TEDENSKA TRIBUNA je najstarejši in najpopularnejši slovenski tednik. Vsak teden ga težko pričakuje staro in mlado, saj prinaša razvedrila in zanimivega branja za vsakogar. Tu so zanimivosti s celega sveta, zanimive reportaže o življenju doma in v tujini, kritične polemike o najbolj občutljivejših problemih, ki nas tarejo, obilica humorja, praktični nasveti z vseh področij našega življenja in še marsikaj. TT je torej pregled dogodkov celega tedna in še mnogo več.

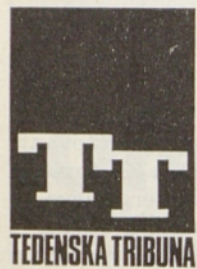
tovariš

TOVARIŠ je slovenska družinska revija, ki vsak teden prihaja v več kot 60.000 slovenskih družin. TOVARIŠ, to je osemdeset strani zanimivega branja, velikih barvnih reportaž, romanov v nadaljevanjih, mode, gospodinjskih rubrik, za razvedrilo posebna ugankarska priloga, pa potrošniški testi gospodinjskih potrebščin in pripomočkov — skratka zabavno, koristno in zanimivo branje, ki ga boste vsak teden z veseljem vzeli v roke.

TOVARIŠ, to je košček domovine.

AVTO

AVTO, največjo jugoslovansko avtomobilistično revijo še posebej priporočamo vsem tistim, ki si nameravate nabaviti novo vozilo. AVTO Vam bo najobjektivnejše in najenostavnejše svetoval, kateri avto je najboljši za Vaš denar, za Vaše potrebe. Redno objavlja pregled cen, dajatev in pogojev za nakup avtomobilov, ki jih je moč kupiti ali uvoziti pri nas. AVTO je zares nepogrešljiv za vsakega lastnika, za vsakega bodočega lastnika.

To je le ozek izbor časnikov, ki Vam jih priporočamo, ker smatramo, da Vas bodo najbolj zanimali. Morda pa se boste razvedrili ob branju napetih zgodb v ZVITOREPCU ali ZVITOREPČEVIH STRIP romanih, napeti kriminalni zgodbi v zvezkih NN romanov. Nekateri bo morda pritegnila naša najmlajša revija STOP, druge pa štirinajstdnevnik NAŠI RAZGLEDI, ki je zares ogledalo slovenskega gospodarskega, kulturnega in političnega življenja.

Kakorkoli. Prepričani smo, da boste v navedenem izboru našli časopis ali revijo, ki Vam bo prav gotovo krajšala ure v tujini, ki Vas bo spominjala in Vam približevala domovino.

Zadostuje, da izpolnite spodnjo naročilnico in jo odpošljete na naslov: ČGP DELO — prodajna služba, Ljubljana, Titova 57, Jugoslavija in v najkrajšem času Vam bomo začeli pošiljati izbran časnik ali revijo. Ne oklevajte!

Letne naročnine:

DELO	32,00 \$
TT	6,40 \$
TOVARIŠ	16,00 \$
AVTO	6,40 \$
STOP	9,60 \$
NAŠI RAZGLEDI	4,85 \$
NN ROMANI	4,85 \$
STRIP romani	8,00 \$

Naročnino nam nakažete lahko na poštni nakaznici na naš naslov. Ne pozabite označiti lista, za katerega plačujete.

ČGP »DELO«, naročninski oddelek, Ljubljana, Titova 57, Jugoslavija

Naročilnica

Naročam naslednje revije oz. časopise

Pošiljajte mi ga (jih) na naslov: ime in priimek

..... naslov

Naročnino za prve tri mesece Vam bom nakazal s poštno položnico.

Datum Podpis

PAVLIHOVA PRATIKA

1972
CENA 5 DINARJEV

PAVLIHOVA PRATIKA je veseli koledar, ki bo vam in vaši družbi prinesel veliko prijetnih uric. Poleg slikovnega koledarja prinaša še horoskop, šale, skrilavnice, uganke, pesmice, kramljanka in številne druge zanimivosti.

Za tujino stane PAVLIHOVA PRATIKA 8 din, ki jih lahko plačate v ustrezni tuji valuti po mednarodni poštni nakaznici na naslov:

»PAVLIHA« LJUBLJANA, 61001 Gradišče 4

Opozarjamo vas še na naše publikacije:

PAVLIHA, je humoristični tednik, ki ga poznajo in berejo po vsej Jugoslaviji. Vsak teden vam bo prinesel zalogo dobre volje in šal, katerim se bo nasmejala vsa vaša okolica. Letna naročnina za »PAVLIHO« znaša 165 din.

ANTENA je tednik, ki je posebno priljubljen med mladimi ljudmi in najbolj bran prav med Slovenci v tujini. Med vašimi znanci je gotovo kdo, ki dobiva »ANTENO« — vprašajte ga, kako mu je všeč. Z reportažami in zgodbami, ki jih je pisalo življenje, z zapornimi pogovori in družabnimi rubrikami vam ANTENA prežene občutek osamljenosti. Letna naročnina za tujino znaša 165 din, ki jih lahko plačate v ustrezni tuji valuti po mednarodni poštni nakaznici.

Letos mineva 25 let obstoja ISKRE, največjega jugoslovanskega podjetja na področju elektroindustrije.

ISKRA — to je 17 tovarn in samostojnih delovnih organizacij, v katerih 18.000 parov rok sodeluje v bogati proizvodnji: od elektromehanskih in elektronskih sestavnih delov, izdelkov široke potrošnje, do najzahtevnejših aparatov in naprav.

Iskra

ISKRA v Jugoslaviji

ISKRA Elektromehanika, Kranj
ISKRA Elementi, Ljubljana
ISKRA Avtoelektrika, Nova Gorica
ISKRA Avtomatika, Ljubljana
ISKRA Aparati, Ljubljana
ISKRA Kondenzatorji, Semič
ISKRA Sprejemniki, Sežana
ISKRA Elektromotorji, Železniki
ISKRA Gospodinjski aparati, Škofja Loka-Reteče
ISKRA Naprave, Ljubljana
ISKRA Polprevodniki, Trbovlje
ISKRA Instrumenti, Otoče
ISKRA Elektronika, Horjul
ISKRA Usmerniki, Novo mesto
ISKRA Orodjarna, Ljubljana
ISKRA Zavod za avtomatizacijo, Ljubljana
ISKRA Commerce, Ljubljana

ISKRA v svetu

ISKRA Representatives Inc.
New York, 509 Madison Avenue, N. Y. 10022,
ZDA

ISKRA Elektronik G.m.b.H.
7 Stuttgart 1, Furtbachstrasse 2b, ZRN

ISKRA Elettronica Italiana
Milano, Piazza de Angeli 3, Italija

Intertrade
Praha 2, Zahoranskeho 3/3, ČSSR

Interexport
Moskva, Kutuzovskij prospekt 7/4, ZSSR

Guest International
78-86 Brigstock Road, Thornton Heath/Surrey,
Velika Britanija

Inex A. G.
Istanbul, Asmali Mesçit Sokak, Tepebasi, Kulluk
Ap. 63/11, Turčija

Eurocommerce S. A.
Caracas, Apartado de Correos 51574, Venezuela

Leo Vilhar

Pred dvema leti, ko je praznoval sedemdesetletnico, smo pisali o njem, o njegovem razgibanem življenju in de-

lu. Današnja naša beseda pa je slovo. Prav v oktobru, pred praznovanjem 72-letnice, je nenadoma odšel za vselej. Ni lahko govoriti, ko se poslavljajš od dragega prijatelja in Leo Vilhar, predsednik podružnice Slovenske izseljenske matice v Postojni je bil drag prijatelj vsem, ki so kakorkoli povezani z Matico.

Doma je bil iz Velikega potoka pri Postojni. Poln mladostne vneme in narodne zavesti je ustanavljal in sodeloval pri slovenskih društvih, bil zato od fašistov preganjan, zato se je selil iz dežele v deželo. Od Italije, Švice, Francije tja do Severne Afrike ga je popeljala nemirna življenjska pot. Čeprav daleč od domovine, nikoli ni zatajil korenin svojega rodu. Živel je v Maroku, Oranu, Alžiru in Casablanci, kjer je med drugo svetovno vojno vneto sodeloval v gibanju za združenje Jugoslovanov in pozneje vseh tamkajšnjih Slovanov v društvu, ki je takrat zajelo vse območje severne Afrike.

Bil je tudi umetnik — slikar. Slikarstvo je študiral pri prof. Rossiju v Milanu. Pestra paleta barv in želja po umetniškem ustvarjanju je bila njegova zvesta spremljevalka v življenju. V mnogih deželah so bile njegove umetniške razstave. Za svoja dela je bil deležen tudi zasluženih priznanj.

Dve leti po končani vojni se je vrnil v Postojno, ki je bila zdaj v Jugoslaviji. Bil je pobudnik za ustanovitev Notranjskega muzeja v Postojni, za katerega je tudi sam zbiral eksponate, sodeloval je pri ustanovitvi gledališča za Slovensko Primorje pa še tu in tam, s posebno vnemo pa se je posvetil tudi delu pri podružnici Slovenske izseljenske matice v Postojni, kateri je bil od njene ustanovitve l. 1955 »srce in duša«.

In zdaj se je tiho poslovil in odšel za vselej. Med imeni mož, ki so vklesana v temelje Matice, bo ostalo svetlo zapisano tudi ime njenega častnega člana in požrtvovalnega predsednika njene postojnske podružnice Lea Vilharja.

Počivala bo ob možu v Jugoslaviji

Pred šestimi leti so na Mirogoju v Zagrebu pokopali v domačo zemljo svetovno znane violinista Zlatko Balokoviča. Nepričakovana smrt ga je doletela v Benetkah, ko je bil na poti v svoj rodni Zagreb, ki ga je veselo pričakoval, da ga počasti ob njegovi sedemdesetletnici. Zlatko Balokovič, katerega umetnost so poznali in visoko cenili doma še bolj pa v številnih deželah tujega sveta, kjer je nastopal, se je že v letih po prvi svetovni vojni za stalno naselil v ZDA, v New Yorku. Vsekozi pa je ostal srčno navezan na svojo domovino, kar je nešteto krat dokazal, zlasti pa še med drugo svetovno vojno. Takrat je predsedoval številnim organizacijam, ki so jih ustanovili jugoslovanski izseljenci za pomoč Jugoslaviji. Po njegovih prizadevanjih so se vključile v Ameriški odbor za pomoč Jugoslaviji številne najvidnejše osebnosti Amerike, znani učenjaki, umetniki, predstavniki javnega življenja itd.

Njegova soproga Joyce rojena Borden, ki mu je bila zvesta, razumevajoča družica

kot človeku in umetniku, je bila po rodu Američanka. Po njegovi smrti je živela na svojem posestvu v Camden, kjer je, kakor poroča agencija Douglas Hall, letos 18. oktobra umrla. Njena zadnja želja je bila, da bi počivala ob strani svojega moža. To željo ji bodo izpolnili. Žaro z njenim pepelom bodo pripeljali v Zagreb in na Mirogoju položili v grobnico, kjer je pokopan Zlatko Balokovič.

Kristijan Bavdaž 75-letnik

Letos 19. septembra je v Novi Gorici praznoval 75-letnico Kristijan Bavdaž, znani javni delavec in med drugim tudi predsednik novogoriške podružnice Slovenske izseljenske matice. Rojen je bil v Kanalu ob Soči, kjer se je izučil v trgovski stroki. Ob ustanovitvi KPI je bil izvoljen za župana v Kanalu, ob ponovnih volitvah l. 1925 pa za podžupana, vse dokler niso fašisti razgnali vse napredno misleče stranke. Med drugo svetovno vojno je bil zaprt, obsojen in konfiniran v italijanskem taborišču. Po razpadu Italije l. 1943 je bil iz-

voljen za predsednika narodnoosvobodilnega odbora v Kanalu. Aprila 1944 so ga Nemci aretirali in odpeljali v nemško taborišče, od koder se je vrnil po osvoboditvi in se naselil z družino v Pristavi pri Novi Gorici. Opravljal je vrsto pomembnih javnih funkcij. Med drugim je že vrsto let požrtvovalen delavec pri Slovenski izseljenski matici, kjer je član glavnega odbora in predsednik podružnice v Novi Gorici. Še na mnoga leta! **Mirko Ličen**

Ali ste že naročnik

revije za Slovence po svetu

Rodne grude

in

Slovenskega koledarja?

Naročite ju čimprej!

Slovenska izseljenska matica 61001 Ljubljana, Cankarjeva 1/II

Naročam — I wish to order

revijo — Monthly magazine Rodna gruda — Slovenski koledar 1972

na naslov:

Ime in priimek:

Točen naslov:

Podpis:

.....

Lovska jesen v Sloveniji

Na križišču za vasjo se lovci ravnaajo v zbor pred lovovodjem. Levo pred njim strelci, desno gonjači s psi. Od blizu in daleč so prišli ali se pripeljali z avtomobili. Vaščani in meščani, člani domače lovske družine pa tudi gostje. Veliki lov je, brakada. Po starem lovskem običaju imajo lovci puške na levih ramah, s cevmi spredaj navzgor, lovovodja pa ima na ramenu obešen tudi velik lovski rog. Psi se nemirno prestopajo gonjačem ob nogah, nestrpni so beli istrijanci in rjavi posavec, domače vrste goniči. Komaj čakajo, da jim bodo gonjači odpeli ovratnike in ukazali, naj iščejo lisico, zajca ali divjega prašiča. Druge divjadi dober gonič ne goni.

Ko spregovori vodja lova, lovci v zboru utihnejo. Pozdravi udeležence, predvsem goste. Slovesen je njegov glas, kakor pred važnim opravilom. Kratki in jedrnatii so stavki, ko daje navodila, kje se bo pričel in kje končal lov, katero divjad je dovoljeno streljati in kako je varno treba ravnati z orožjem. Vsem voščii dober pogled in ravne cevi ter odredi, da lovci-postavljaiči odvedejo strelce na stojišča, vodja gonjačev pa gonjače in pse na določeno črto.

Vse jesenske nedelje tja do novega leta se ob ranih jutrih po številnih krajih zbirajo lovci na skupne love. Skupnih lovov je več vrst, a na Slovenskem je brakada najznačilnejša. Vrsto lova se izbere po lovišču in po vrsti divjadi. V slovenskih loviščih živi najrazličnejša divjad, saj je zelo različno tudi slovensko ozemlje: na razmeroma majhnem prostoru se dvigajo skalni gorski velikani, z gozdovi porasli hribi in vinorodni griči, ležijo doline in ravnine, ki jih napajajo bistri studenci, počasnejši potoki in velike reke. Tod so torej lovišča slovenskih lovcev, od ponosnega Triglava do zleknjenih Gorjancev, od prekmurskih nižin do sinjega Jadrana.

Čez štiristo lovskih družin ima svoja lovišča, povprečno 4 do 5 tisoč hektarov veliko. Člani lovskih družin — v vsaki navadno po 30 do 50 lovcev — so delavci, kmetje, uslužbenci, vaščani in meščani. Prva naloga slovenskega

lovca je gojitev in čuvanje divjadi, odstrel je drugotnega pomena. Zato imajo člani lovskih družin tudi svoje delovne naloge: obdelejujejo krmne njive za divjad, postavljajo

Ponosni lovec z uplenjenim merjascem

krmišča in pozimi krmijo divjad. Velja zakonsko načelo, da se mora ves izkupiček za uplenjeno divjad vračati nazaj v lovišča, za obstoj in gojitev divjadi. Lov postaja vse bolj akcija za ohranitev divjadi, ki ji civilizacija oži življenjski prostor. Beli gams — zlatorog je simbol na slovenskem lovskem znaku že od ustanovitve Slovenskega lovskega društva pred šestdesetimi leti. Kakor je Zlatorog v bajki čuval triglavska lovišča, tako naj slovenski lovci čuvajo lovišča in divjad širom po domovini!

Po lovskem zakonu na brakadi ni dovoljeno streljati srnjadi in jelenjadi, tudi je ni dovoljeno streljati s šibrami, ampak samo s kroglo ustreznega kalibra. Najlepši lov na srnjaka je zalaz v ranem junijskem jutru na cvetočem travniku, ali avgusta na klic, ko se srnjaki ženijo. Na jelena pa v ruku, v hladnem septemberskem jutru, ko s svojim močnim, donečim glasom poziva tekmece na

boj za košute. Srnjadi in jelenjadi je v Sloveniji vedno več. Pred vojno Primorska skoraj ni poznala srnjadi, danes so lovišča do Jadrana polna te ljubke divjadi. Hitro se tudi širi jelenjad, ki je bila sredi devetnajstega stoletja v Sloveniji skoraj iztrebljena. V vseh večjih gozdovih — ne samo na Kočevskem in Notranjskem — ampak tudi na Gorenjskem, Štajerskem in drugod se je razširila. Seveda povzroča tudi škodo, na poljih in v gozdovih, ki so jo lovci dolžni plačevati.

Tudi največja evropska zver — medved, ki je v vsej srednji Evropi tako rekoč iztrebljen, se je v Sloveniji s pomočjo lovske zakonodaje ohranil in celo razmnožil. Nelovci vidijo celo več medvedov, kakor jih je v resnici. Zato so tudi »hajke« proti medvedom in »njihovim zaščitnikom« lovceem po naših časopisih kar pogostne. A lovci, ki poznajo svoj posel, dobro vedo, kako je lahko z modernim orožjem iztrebiti divjad, kako težko pa jo je zopet zarediti.

Protii gamsom pa ni pritožb, saj v gorskem svetu nikomur ne delajo škode. O pravilni in uspešni gojitvi gamsov slovenski lovci že več let zavzeto razpravljajo. V listu »Lovec« so se o tem zvrstili številni članki in razprave. Dolgo ni bilo uspehov. Tudi še ne povsem raziskana bolezen gamsja slepota je občutno razredčila gamsje trope. Toda obrnilo se je na bolje: gamsi se pojavljajo celo v predelih, kjer jih ni bilo, kolikor daleč nazaj seže lovska zgodovina. Ni več novost, da se stalno zadržujejo npr. celo na hribu Sabotin pri Gorici in na skalnih obronkih Trnovskega gozda. Ne samo, da lovski zakon prepoveduje brakade na gamse, ta način lova tudi ni primeren za gorski svet. Najlepši lov na to divjad je v prsku, ko se v novembrskem soncu srebrijo s slano oparjeni in s prvim snegom pokriti gorski vrhovi.

V Sloveniji pa naseljujemo tudi nove vrste divjadi. V več loviščih imajo že divje ovce — muflone; ovni imajo močne, polzasto zavite rogove. Tudi alpski kozorog ne živi sedaj samo na pobočjih okrog Ljubelja, ampak še v dveh kolonijah, v triglavskem pogorju in v Kamniških planinah. Navadnega jelena, ki zlasti povzroča škodo z lupljenjem oziroma glodanjem iglastega drevja, naj bi počasi zamenjal njegov manjši vrstnik — jelen lopatar ali damjek. Ponekod so ga poskusno že naselili. Kaže da so bile v naših Alpah tudi uspešne naselitve simpatičnih glodalcev, zimskih zaspancev — svizcev.

Odkar so strelci odšli na stojišča, je minilo pol ure. Lovovodja se je povzpел na parobek in zatrobil na rog. Nizki turobni glas se je razlegel po dobravah in goščavah. Njegov enkratni glas je naznanil začetek pogona. Tišino v zlate barve odetega gozda so pretrgali klici gonjačev. Kmalu zatem se je v hribu oglasil Azor, istrijanec z oranžnimi lisami na snežno beli dlaki. Po višini in načinu

Lovci se zbirajo...
Foto: Ivo Napotnik

Jesen privablja v slovenske gozdove tudi številne lovce iz tujine

njegovega laježa lovci vedo, kaj je spodil, zajca, lisico ali črnega ščetinarja — prašiča. Če je zajec, ne bo pokalo. Mimo povešenih pušk in v lovski mrzlici drgetajočih lovskih začetnikov se bo dolgouhec lahko nemoteno sprehodil.

Kakor drugod po Evropi je tudi v Sloveniji iz leta v leto manj zajcev. Zato so lovci na letošnjem obnem zboru Lovske zveze Slovenije sklenili dolgouhca zaščititi mesec dlje, kakor ga štiti lovski zakon. Še slabše je z zajcem v nekaterih drugih predelih Jugoslavije. V Vojvodini je bilo še pred leti zajcev na pretek, sedaj jih tam skoraj ni. Podobno kakor z zajcem je tudi s poljsko jerebico, ki bi že izginila z naših polj, če je ne bi štiliti

in v jerebičarnah umetno zrejali. Za takšno stanje pa ne nosi glavne krivde lovska puška, pač pa spremenjen način obdelave naših polj, kemična in tehnična sredstva. Tudi fazanu bi trda predla, če mu ne bi pomagali z umetno rejo. Nekaj fazanerij v Sloveniji letno zredi tudi po 20 tisoč fazanov.

Številni tuji lovski gostje leto za letom prihajajo na lov v Slovenijo in plačujejo lovske usluge in odstrel divjadi po posebnem ceniku. Sem ter tja kot gostje lovijo tudi naši izseljenci, ko pridejo na obisk v domovino, katerim naše lovske družine na splošno omogočajo lov pod enakimi pogoji kakor domačim lovcem.

Medtem so se Azorjevemu baritonu pridružili še drugi pasji glasovi, visoki in nizki. Kadar psi dvignejo in gonijo divjad, je njihov lajež za lovčevu uho kakor pritrkavanje zvonov. Jeknili so prvi strelji, spregovorile so puške šibrenice, pa tudi one z risanimi cevmi. Torej ne poka samo po lisicah, ampak tudi po divjih prašičih, na katere je strel s šibrami prepovedan. V očeh starega lovovodje veselo zablesti žarek jutranjega jesenskega sonca in usta pod košatimi sivimi brki se mu razlezejo v nasmeh. Brakada je v polnem jeku...

Otroški teden 71

Ob vsakoletnem otroškem tednu, ki je prvi teden v oktobru, izide posebna priložnostna poštna znamka. Letošnji otroški teden je bil od 3. do 10. oktobra, znamka pa je izšla 4. oktobra. Znamka za letošnji otroški teden je bila posvečena 25-letnici UNICEF (United Nations International Children's Emergency Fund), mednarodnega sklada Združenih narodov za pomoč otrokom. Natiskanih je bilo dva milijona znamk po 50 par.

Na znamki je risba učenke Djurdjice Zatezalo iz Bačke Topole v Vojvodini. Na natečaju beograjskega časopisa »Politikin zabavnik« je njena risba kot najboljša zamisel za letošnje znamko v počastitev otroškega tedna in 25-letnice UNICEF obenem dobila prvo nagrado. Na znamki je balon s košaro, v kateri je pet otrok vseh ras, na balonu pa znak UNICEF z letnico 1971. Za znamko je njeno risbo pripravil beograjski akademski slikar Andrej Milenković. V štiribarvnem ofsetnem tisku jih je natisnila vzhodnonemška

tiskarna VEB Deutsche Wertpapier-Druckerei iz Leipziga, in sicer v polah po devet znamk. Pole po devet znamk so postale, kot je videti, razen redkih izjem, stalna oblika in velikost naših znamk, zlasti priložnostnih.

Na zgornjem in spodnjem belem robu na polah je nad prvo in zadnjo znamko zgoraj in pod tema dvema spodaj napis Otroški teden v vseh štirih narodnih jezikih. Slovenski Otroški teden je nad zadnjo znamko v prvi vrsti zgoraj. Nad srednjo znamko zgoraj in pod srednjo znamko spodaj je med letnico 1971 znak UNICEF.

Znamke so velike 29 × 36 mm, brez belega roba pa 25,2 × 32,2 mm. Zobci so grebenasti 12 1/2.

Dobili smo tudi že prve svetlikajoče ali fosforescenčne znamke iz nove redne turistične serije. To so pravzaprav iste znamke, le da imajo svetlikajoče robove, in sicer fosforescenčne ob pokončnih robovih. Ti svetlikajoči robovi se pri dnevni svetlobi ne vidijo, zasvetijo se šele v temi. Ti robovi oziroma črte so potrebne zaradi tega, da pošta za zlaganje pisem lahko uporablja posebne stroje. S svetlikajočimi robovi so do danes izšle turistične znamke po 30, 50 in 75 par ter za 1 in 1,25 din. Te znamke bodo prav gotovo posebna filatelistična poslastica.

V začetku oktobra je izšel tudi že novi katalog naših poštnih znamk za leto 1972.

Nekateri bralci so nas vprašali, zakaj tako pozno objavljamo zapise o jugoslovanskih znamkah. Povemo jim naj, da moramo gradivo oddajati v tiskarno vedno v začetku meseca za naslednji mesec in tako včasih ne moremo več objaviti znamk, ki izidejo na primer sredi meseca. Te pridejo na vrsto šele naslednji mesec. Povemo pa naj tudi, da gre zelo veliko jugoslovanskih znamk v tujino in so tam v filatelističnih trgovinah na prodaj celo prej kot v domovini. Zakaj je tako, nam ni znano. Seveda pa smo veseli, da je v tujini za jugoslovanske znamke tako veliko zanimanje.

Rubriko ureja Ivan Šimenc

Sem Kochov Boris, star leto in pol (na fotografiji pa sem imel šele 9 mesecev). Doma sem iz Merlebacha v pokrajini Moselle v Franciji. Tam sta doma moja babica in dedek Marija in Franc Gričar, ki sta sem prišla iz Slovenije. Tudi moja mamica Marie-Térese ima rada rojstno domovino svojih staršev. Z mojim očkom sta bila že večkrat tudi na modrem Jadranskem morju, ko še nista imela mene. Sedaj čakata, da bom malo zrasel in bomo skupaj potovali na počitnice v Slovenijo in tudi na Jadran. Z mamico in očkom imamo sedaj novo veliko stanovanje v St. Avoldu. Tu je moja mamica učiteljica gimnastike, očka Jean pa igra nogomet. Vse bralce prav lepo pozdravlja

Boris Koch

Ljubemu možu in očku Antiju Mlakarju, ki živi v Clevelandu, želiva vso srečo in veliko zdravja v novem letu 1972, obenem pa mu kličeva na veselo svidenje poleti — žena Rozika in hčerka Ines, ki očku pošilja polno naročje poljubčkov. Pozdrave in voščila naj prejmeta tudi tetica in striček.

Dobrodošli

Vse poti peljejo proti domu, bi lahko rekli za pravo ljudsko preseljevanje ob letošnjih božičnih in novoletnih praznikih. Vsakdo, ki je doma pustil ženo, mater, otroke, sorodnike, prijatelje, želi z njimi preživeti nekaj dni v miru in tihem zadovoljstvu. Marsikdo želi ob tej priložnosti storiti tudi pomembne korake za njegovo nadaljnjo življenjsko pot — dogovoriti se za zaposlitev v domovini, za zidavo hiše ali nakup stanovanja, za ustanovitev lastne obrti ali kaj drugega. Številni izmed vas boste ostali doma, si tu ustvarili svojo družinsko srečo, številni pa boste svojo dokončno odločitev prenesli na kasnejši čas. Vsem želimo veliko sreče!

Žal nam je, da vas še vedno ne moremo razveseliti z novico o sprejetju novega carinskega zakona, ki bi brez dvoma olajšal vračanje iz tujine. Prostih delovnih mest je v Sloveniji sorazmerno veliko, pomanjkljivosti se bolj kažejo pri številnih drugih stvareh: osebni dohodki — plače še vedno zaostajajo za dohodki v inozemstvu, podjetja skupaj z delom ne nudijo stanovanj in podobno. Toliko obravnavani »problem vračanja« torej še ni rešen. Še celo vrsto stvari bo treba urediti, da bo »proces vračanja« stekel v normalne tire. Kljub temu pa se tiho, brez velikega hrupa vrača za stalno v domovino veliko naših ljudi. Vrnejo se, ko je dokončno zgrajena njihova hiša v domačem kraju, ko si na tujem priborijo tisto, zaradi česar so odšli iz domovine, ko si, končno, najdejo primerno zaposlitev doma.

Vabimo vas, da se med vašim obiskom v Ljubljani, oglasite tudi na Slovenski izseljenski matici oziroma na našem uredništvu. Lepo vas bomo sprejeli in pogovorili se bomo lahko o vsem, o čemer ne moremo govoriti ob tej priliki. Dobrodošli!

Vsem še enkrat želimo veliko sreče in zadovoljstva v novem letu 1972 ter vesela srečanja z vašimi dragimi domačimi!

Kje se bomo sestali?

Zavodi za zaposlovanje, sindikati in družbene organizacije bodo v nekaterih občinah organizirale sestanke z vami, ki ste prišli na zimske počitnice v domače kraje. Ti sestanki bodo v naslednjih krajih:

CELJE — 28. 12. 1971 v Domu JLA ob 9. uri,

SEVNICA — 27. 12. 1971 v dvorani gasilskega doma ob 15. uri,

ŽALEC — 29. 12. 1971 v klubu družb. pol. org. ob 9. uri,

SLOVENSKE KONJICE — 28. 12. 1971, buffet »Dravinjski dom« ob 9. uri,

BREŽICE — 30. 12. 1971 v prosvetnem domu ob 9.30 uri,

ŠMARJE pri Jelšah — 29. 12. 1971 na skupšč. občine ob 14. uri,

MARIBOR — 21. 12. 1971 na Kom. zavodu za socialno zavarovanje (kletna dvorana) ob 9. uri,

PTUJ — 22. 12. 1971 v veliki dvorani Sk. občine Ptuj ob 9. uri,

SLOVENSKA BISTRICA — 23. 12. 1971 v sindikalni dvorani, Trg svobode 14, ob 9. uri,

ORMOŽ — 24. 12. 1971 v dvorani občinske skupščine ob 9. uri,

LENART — 27. 12. 1971 v dvorani občinske skupščine ob 9. uri,

ČRNOMELJ — 28. 12. 1971 v osnovni šoli ob 9. uri,

KRŠKO — 26. 12. 1971 v domu Svobode ob 9. uri,

METLIKA — 26. 12. 1971 v menzi tovarne Beti ob 10. uri,

NOVO MESTO — 27. 12. 1971 v sindikalni dvorani ob 10. uri,

RIBNICA — 26. 12. 1971 v restavraciji Ribnica ob 9. uri,

TREBNJE — 28. 12. 1971 v dvorani skupščine občine ob 9. uri,

VELENJE — 29. 12. 1971 v rest. »Jezero« ob 17. uri,

RADLJE — 27. 12. 1971 v gostilni »Na klancu« Muta ob 18. uri.

Vse informacije v zvezi z zaposlovanjem boste lahko dobili na vseh komunalnih zavodih in njihovih izpostavah, seveda pa tudi pri kadrovske službah posameznih slovenskih podjetij. Žal, po večini ni na voljo stanovanj, zato bi bilo prav, da bi si iskali delo morda v bližini svojega domačega kraja. Pri iskanju zaposlitev doma vam vsekakor želimo vso srečo!

Važno obvestilo Slovincem v ZR Nemčiji

Iz Generalnega konzulata SFRJ v Stuttgartu smo prejeli:

»Obveščamo vse rojake v Stuttgartu in Reutlingnu, da se začenja dopolnilni pouk v materinščini, to je v slovenščini za otroke do 9. razreda osnovne šole. Če otrok še niste prijavili, lahko storite to pismo na naslov: **Generalni konzulat SFRJ, 7 Stuttgart 1, Taubenstrasse 4**, na kuverto pa poleg tega napišite še »pouk slovenščine«. V prijavi navedite vaš točen naslov, razred in šolo, ki jo obiskuje otrok, in njegove rojstne podatke. Za roditeljski sestanek oziroma za začetek pouka boste obveščeni neposredno.«

REPUBLIŠKI ZAVOD ZA ZAPOSLOVANJE SR Slovenije — Ljubljana, Glinška 12
telefon (061) 62-461

KOMUNALNI ZAVODI ZA ZAPOSLOVANJE v SR Sloveniji:

1. Celje — Šlandrov trg 7, tel. (063) 29-68
2. Koper — Šmarska c. 3, tel. (066) 22-281
3. Kranj — Sejmišče 4, tel. (064) 21-091
4. Ljubljana — Parmova 32, tel. (061) 321-041
5. Maribor — Gregorčičeva 37, tel. (062) 21-497
6. Murska Sobota — Arh. Novaka 3, tel. (069) 21-497
7. Nova Gorica — Vojkova ulica, tel. (065) 21-083
8. Novo mesto — Glavni trg 7, tel. (068) 21-779
9. Velenje — Prešernova 5, tel. (063) 85-100

Ostanejo naj Slovenci

V drugi polovici oktobra je odpotoval v Stuttgart slovenski učitelj Jože Košorok, ki bo v tem šolskem letu poučeval otroke naših delavcev v slovenščini. Za tiste učence, ki sicer obiskujejo redne nemške šole, bo imel dopolnilni pouk »nacionalnih« predmetov — slovenščine, zgodovine in zemljepisa.

Jože Košorok je učitelj z dolgoletno pedagoško prakso. V svoji učiteljski karieri je pred vojno poučeval na Blokah, na Kočevskem, na Globokem pri Brežicah in na tedanji meščanski šoli v Krškem. Po vojni pa ga je službena pot vodila najprej na nižjo gimnazijo v Krškem, nato je bil prosvetni inšpektor v istem kraju, učil je v Litiji, bil ravnatelj osnovne šole v Sostrem pri Ljubljani, nazadnje pa je deset let delal na Zavodu za prosvetno-pedagoško službo oziroma na Zavodu za šolstvo v Ljubljani.

Na vprašanje, zakaj se je — kljub tolikim letom učiteljevanja — odločil za odhod v Nemčijo, je rekel:

»Zato, ker vem, da je to velika potreba, če hočemo naše otroke, ki so v Nemčiji brez pouka slovenskega jezika, vsaj kolikor toliko obdržati za našo domovino in da je ne bi pozabili.«

Jože Košorok se zaveda, da bo delo težavno. Verjetno bodo prve težave že v tem, kako za vsak oddelek zbrati vsaj 15 učencev, kot to zahtevajo nemški predpisi; slovenske družine so namreč v tem delu Nemčije močno raztresene. Poleg tega bodo to otroci različnih starosti in različne stopnje znanja v slovenskem jeziku, vse pa bo treba pripeljati na neko primerno raven, da bo lahko nadaljnji pouk uspešnejši. Toda Jože Košorok je optimist:

»Od svojega prednika (od spomladi do konca šolskega leta je bil v Stuttgartu že učitelj Franc Sedmak) sem zvedel, da je delu slovenskega učitelja zelo naklonjeno tamkajšnje slovensko društvo »Triglav« in sem zato prepričan, da bo tudi meni dobra opora pri delu.«

Upamo, da Jože Košorok pri svojem plemenitem delu ne bo ostal sam, ampak bo dobil tudi pomoč iz domovine. Dotlej pa — srečno in veliko uspeha!

Veseli tobogan v Stuttgartu

V vrsti prireditev za naše rojake, zaposlene v državah zahodne Evrope, namenjenih predvsem odraslim, zaznamujemo sredi oktobra tudi prireditev, povsem drugačno od vseh dosedanjih. RTV Ljubljana je namreč v sodelovanju s kulturno-umetniškim društvom Triglav iz Stuttgarta priredilo v tem mestu javno otroško oddajo »Veseli tobogan«, na kateri so nastopili samo otroci naših delavcev, zaposlenih na tem območju Nemčije. To z drugimi besedami pomeni, da je bila ta prireditev sploh prva te vrste, organizirana zunaj domovine.

»Veseli tobogan« je sicer redna mesečna oddaja mladinskega uredništva radijskega programa RTV Ljubljana in je pri najmlajših poslušalcih zelo priljubljena. Misel, da bi jo organizirali tudi med slovenskimi otroki, ki živijo s starši v Nemčiji, se je porodila letošnje poletje, dejansko pa je začela 16. oktobra popoldne v enem izmed TV studijev v Stuttgartu. Pri tem naj omenimo, da sta stuttgartska radio in televizija dala na voljo svoje tehnične usluge in to brezplačno, za kar jima je seveda treba izreči vse priznanje in zahvalo.

Na prireditvi je bilo prav prijetno in veselo, kot je to povsod, če nastopajo otroci. Da pa je bilo ozračje še bolj domače, so

pripomogli nekateri otroci in njihovi starši, ki so prišli na »Veseli tobogan« kar v narodnih nošah — prireditev so namreč posneli za ljubljanski radio in televizijo. Rahlo tremo, ki jo je bilo opaziti pri vseh sodelujočih, je pregnala že kar prva točka sporeda. Vsa dvorana je namreč za začetek zapela najbolj znano slovensko narodno »Na planincih« in led je bil s tem prebit. Potem pa so se opogumili otroci: najprej Tomaž Modic z recitacijo »Slovenec sem«, pa Milan, Barbara, sestri Anita in Heidi Počivavšek Marinka in Mihael Penz, Branko Arnšek, Marjetka Tutič, Jelka Kranjc, Brigita Razboršek, Anemarie Eder in drugi. Nastopali so pevci, harmonikarji, pianisti, recitatorji, skratka bilo je vsakega nekaj, vse pa zelo prijetno in dokaz, da tudi najmlajši Slovenci na tujem niso pozabili materine govornice in svoje domovine.

Oddajo »Veseli tobogan« bo ljubljanski radio predvajal 28. novembra ob 8. zjutraj, televizijska oddaja pa bo na sporedu po 15. decembru, ko bodo mnogi od nastopajočih na novoletnih počitnicah v Sloveniji tako, da se bodo lahko tudi sami videli in slišali. Prav tako pa bo radijske posnetke oddaje »Veseli tobogan« posredovalo tudi uredništvo izseljenskih oddaj v enem sobotnih večerov.

Kulturno in znanstveno sodelovanje z ZR Nemčijo

Ko je bila lani oktobra podpisana konvencija o kulturnem in znanstvenem sodelovanju med Jugoslavijo in Zvezno republiko Nemčijo, sta se obe strani dogovorili, da bosta sestavili podroben program dejavnosti, ki naj bi našle svoje mesto pri izvajanju tega sporazuma. Sedaj je bil ratificiran tudi ta program, tako da se je pričela konvencija tudi praktično izvajati.

Program je predvidel vrsto štipendij za podiplomski študij in specializacijo na univerzah in drugih šolah obeh strani. Tako bo Zvezna republika Nemčija podelila vrsto štipendij jugoslovanskim diplomiranim študentom, mlajšim znanstvenim

delavcem in umetnikom za nadaljnje izpopolnjevanje v svoji stroki. Štipendije bi veljale najmanj za dobo treh mesecev. Obe državi bosta tudi izboljševali pouk jezikov in književnosti narodov obeh držav na svojih univerzah in drugih šolah s tem, da bosta pošiljali lektorje in literaturo, organizirali predavateljske misije strokovnjakov za tuje jezike in literaturo, vabili na seminarje za jezike in književnosti in podobno.

Na področju šolstva in študija si bosta obe državi izmenjavali dokumentacijo o šolskem sistemu in visokošolskih zavodih. V ta namen bo urejena tudi nostrifikacija pričeval in diplom, pridobljenih na šolah in univerzah v drugi državi pogodbenici. Kar se tiče glasbe in gledališč, bosta obe državi podpirali izmenjavo solistov, umetniških in glasbenih ansamblov vseh vrst, pri čemer naj omenimo tudi gostovanje Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane v Zvezni republici Nemčiji.

Prava selitev narodov

Nemške železnice še nikoli niso imele toliko skrbi kot pred letošnjimi božičnimi in novoletnimi prazniki. Pričakujejo pravo selitev narodov s severa proti jugu Evrope, tudi v našo deželo, zato so se prometne službe dobro pripravile na organizacijo prevozov tujih delavcev na dopust v domovino. Sredi letošnjega leta je bilo v ZR Nemčiji zaposlenih več kot dva milijona tujih delavcev, zato pričakujejo, da jih bo ob novem letu potovalo v svoje domovine več kot pol milijona.

Čeprav bo v primerjavi z lanskim letom število potnikov veliko večje, nemške železnice ne morejo povečati števila posebnih vlakov. Za tuje delavce so dali na voljo okrog 260 kompozicij, to pa vsekakor ne bo dovolj.

Železnice so se obrnile k delodajalcem, naj bi dajali delavcem dopuste v različnih časovnih razmakih, od začetka decembra naprej, vendar povsod niso naleteli na ugoden odziv. Tujim delavcem zato svetujejo, naj se odpravijo na pot že v začetku decembra ali pa šele okrog Božiča. Za vsa potovanja v Jugoslavijo, Grčijo, Turčijo in druge države prodajajo skupaj z voznimi kartami tudi rezervacije.

Skupno pričakujemo, da bo v Jugoslavijo in prek Jugoslavije potovalo okrog 300 posebnih vlakov, 800 avtobusov, naše delavce bo letos pripeljalo tudi okrog 170 letal.

Kaj lahko prinesete s seboj

Po odločbi zveznega izvršnega sveta o pogojih, pod katerimi lahko občani uvažajo določene predmete (Uradni list SFRJ, št. 25/71), jugoslovanski državljani in tujci, kičasno prebivajo v Jugoslaviji, ne morejo uvažati, prinašati ali sprejemati reprodukcijskega materiala iz inozemstva. Na vprašanje, če lahko likovni umetniki uvažajo material, ki ga uporabljajo v svojem poklicu (barve, razredčila, platno idr.), je zvezna carinska uprava pojasnila, da niti umetniki ne smejo uvažati materiala, ki ga uporabljajo zase, ker je po tej odločbi zasebnikom prepovedan uvoz reprodukcijskega materila.

Uvažati torej ne morete ničesar, kar spada pod rubriko »reprodukcijski material«, to je vse, kar potrebujete pri gradnji hiše — opeka, cement, keramične ploščice idr. Seveda pa lahko celo vrsto uvoženih iz-

delkov kupite (za devize in dinarje) pri uvoznikih (v Ljubljani npr. Gramex, Kurilniška 10a, Slovenijales, Lesnina idr.).

Maribor: dovolj prostih delovnih mest

Na mariborskem področju se že nekaj mesecev vestno pripravljajo na številne obiske svojih rojakov, ki so zaposleni v zahodnoevropskih državah. Pred kratkim so objavili, da je na njihovem področju prostih nekaj tisoč delovnih mest. Iščejo srednje in visoko kvalificirane delavce, kvalificirane kovinarje, tekstilce in druge. Tovarna dušika Ruše ima stalno prostih 70 delovnih mest za nekvalificirane delavce. Čeprav so osebni dohodki sorazmerno visoki, pravijo, da ni pravega zanimanja.

»Posojajo in prodajajo« delavce

Predstavniki zahodnonemških jugoslovanskih sindikatov so pred nedavnim ponovno obsodili prakso nekaterih jugoslovanskih podjetij, ki »prodajajo« ali »posojajo« naše delavce zahodnonemškemu podjetjem. Nemška delegacija je obvestila predstavnike jugoslovanskih sindikatov, da bo prihodnjo pomlad v ZR Nemčiji verjetno izdan zakon, ki naj bi preprečil »posojanje« delavcev v ZR Nemčiji.

Predstavniki jugoslovanskih in zahodnonemških sindikatov imajo stalne stike in

Na potovanju posebej pazimo na otroke!

razgovore, na katerih obravnavajo zaščito pravic in interesov jugoslovanskih delavcev v ZR Nemčiji, nekatere pojave pri zaposlovanju, predloge za strokovno izpopolnjevanje idr.

Slovensko kosilo v Berlinu

O lepem dnevu ne morem govoriti, ker je bilo vreme oblačno, ko smo 12. septembra ustavili avtomobile pred poslopjem Frauenhaus. Že zunaj pred vrati me je začel getal v nos prijeten vonj po domačih jedeh. Ko sem se zatem znašel v kuhinji, se mi je pogled kar prilepil na velikih kosih naše slovenske orehove potice. Pri štedilniku so pridno pekli. Naša dekleta so se urno sukala in pridno stregla gostom. Veliko dela je bilo s takšnim kosilom in za toliko gostov, ki so do zadnjega kota napolnili dvorano. Gostje so imeli na izbiro dvoje domačih kosil in rečem vam, da je bilo izbrati kar težko, saj so bile vse te domače dobrote tako zapeljive. Za prvo kosilo je bilo: gobova juha s smetano, pečenice z zeljem, orehova potica in pohorska kava. Za drugo kosilo so pa postregli z govejo juho z rezanci, govedino s krompirjem in vinskim hrenom, palačinkami in pohorsko kavo.

Organizatorja tega slovenskega kosila sta bila župnik Stajner in gospa Angela Kotnikova, ki sta seveda imela polne roke dela. Kotnikova je delila kosilo, župnik pa je skrbel za pijačo. Gospa Kotnikova mi je mimogrede povedala, da si je prostore, kjer je bila večerja, sposodila. To ji je uspelo, ker je tam prej stanovala. Župnik pa je bil medtem že sredi veselih slovenskih fantov. Na zdravje! je donel njegov glas iz množice, in zapojmo vsi skupaj! Dva naša fanta sta raztegnila harmoniki, zadonela je pesem. Sledil je tudi ples in brusili smo pete pozno v noč. Menim, da so takšna srečanja zelo pomembna za nas Slovence na tujem, ki smo pogosto osamljeni sredi tujega sveta. Oba prizadevna Slovenca v Berlinu, župnik Stajner in Kotnikova poznata probleme naših delavcev in vesta, kako koristne so za nas takšne prireditve.

Rok Leskovšek, Berlin

Igor Prešern

Kako do hiše ali stanovanja?

Ko je center za raziskovanje javnega mnenja pri fakulteti za sociologijo, družbene vede in novinarstvo ljubljanske Univerze letos anketiral več kot 2000 slovenskih delavcev, ki so začasno zaposleni v tujini, je v zanimivi anketi med drugim ugotovil, da večina naših ljudi (več kot 70 odstotkov) odhaja delat v tujino zlasti zato, da si tam čim prej prisluži kar največ denarja in si potem s trdo prigraranim denarjem v tujini doma zgradi lastno hišo ali kupi stanovanje.

Kakšne pa so možnosti, da si v Sloveniji danes zgradiš svojo hišo ali kupiš stanovanje? Resnici na ljubo je treba povedati, da je za večino ljudi stanovanjski problem skoraj nerešljiv, predvsem zato, ker so v zadnjih letih cene stanovanj, ki jih gradijo gradbena podjetja, že dosegle in ponekod celo presegle cene enakih stanovanj v zahodnoevropskih deželah, medtem ko so dohodki zaposlenih v Sloveniji in Jugoslaviji precej nižji, kot so na primer v ZR Nemčiji, Švedski, Franciji in drugih deželah. Prav zato večina naših delavcev odhaja v tujino, saj je tam zaslužek najmanj še enkrat večji kot doma, ponekod pa še boljši.

Tudi za tiste, ki bi si radi zgradili lastno hišo, sedanji časi v domovini niso ravno rožnati. V zadnjih letih je v večini slovenskih mest zelo narasla cena zemlje na gradbenih zemljiščih. Seveda se lastniki zemlje večinoma zesebniki dobro zavedajo, da postaja zemlja blizu mest vedno

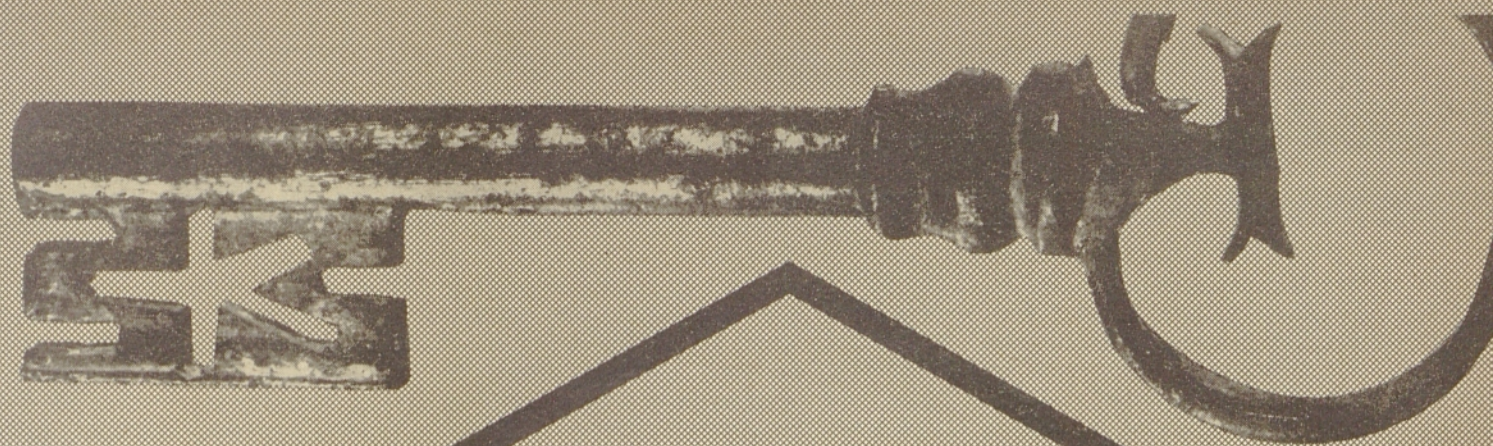
bolj dragocena in zato tudi krepko navijajo cene. Prav zato gredo v žep marsikaterega zasebnika neupravičeno visoki dobički.

Razen visokih cen zemlje, ki se v bližini večjih mest, kot so Ljubljana, Maribor, Celje, Koper, Kranj, Nova Gorica in druga, že giblje za kvadratni meter med 30 in 100 novimi dinarji so druga težava za graditelje lastnih hiš komunalni prispevki. Res je sicer, da so nekatere občine precej uvidevne in ne pritiskajo na graditelje s pretiranimi zahtevami v obliki komunalnega prispevka, ki je neke vrste prispevek zasebnega graditelja k najrazličnejšim komunalnim napravam, kot so ceste, vodo, elektrika, kanalizacija, plinsko omrežje, telefon in podobno. Vendar pa so tudi nekatere občine, ki niso posebno »velikodušne«, in od tistih, ki si začenjajo graditi hišo, že pred začetkom gradnje zahtevajo komunalni prispevek od 50 od 90 tisočakov (novih seveda), kar je za večino ljudi nevzdržno breme. Velika večina tistih, ki so se odločili za gradnjo lastne hiše, komaj zbere dovolj denarja za dragi gradbeni material (opeka, les, železo, cement itd.) in tudi za drage obrtnike, kje pa naj ljudje takoj dobijo še denar za komunalno? Nič čudnega, da je zato v Sloveniji vsako leto več sto primerov novih črnih gradenj, saj ljudje raje gradijo zunaj zazidalnih okolišev, kjer ni nikakršnih komunalnih naprav in zato občine tudi ne morejo zahtevati komunalnega prispevka.

Naslednja težava za graditelje hiš so visoke cene domačega gradbenega materiala, saj so nekateri tuji izdelki že cenejši in tudi boljši od domačih. Precej graditeljev je prav zato uvozilo zlasti opeko iz Italije in Avstrije, pa tudi najrazličnejši material za opremo hiše. Letos so take vrste uvoz prepovedali, ker so v Jugoslaviji nekateri posamezniki izkoriščali pomanjkanje gradbenega materiala in le-tega na debelo uvažali iz tujine ter ga doma zelo drago prodajali, seveda pa so mastne dobičke pri teh poslih spravljali v svoje žepe.

Vsekakor ravnajo pametno tisti delavci, ki so se odločili za gradnjo lastne hiše, da si čimprej kupijo primerno gradbeno zemljišče, saj cene zemlje v prihodnje prav gotovo ne bodo nižje, marveč prej obratno. Koristno je tudi, da se vsak pozanima, koliko bo moral prispevati komunalnega prispevka in kako ga mora plačati (tako ali v več obrokih), da ne bi bilo pozneje neprijetnih posledic. Tisti, ki bodo zidali svojo hišo, naj se tudi temeljito zanimajo za cene najpomembnejšega gradbenega materiala doma in v tujini. Najbrž bo marsikdo ugotovil, da mu še vedno kaže to ali ono reč pripeljati iz tujine. Seveda opeke, inštalacijskega in drugega materiala ne more več nihče kar sam pripeljati iz tujine tako kot do letošnje spomladi; pač pa lahko vsak, ki ima vezni račun, pri pooblaščenih slovenskih oziroma jugoslovanskih uvoznih podjetjih naroči ta ali oni material in bo tako dobil zaželeno blago iz tujine s posredovanjem uvoznih podjetij.

In kako kaže tistim, ki bi radi kupili stanovanje? Kot že omenjeno, smo se v Sloveniji že postavili s cenami novih stanovanj ob bok najrazvitejših zahodnoevropskih držav, saj stane na primer v Ljubljani kvadratni meter stanovanjske površine v novih blokih in stolpnicaх že od 3500 do 4000 dinarjev in tudi več. To pa so že cene enakih stanovanj v ZR Nemčiji, Svici, Italiji, Švedski, Franciji in drugih deželah. Zato ravnajo najbolje tisti, ki so se odločili za nakup stanovanj, da se pri posameznih podjetjih skušajo s pogodbami vezati na kolikor toliko trdne oziroma fiksne cene, čeprav gradbena podjetja zelo nerada pristanejo na čvrste cene in si pogosto izgovorijo pravico, da stanovanje podražijo vsaj za 5 do 10 odstotkov zaradi splošne rasti cen. Vsekakor je za nakup stanovanja najbolje čim prej zbrati res pravi »kup« denarja — seveda naj si vsak v banki ali v podjetju dobi tudi ustrezno posojilo oziroma kredit za nakup stanovanja — potem pa takoj, ko je stanovanje še v gradnji, skleniti pogodbo o nakupu stanovanja z graditeljem.

NOTRANJI TRG
IZVOZ
UVOZ

ZASTOPSTVA
KONSIGNACIJE

POHIŠTVO
GOSPODINJSKI
APARATI
KARNISE
PREPROGE
SVETLOBNA
TELESA

GRADBENI
MATERIAL
POLIZDELKI
EMBALAŽA
OKNA
VRATA

KMALU

HIŠE NA KLJUČ!

POJASNILA:

lesnina

LJUBLJANA · TITOVA 51

Preživnine so obveznost

Precej je jugoslovanskih delavcev, ki se hočejo z zaposlitvijo v tujini izogniti svojim preživninskim (alimentacijskim) obveznostim, ki jih imajo do žene, otrok in norda tudi do staršev, ki živijo v Jugoslaviji. Nekateri izmed njih si najdejo v tujini drugo partnerico, na svojo družino v Jugoslaviji pa popolnoma pozabijo. Nekateri iz malomarnosti, drugi namenoma, saj menijo, da jih roka pravice ne more doseči v tujino.

Vsem takšnim delavcem, seveda pa tudi njihovim družinam v Jugoslaviji, naj veljajo te vrstice. Pojasnile bodo namreč, da so v večini držav, kjer delajo jugoslovanski delavci, le-ti dosegljivi tudi glede svojih obveznosti, ki jih imajo v Jugoslaviji do svojih družin. Danes si bomo ogledali, kako stojte te stvari v Avstriji in Zvezni republiki Nemčiji, kjer dela velika večina naših rojakov.

Le redki naši delavci, ki so zaposleni v sosednji Avstriji, vedo, da obstaja med Jugoslavijo in Avstrijo poseben meddržavni sporazum o vzajemnem priznavanju in izvrševanju odločb o preživninski obveznosti iz leta 1962, ki omogoča upravičencem uveljaviti pravico do preživnine tudi od oseb, ki živijo v drugi državi pogodbenici. Preživnina mora biti seveda priznana s sodbo pristojnega sodišča in mora biti »izvršljiva«, to se pravi pravomočna in opremljena z izvršilno klavzulo, kar pomeni, da ni ovire za realizacijo te odločbe tudi na prisilen način. Tu naj pojasnimo, da je jugoslovansko sodišče pristojno tudi za jugoslovanske delavce, ki so začasno na delu v tujini, ker se smatra, da imajo svoje stalno bivališče še vedno v Jugoslaviji in so torej podvrženi jugoslovanski jurisdikciji.

Preživninski upravičenec v Jugoslaviji si mora priskrbeti pravomočno in izvršljivo sodbo jugoslovanskega sodišča, potrdilo sodišča o tem, da je bila sodba pravilno vročena zavezancu, ter prevod vseh listin v nemški jezik. Vse to pošlje pristojnemu avstrijskemu sodišču, kjer živi zavezanec, da le-to realizira jugoslovansko odločbo o preživnini. To bo avstrijsko sodišče storilo na ta način, da bo odredilo rubež in zasego prejemkov v Avstriji zaposlenega Jugoslavana. Zarubljene prejeme in druge stvari zavezance bodo nakazane upra-

vičencu v Jugoslaviji do zneska, ki ga je s svojo sodbo priznalo jugoslovansko sodišče. Za izterjavo preživnin v Zvezni republiki Nemčiji je postopek nekoliko drugačen. Tu namreč Jugoslavija nima s to državo recipročne dvostranske pogodbe o izterjavi preživninskih zahtevkov, pač pa sta obe državi podpisnici večstranske mednarodne konvencije o uveljavljanju preživninskih zahtevkov v tujini iz leta 1956. Ta konvencija omogoča, da se pravnomočne in izvršljive sodbe jugoslovanskih sodišč o preživninah izvršijo nasproti zavezancem, ki živijo v Zvezni republiki Nemčiji. Upravičenec mora vložiti zahtevo za izterjavo preživnine nasproti zavezancu, ki živi v Zvezni republiki Nemčiji, prek jugoslovanskega urada za varstvo jugoslovanskega premoženja v tujini in priložiti zahtevku pravnomočno in izvršljivo jugoslovansko sodbo o preživnini. Sodba mora biti prevedena v nemški jezik, prav tako pa tudi

druge listine (dokaz o vročitvi sodbe za vezancu, kratek potek postopka, naslov zavezance v Zvezni republiki Nemčiji). Jugoslovanski urad za varstvo jugoslovanskega premoženja v tujini bo posredoval zahtevo z vsemi listinami pristojnemu nemškemu organu, le-ta pa pristojnemu nemškemu sodišču, da bo izvršil jugoslovansko sodbo. To bo nemško sodišče storilo navadno z rubežem in preodkazom zavezanceve plače, sicer pa z rubežem zavezancevih premičnin (avtomobil in podobno), žepnim rubežem in drugimi sredstvi, ki jih pozna nemški izvršilni postopek. Jugoslovanskim delavcem, ki delajo v omenjenih državah, torej priporočamo, da redno plačujejo svoje preživninske obveznosti v Jugoslavijo, ker bi imeli sicer še večje stroške s postopkom, ki smo ga opisali, plačilu svojih obveznosti pa se ne bi mogli izogniti.

dr. Lev Svetek

Dodatek za primer materinstva

Mnogo naših delavcev, ki so zaposleni v ZR Nemčiji, bo zanimalo, kakšne denarne zahtevke na račun socialnega zavarovanja lahko uveljavljajo v primeru materinstva njihovih žena, ki žive z njimi v Nemčiji ali pa so doma v Jugoslaviji.

Žena, ki je socialno zavarovana po možu, zaposlenem v ZR Nemčiji, a živi in je rodila v Jugoslaviji, je upravičena, da po porodu v mestu, kjer stalno prebiva predloži komunalnemu zavodu za socialno zavarovanje zahtevek za izplačilo porodniškega dodatka.

Zavod bo zatem pri Krankenkasse, kjer je mož v Nemčiji socialno zavarovan, preveril, če je bil zavarovan v času, ko je žena rodila. Če je z zavarovanjem v redu, bodo dodatek za primer materinstva poslali na naslov zavoda za socialno zavarovanje, kjer žena živi in kjer ga bo tudi prejela.

Če živi žena skupaj z možem v Nemčiji in ni zaposlena, pa je šla roditi v Jugoslavijo, ima pravico do dodatka po nemških predpisih. V tem primeru pa mora dobiti od Zavoda za socialno zavarovanje v Jugoslaviji obrazec JU-7 in ga predložiti Krankenkassi, pri kateri je po možu zavarovana. Na podlagi tega je upravičena do porodniškega dodatka v višini 80 nemških mark. Žena, ki je socialno zavarovana, a je bila na porodu v ZR Nemčiji, pa bo prejela od Krankenkasse porodniški dodatek v znesku 130 nemških mark.

Če pa je žena tudi sama redno zaposlena v ZR Nemčiji ima po nemških predpisih v primeru poroda pravico do porodniškega dodatka v čistem znesku svojega 14-tedenskega zaslužka (6 tednov pred in 8 tednov po porodu).

Jugoslovanski konzulati

Posvetovalnice Arbeiterwohlfahrta za jugoslovanske delavce v ZR Nemčiji

NEMČIJA

Botschaft der SFR Jugoslawien
Schlossstrasse 1
BAD GODESBERG

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Lindemannstrasse
DÜSSELDORF

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Taubenstrasse 4
STUTTGART

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Böhmerwaldplatz 2
MÜNCHEN

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Harvestehuderweg 101
13 HAMBURG

Die Militärmission der SFR Jugoslawien
Tauberstrasse 16
1 BERLIN

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Melemstr. 18
6 FRANKFURT/MAIN

Vizekonsulat der SFR Jugoslawien
Baslerstr. 6
78 FREIBURG im Breisgau

ŠVICA

Botschaft der SFR Jugoslawien
Kalchegweg 38
BERN

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Eidmattstrasse 33
ZÜRICH

Generalkonsulat der SFR Jugoslawien
Chemin Thury 5
GENEVE 5

ŠVEDSKA

Ambassade de la RSF de Yugoslavie
Strandvaegen 7-B 114 56
STOCKHOLM

Jugoslaviska konsulatet
Odinsgatan 20 A
411 03 GOETEBORG

Yugoslav vicekonsulate
Stora Nygatan 60 3tr
211 37 MALMÖ

Poštna št. kraja	Kraj	Ulica in štev.	Telefon
51	ACHEN	Gartem Str.	0241/32 785
89	AUGSBURG	Georg-Haindl-Str. 3	0821/2 2929
746	BALINGEN	Wilhelmstr. 25	07433/67 10
1	BERLIN 19	Suarezstr. 11	0311/3 06314
48	BIELEFELD	Arndstr. 8	0521/6 35 11
463	BOCHUM	Untere Marktstr. 3	02321/6 304
33	BRAUNSCHWEIG	Helmstedstr. 163	0531/75 865
53	BONN (Zentrala)	Ollenhauerstr. 3	02221/22 31
53	BONN-BAD GODESBERG	Koblenerstr. 40	02229/5 70 44
28	BREMEN	Kohlökerstr. 13	0421/327004
726	CALW	Marktplatz 1	07051/85 51
61	DARMSTADT	Nieder-Ramstädter Str. 13	06151/4 47 00
46	DORTMUND	Schumannstr. 6	0231/812437
41	DUISBURG	Friedrich-Engels St. 42	02131/40 1367
4	DÜSSELDORF	Graf-Adolfstr. 63-65	0211/18 268
78	FREIBURG	Münchener Str. 48	0611/252467
6	FRANKFURT/M 1	Brombergstr. 24	0761/75 350
465	GELSENKIRCHEN	Margaretenhof 14	02322/6 44 29
732	GÖPPINGEN	Uhlandstr. 5	07161/6 94 20
58	HAGEN	Böhmerstr. 11	02331/23 429
2	HAMBURG 13	Rothenbaumchaussee 44	0411/457151/52
3	HANNOVER	Posthornstr. 30	0511/4456 83
71	HEILBRONN	Bahnhofstr. 27	07131/85862
69	HEIDELBERG	Jahnstr. 28-30	06221/44 020
586	ISERLOHN	Viktoriastr. 24	02371/22 114
75	KARLSRUHE	Keiserstr. 91	0761/642 12
35	KASSEL	Ruhlstr. 6	0561/1 43 84
896	KEMPTEN	Keselstr. 37	
23	KIEL	Halstenstr. 51-54	0431/517 11/12
415	KREFELD	Westwall 29	02151/26 847
54	KOBLENZ	Bahnhof Str. 31	
5	KÖLN	Magnusstr. 2	0221/24 46 41
509	LEVERKUSEN- -WIESDORF	Keiserstr. 3	02172/73 888
714	LUDWIGSBURG	Solitude Str. 41	07141/26 091
67	LUDWIGSHAFEN	Max Str. 63	0621/51 17 06
65	MAINZ	Kaiserstr. 26-30	6131/2 58 98
68	MANNHEIM	Murgstr. 11	0621/37 19 31
8	MÜNCHEN 21	Von der Pfordten Str. 44	0811/56 57 21
44	MÜNSTER	Dammstr. 21	0251/7 50 90
85	NÜRNBERG	Marthastr. 60	0911/59 07 58
605	OFFENBACH	Herrnstr. 14	0611/88 12 36
45	OSNABRÜCK	Spindelstr. 26a	0541/562 63
753	PFORZHEIM	Jahnstr. 31	07231/16 131
741	REUTLINGEN	Hofstatt 7	
66	SAARBRÜCKEN	Hohenzollner Str. 170	0681/65 034
332	SALZGITTER- -LEBENSTADT	Breite Str. 27	05341/43 601
59	SIEGEN	Freudenberger Str. 16	0271/51 64 45
565	SOLINGEN	Kölner Str. 45	02122/180 96
7	STUTTGART	Wiessenburgstr. 14	0711/600509
717	SCHWÄBISCHE HALL	Gelbinger Casse 83	0791/71 481
72	TUTTlingen	Möhlinger Str. 68	07461/59 25
79	ULM	Neue Strasse 93	0731/64 356
633	WETZLAR	Moritz-Hensold Str. 6	06441/67 88
62	WIESBADEN	Wellritz Str. 49	0621/30 14 76
56	WUPPERTAL- -BARMEN	Bachstr. 5a	02121/55 55 67
87	WÜRZBURG	Berliner Platz 10	0931/5 16 19

Opomba: Ko se na posvetovalnico obračate pismeno morate napisati točen naslov, npr.: **Arbeiterwohlfahrt Beratungsstelle für jugoslawische arbeitnehmer** in točen naslov kraja — poštna številka, kraj, ulica in hišna številka. Število posvetovalnic Arbeiterwohlfahrta se stalno povečuje. Objavljamo dopolnjen seznam naslovov, ki pa bo seveda lahko v kratkem še povečan.

Priledil: Valter Braz

Splošno

1. Dovolite mi, da se predstavim: Peter Kolar iz Jugoslavije.
2. Ali lahko govorim s šefom?
3. Prosim. S čim vam lahko postrežem?
4. Ali mi lahko poveste ime obratovodje?
5. Takoj ga napišem.
6. Kako vam gre?
7. Zelo dobro hvala, in vam?
8. Ne preveč dobro.
9. Zelo mi je žal.
10. Najlepše pozdrave vaši družini.
11. Hvala. Sporočil jih bom.
12. Srečno vožnjo in srečen povratek.
13. Ali vas lahko prosim za uslugo?
14. Zelo rad vam ustrezem.
15. Doma sem vsak dan od treh do šestih.
16. Ali vam lahko telefoniram jutri ob pol petih?
17. Seveda.
18. Ne motim rad.
19. Nasprotno.

Allgemeines

1. Gestatten Sie mir, dass ich mich vorstelle: Peter Kolar aus Jugoslawien.
2. Kann ich den Chef sprechen?
3. Bitte. Womit kann ich Ihnen dienen?
4. Wollen Sie mir bitte den Namen des Betriebsführers angeben?
5. Ich schreibe ihn gleich auf.
6. Wie geht es Ihnen?
7. Sehr gut, danke, und Ihnen?
8. Nicht allzu gut.
9. Das tut mir sehr leid.
10. Die besten Empfehlungen an Ihre Familie.
11. Danke, ich werde es ausrichten.
12. Gute Reise und glückliche Wiederkehr.
13. Darf ich Sie um eine Gefälligkeit bitten?
14. Ich stehe Ihnen gerne zur Verfügung.
15. Ich bin jeden Tag von drei bis sechs Uhr zu Hause.
16. Darf ich Sie morgen um halb fünf anrufen?
17. Natürlich.
18. Ich störe nicht gern.
19. Ganz im Gegenteil.

20. Veselim se ponovnega snidenja z vami.
20. Čestitam vam k vašemu rojstnemu dnevu.
21. Hvala lepa.
22. Čestitam vam iskreno tudi k vašemu uspehu.
23. Najlepša hvala.
24. Govorite nemško?
25. Malce (žal ne).
26. Me razumete?
27. Razumem, toda ne znam govoriti.
28. Govorite prosim, malce počasneje.
29. Govorite malce prehitro zame. Sem še začetnik.
30. Potrudil se bom.
31. Bi, prosim, ponovili?
32. Prav rad.
33. Rad bi se učil nemščine.
34. Na tečaju ali privatno?
35. Raje privatno.
36. Gospod Petek v Ozki ulici 9 daje ure.
37. Napišite mi, prosim, na listek!
38. Gospod govori tekoče nemško in slovensko.
39. Ali bi me priporočili gospodu?
40. Zelo rad.

- Ich freue mich Sie wiederzusehen.
20. Ich gratuliere Ihnen zu Ihrem Geburtstag.
21. Ich danke Ihnen vielmals.
22. Ich gratuliere Ihnen herzlich auch zu Ihrem Erfolg.
23. Besten Dank.
24. Sprechen Sie Deutsch?
25. Ein wenig (leider nicht).
26. Verstehen Sie mich?
27. Ich verstehe es, aber ich kann nicht sprechen.
28. Sprechen Sie bitte etwas langsamer.
29. Sie sprechen ein wenig zu schnell für mich. Ich bin ja noch ein Anfänger.
30. Ich werde mich bemühen.
31. Wollen Sie bitte wiederholen?
32. Sehr gerne.
33. Ich möchte Deutsch lernen.
34. Im Kursus oder privat.
35. Lieber privat.
36. Herr Petek in der Enggasse 9 gibt Stunden.
37. Schreiben Sie es mir auf diesen Zettel auf.
38. Der Herr spricht fließend Deutsch und Slowenisch.
39. Wollen Sie mich bitte dem Herrn empfehlen?
40. Sehr gerne.

A. Izgovor nemških črk

Za izgovor nemških besed uporabite pravila, ki so v številkah Rodne grude, letnik 1970!

Dodatno: st se izgovarja št — 1 gestatten, vorstellen, 18 stören, 26 verstehen; ch se izgo-

varja š — 2 der Chef; h se ne izgovarja v besedah: 3 Ihnen, 4 Betriebsführers 5 ihn, 6 geht, 7 sehr, 10 Empfehlungen, Ihre, 12 Wiederkehr, 14 stehe, 26 ver-

stehen, 30 bemühen, 39 empfehlen.

B. Pomen nemških besed

1. gestatten — dovoliti
2. sich vorstellen — predstaviti se
3. dienen — postreči
4. der Betriebsführer — obratovodja
5. angeben — navesti
6. aufschreiben — napisati
7. allzu — preveč
8. tun — storiti
9. leid — žal
10. die Empfehlung — priporočilo
11. ausrichten — izročiti
12. die Wiederkehr — povratek
13. die Gefälligkeit — usluga

14. die Verfügung — razpolaganje
15. anrufen — telefonirati
16. stören — motiti
17. das Gegenteil — nasprotno
18. sich freuen — veseliti se
19. wiedersehen — videti
20. gratulieren — čestitati
21. der Geburtstag — rojstni dan
22. Erfolg — uspeh
23. der Anfänger — začetnik
24. sich bemühen — potruditi se
25. wiederholen — ponoviti
26. der Kursus — tečaj
27. der Zettel — listek
28. fließend — tekoče
29. empfehlen — priporočiti

Maksim Gaspari: »Ofreht«

Ali veste, kaj je ofreht? Mlajši boste najbrž zmajali z glavo. Pri starejših pa se bodo zbudili spomini na mlade dni, ko smo »delali ofreht«. Kadar je v družini kdo godoval ali slavil rojstni dan, smo mu dan pred praznikom naredili »ofreht«. To je bila nekakšna mačja glasba. Ni bilo treba, da je bila ubrana, glavno je bilo, da je bila čimbolj glasna. Glasbila za ofreht smo si sposodili kar v domači kuhinji. Najprimernejše so bile razne pokrovice — manjše in večje, boben nam je nadomestil pa kakšen večji lonec ali škaf. Ko smo bili oboroženi s temi svojimi glasbili, smo se tiho namestili pred vrata, kjer je bil slavljenec, in začeli z ofrehtom. Zaropotali smo, da je odmevalo od vseh strani, prenehali, spet zaropotali, prenehali in zatem še z enim mogočnim ropotom zaključili ofreht. Slavljenec čeprav je morda od hudega trušča, ki smo ga z našo »glasbo«

povzročili napol oglušel, se nam je moral prijazno zahvaliti in nas nagraditi, otroke s sladkarijami, odrasle pa povabiti na kozarček.

Včasih se je pri tem kaj zapletlo. Kajti vsak ni bil pri volji, da so se njegovi osebni prazniki, kakor rojstni dan in god, tako javno razglašali. Zlasti še ni bilo to prav dekletom na podeželju, ki so se bližale tridesetemu letu, pa so še samevale. Prav takšnim pa so vaški fantje pred rojstnim dnevom še posebej radi pripravili bučen ofreht.

Za takšen ofreht dekleta seveda ofrehtarjev niso nagradila s potico in pijačo, ampak so jih pregnala z brezovko, kakor vidite dekleta na sliki. Ta stari ljudski običaj je upodobil naš znani akademski slikar Maksim Gaspari.

Če je še nimate, jo takoj naročite!

Dr. Marija Makarovič:

Slovenska ljudska noša

je namenjena strokovnemu izpopolnjevanju in praktični uporabi. Besedilo in 63 črno-belih ter 50 celostranskih barvnih slik vas bo natančno poučilo o narodnih oblačilih pri nas. Po 18-ih krojnih polah z natančnimi podatki o merah, blagu in vezeninah pa si lahko sami sešijete ali si daste sešiti izvirno slovensko narodno nošo. Cena 175,00 din.

Centralni zavod za napredek gospodinjstva, Ljubljana 61001, Gradišče 2/III

Na ljubljanskem rotovžu so se njega dni godile čudne reči, saj so se v mestnem stolpu znašli vsi tisti, ki se niso mogli sprijazniti z mestnimi dolžnostmi in pravicami.

sveta že v pijanem stanju«. Za pokoro kranjskemu vicedomu si je izmislil, da morajo biti volitve zjutraj od štirih do petih!

»Zato naj gredo mestni svetovalci«, je bil zapisal nadvojvoda Ferdinand, »zjutraj poprej k maši, da ne bi pijani volili mestnega sodnika, kot je o tem pred tremi tedni poročal škofu Miha Taller.« Volitve so seveda potem potekale v vzornem redu, saj Mihe ni bilo blizu, da bi škofovi svetosti »posvetil« s seznamom pijanih mestnih veljakov. Toda, zgodilo se je nekaj drugega. Pitje se je sprevrglo v pojedine, ki jim dotlej ni bilo enakih na Kranjskem.

Že od nekdaj je bilo tako, da je moral mestni sodnik ob svoji izvolitvi vabiti na slavnostno pojedino lepo število mestnega gospostva. Shodi ob vinu in mesu so zato delivca pravice večkrat krepko udarili po žepu. Zato so leta 1660 sklenili, da bo namesto dveh ena saana pojedina, da bi bilo manj »zgražanja« pri duhovščini in drugih ljudeh. Ko pa se je hotel mestni sodnik otresti še te pojedine, mu je priskočil na pomoč mestni svet, ki je z večino glasov določil pristojbina za »deponažo« že pri samem rotovžu! Kako preprosto je bilo tiste čase vse to. Če bo sodnik privolil v pojedino, naj mu meščani vnaprej izročijo svoj denar, drugače pa naj ostane za mestne potrebe. Prišlecem je bila razumljivo odmerjena višja pristojbina. Celo po 3 goldinarje je bilo treba seči v žep. Pa še recite, da so bile mestne pojedine kar tjavdan.

Za časa svojega mestnega vladanja je moral župan Dorn lepega dne posvariti someščana zaradi neprimerne vedenja. Tega je svarilo tako razjezilo, da je županu zažugal celo s pestjo! In kako se je vse skupaj končalo? Sila slabo za premetenega meščana. Mestni svet ga je poklical na rotovž, kjer je moral najprej prositi župana za »božjo voljo« oprostjenja, potem pa se je moral še 14 dni pokoriti v stolpu. Za žalitve so odmerjali na rotovžu krepke kazni, saj jih med takratnimi ljubljanskimi meščani ni nikoli zmanjkalo. Pa pri sluhimo še enemu najbolj znanih primerov: Jud Šalam, zet ljubljanskega Juda Arama, se je leta 1478 pritožil, da ga neki ljubljanski meščan in krznar »po krivem dolži, da ga je zmerjal in zasmehoval.« Za pravdnika se je moralo po višji sili javiti celo njegovo cesarsko veličanstvo Friderik III., ki je naročil po svojem kranjskem deželnem glavarju, naj krznar ne nadleguje več Juda.

Ko so nekemu meščanu očitali na rotovžu, da se je v prepiru obnašal surovo kot kak »samski potepuh«, je glavarja minilo potrpljenje. Začel je ukrepati po »običaju«. To pa je pomenilo, da je potepuha čakala kar lepa denarna kazen in nekaj dni prisiljenega počitka v rotovžu. Mestni možje so se večkrat srečali tudi z zakonolomstvom. Najbolj zagrizeno so se v »pozabljeno čednost« spustili leta 1547, ko je prišel pred sodnika čevljarji pomočnik, ker je bil grešil z ženo nekega Matije. Ker je imel možak dobre »pripročnjake«, je dobil le ustni ukor z opozorilom: »Če se bosta še enkrat pregrešila, se bo novo k staremu pripisalo!«

Bili pa bi umljivo v veliki zmoti, če bi mislili, da je »nova« kazen grozila samo pogumnemu čevljarju. Matijevi boljši polovici so namreč na rotovžu zagrozili z izgnanstvom. Toda mestni možje so bili le usmiljenega srca. Po običaju je namreč niso pahnili prek mestnih vrat, saj je mož izprosil na rotovžu milost. V mestnem arhivu mi je uspelo izbrskati, da je bila tiste čase na moževo prošnjo pomiloščena tudi žena nekega ptujškega samostanskega kletarja, ki je bila pobegnila z nekim menihom zdoma celo na Vrhniko! Zato ni bilo nič čudnega, če je bilo treba za pozabljeno čednost odšteti kazen celo v naturi, da o denarju niti ne govorimo. Za čast pa je veljala obveza

Ivan Virnik

Vesele iz stare Ljubljane

Ljubljanskim starokopitnežem je bila že zdavnaj vsaka nova pridobitev bolj potrata kot napredek. Kako bi se torej danes čudili celo njegovi visokosti, nadvojvodu Ferdinandu, ki se je v svojem pismu 2. julija 1615 zgražal nad početjem ljubljanskih veljakov, »da se volitve mestnega sodnika vršijo popoldne, ko je večina mestnega

možev ali ženine zaprisege, da se kaj nečednega ne bo nikoli več zgodilo.

Nekaj veselih, a vendar precej resnih iz stare Ljubljane nas spomni na dobre čase naših prednikov. Na čase, ki jih dandanašnji tako radi spregledamo.

Kozolci so si v bistvenih potezah enaki, njihove kompozicijske celote pa so vendarle vsakokrat drugačne, ker poudarjajo vselej drugačne pokrajine

Although the essential features of any »kozolec« are the same, their compositional entirety is different each time, as they always emphasize a different landscape

Arhitektura slovenskega kozolca

The architecture of the Slovene 'kozolec' (hay-rack)

Cankarjeva založba v Ljubljani je v preteklem letu izdala zanimivo strokovno delo o slovenskem kozolcu, o kozolcu v slovenski pokrajini, o vseh različnih inačicah njegove arhitektonske izvedbe. Kozolec je tipična slovenska posebnost, takšnega kot je pri nas, nimajo nikjer po svetu. Kozolec je pravi spomenik slovenskega

ljudskega stavbarstva, značilne slovenske pokrajine si ne moremo zamisliti brez njega.

Arhitekt Marjan Mušič, avtor tega nadvse zanimivega dela, je skupaj s sodelavci Slovencem in tujcem prikazal arhitektonske posebnosti kozolca v vseh slovenskih pokrajinah. Knjiga je tiskana v dveh jezikih, slovenskem in angleškem.

Kozolci v dolini Sorice prikazujejo eno izmed značilnih oblik slovenskih kozolcev

One of the characteristic shapes of Slovene hay-racks in the valley of Sorica

Jubilej slovenskega muzejstva

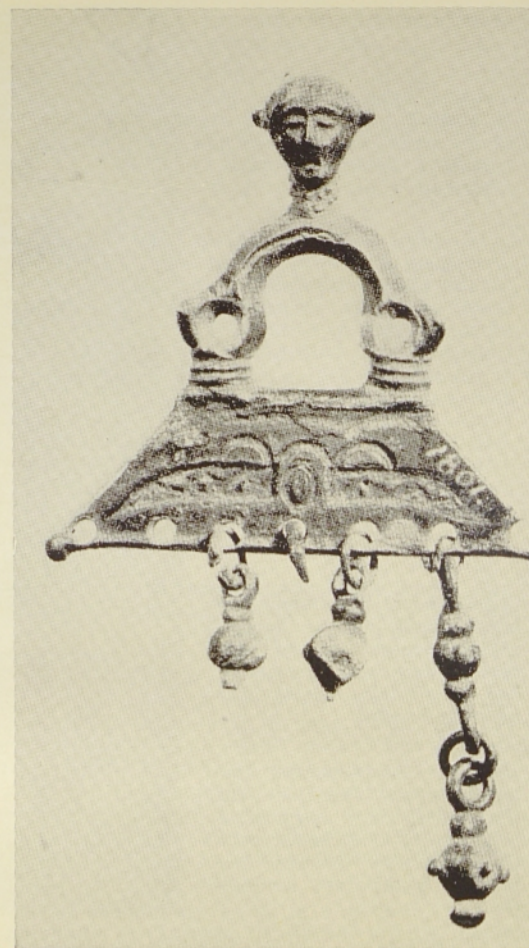
Letošnjo jesen je bilo slovensko kulturno življenje osredotočeno na jubilej slovenskega muzejstva. Stopetdeset let je preteklo, odkar je bila z ustanovitvijo Deželnega muzeja za Kranjsko dana osnova eni današnjih osrednjih kulturnih ustanov, Narodnemu muzeju v Ljubljani, ter z njim hkrati ustanovam, ki so se po določenem času osamosvojile in danes samostojno delujejo: Prirodoslovnemu muzeju Slovenije, Arhivu Slovenije in Etnografskemu muzeju.

Osrednja razstava, ki vodi skozi dejavnost muzeja od njegove ustanovitve do

danes, je v Arkadah, novem razstavišču Narodnega muzeja. Na tej razstavi so zbrani najvažnejši dokumenti in viri, ki pričajo o nastajanju zbirk, od slovite Zoisove zbirke mineralov, ki je dala Deželnemu muzeju osnovo, do predmetov, ki so jih posamezniki nudili muzeju ali pa so jih potem, ko je delo postalo bolj sistematično in dognano, v muzej zgrinjala izkopavanja, predvsem tista, ki so sredi Evrope nenadoma vzbudila zanimanje za ta del sveta, saj se je odkril z Vaško situlo in ostalimi edinstvenimi najdbami kot neizčrpen vir za spoznavanje starih kultur. Ta velika doba Narodnega muzeja se začelja z najdbami na Ljubljanskem barju, ki so vzbudile veliko zanimanje sveta in ki še danes vabijo arheologe, da bi se lotili sistematičnega raziskovanja tega področja, in Vač, kjer je bilo od leta 1878 do 1882 izkopanih 237 prazgodovinskih grobov ter najdena znamenita bronasta vedrica s prizori iz življenja Ilirov. Razstava v Arkadah je predstavila tudi nekatere predmete, ki so shranjeni v neprecenljivih zbirkah muzeja, da bi bilo ob 150-letnici dano še eno opozorilo na ogleda vredne stalne razstavne prostore muzeja.

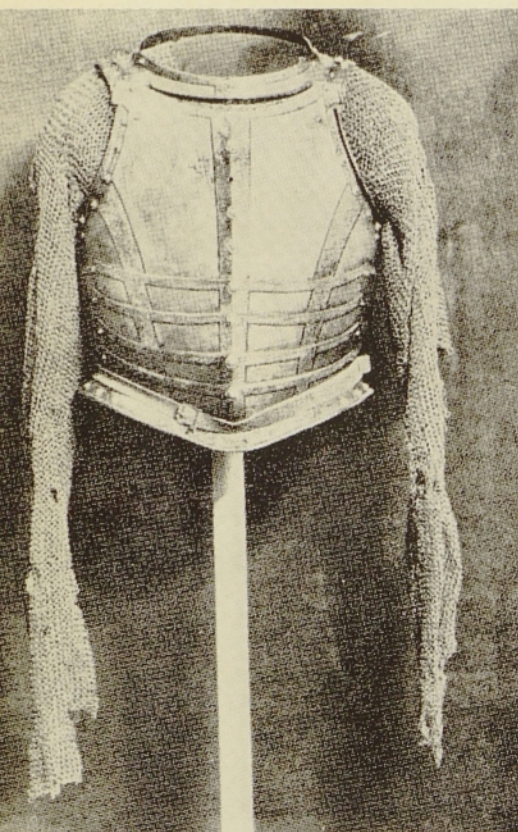
V prostorih muzeja je postavljena razstava o prazgodovini na Slovenskem. Na njej je razstavljeno vse najpomembnejše arheološko bogastvo, ki je z njim Slovenija stopila v krog prazgodovinsko najzanimivejših pokrajin v Evropi. Oblike, ki so jim predmetom dajala ljudstva v prazgodovini so tako pestre in tudi tako sproščene, da more tudi sodobni oblikovalec najti tu vzgledne vzore.

Mejaški častniški prsni ploščni oklep — ta predmet, ki ga hrani Narodni muzej v Ljubljani, je iz druge polovice 16. stoletja. Prsna in hrbtina plošča sta okrašeni s širokimi navpičnimi progami. Take oklepe so izdelovali le za krajišnike v Vojni krajini. Kranjski deželni muzej ga je dobil leta 1850.

Obesek iz Ulake pri Ložu je značilen primer halštatske kulture, ki je živela še naprej v rimskem obdobju. Trapezna bronasta ploščica, obložena z emajlom, od katere vise verižice z obeski in ki nosi na loku človeško glavo, je bila posebej priljubljena v japonskem krogu

Ti dve omenjeni razstavi pa nista edini, ki so jih slovenski muzejski delavci pripravili za ta jubilej. 150-letnici muzejstva so se odzvali domala vsi pokrajinski muzeji v Sloveniji ter za to priložnost pokazali najdragocenejše iz svojih zbirk. Med najzanimivejšimi razstavami je bila predstavitev izkopanin z Značevih njiv v Novem mestu, ki pričajo o doslej neslutnem bogastvu naše prazgodovine.

Pomen raziskovanja in poznavanja stila

Stilne razlike v besednem zakladu knjižnega jezika

Raziskovanje in poznavanje stilnih razlik v besednem zakladu knjižnega jezika imata velik praktičen pomen. Pomagata izboljševati jezikovno izražanje. V primeru s številom vseh izrazov v knjižnem jeziku je stilnih skupin in plasti razmeroma malo. Namesto da bi si človek za vsak izraz zapomnil, kako, kdaj in kje ga lahko uporabi, je dovolj, da si te stvari zapomni samo za vsako stilno skupino, ker veljajo za vse izraze stilne skupine približno enaka načela uporabe. Načela te uporabe niso izmišljena, temveč so na podlagi raziskav povzeta iz resničnega jezikovnega stanja. Glede na kvaliteto izbora ločimo po teh načelih najboljše, manj primerne, še možne in neprimerne izrazne variante.

Na stilni izbor besedja vpliva več faktorjev. Med njimi je za jezikoslovje najpomembnejši naloga izrazitve kake vsebine. Različne naloge vtisnejo besedilom tako svojevrstne jezikovne črte, da delimo jezik na več stilov ali zvrsti jezika. Najvažnejše zvrsti so občevalna, umetnostna, publicistična, poslovna in znanstvena. Vsaka izmed njih uporablja stilne skupine in plasti po posebnem ključu. Znanstvena zvrst uporablja npr. zelo veliko strokovnih, občevalna pa pogovornih izrazov. Celo nevtraln izrazje, ki je srž vsakega besedila, se v različnih zvrsteh različno uporablja.

Na stilni izbor besedja vplivata tudi sestav in število ljudi, ki jim je besedilo namenjeno. Besedilo, ki je namenjeno širokemu krogu, mora uporabljati bolj vsakdanje, bolj znane in preprostejše besede, da o stavčnih konstrukcijah niti ne govorimo. Besedila, ki so namenjena ozkemu krogu strokovnjakov, lahko uporablja manj znane, zlasti strokovne besede. Zato je razmeroma velika razlika med besedjem znanstvenih in poljudnoznanstvenih besedil.

Ker se besedni zaklad v času spreminja, so besedila iz preteklosti v besedju drugačna kot današnja. V šolah moramo na te stvari opozarjati, zlasti tiste učence, ki bodo pri svojem poklicu uporabljali starejše tekste.

To so glavna načela, po katerih pisci izbirajo besedje. Vsaka izrazitev pa je tudi bolj ali manj osebno obarvana. Pisec ima namreč kljub omenjenim načelom velike možnosti, da izbira tako izrazje, ki ga nekako v skladu z njegovimi najpomembnejšimi osebnimi črtami. Ne moremo si zamisliti, da bi šaljivec v svojih sestavkih tu in tam ne uporabil kake duhovitejše primere ali zveze. Nekateri ljudje pišejo in govorijo veliko bolj ekspresiven jezik kot drugi. Polega stilnega imamo še pojmovni izbor besedja. Odvisen je od vsebine, o kateri teče beseda. Tako uporabljamo, ko govorimo o morju, v glavnem besede za pojme, ki jih srečujemo na tem področju. V umetnostnih besedilih, zlasti v poeziji, pa lahko dobi pojmovni izbor besedja tudi stilno funkcijo, zlasti v primerah.

Po vsem tem nastane vprašanje, kako ugotovimo, če je beseda rabljena stilno pravilno. Pri ocenjevanju se moramo naslanjati na besedilo samo. Gornje elemente lahko določimo, ko ga preberemo. Če noben od njih ne izključuje uporabe določene besede, pravimo, da je ta pravilno uporabljena. Tako je v pismu prijatelju npr. pogovorni izraz opravičljiv, ker spada jezik pisma v občevalno zvrst. Če hoče človek v besedilu uporabiti stilno nepričakovan izraz, mora bralca ali poslušalca na to nekako opozoriti, npr. s kako opombo. Na splošno pa lahko rečemo, da velja prevelika stilna raznovrstnost besedja v istem besedilu za napako. Do tega bi prišlo, če bi v kakem besedilu brez posebnega opravičila menjavali narečne, pogovorne, knjižne in strokovne besede. Velik problem pri izbiri besed je natančna izrazitev. Vsako stvar lahko izrazimo z različnimi besedami. Prvi izraz, ki se ga človek spomni, ni zmeraj najbolj primeren. To se najlepše vidi, če čez čas brez predsodkov preberemo svoj tekst in ugotovimo, da izrazitev nekoliko zavaja. Taka izrazitev je samo približna, zatorej slabša. Natančnost izraza je zelo opazna pri velikih pisateljih in pesnikih, pa tudi pri piscih

drugih besedil ni redka. Prava izrazna natančnost dela besedila lahko razumljiva. Na to opozarjamo zato, ker poznamo tudi pretirano natančnost, ki je včasih preveč pod vplivom logicizma. Ta včasih spreminja jezikovne norme in kot tak povzroča včasih težko razumljivost. Natančnost izraza je velikokrat stvar izraznega daru, lahko pa si jo pridobimo tudi z vajo, kar je za jezikovno učenje posebno pomembno.

Navodila za uporabo besed se spreminjajo. Tako je bila pri nas še pred kratkim močno v navadi uporaba različnih izrazov za isti pojem v istem besedilu na stilno enakih mestih. To navado so opravičevali z živahnostjo, sočnostjo, barvitostjo pripovedi. Danes tega več ne priporočajo. V nekaterih besedilih, zlasti strokovnih, pa raba soznačnih poimenovanj celo zavaja.

Ker je stilno gledanje na celotni besedni zaklad pri nas dokaj mlado, ima še nekaj nasprotnikov, bodisi ker ga ne poznajo ali pa mu ne zaupajo. Nekateri se bojijo, da kar vprek vse dovoljuje. Vendar ni res, zakaj če besedo uvrstimo v kako nenevtralnno stilno skupino, jo že s tem stilno zelo omejimo, saj je uporaba v drugačnih stilnih okoliščinah jezikovna napaka.

Nekateri tako obravnavanje besednega zaklada zavračajo, ker je usmerjeno proti funkcijsko neopravičljivemu popraviljanju dosedanjega razvoja besednega zaklada. Kar so zapustili in utrdili predniki, sprejema kot nujnost za normalno funkcioniranje jezika. Ker je za ta način obravnavanja najvažnejše, da vsako besedo ocenjuje v sklopu celotnega besednega zaklada, ne pa izolirano, je razumljivo, da tudi najbolj nasprotuje izoliranim umetnim posegom proti posameznostim.

Stilno gledanje na besedni zaklad ima v glavnem dve praktični nalogi: olajšanje jezikovnega izražanja in ustajevanje jezika. Oboje močno zvišuje splošno jezikovno kulturo. To pa je cilj, ki ga pri nas želimo doseči, čeprav včasih nismo vedeli, kateri jezikoslovni ukrepi bi nam pri tem pomagali.

Holandija

Nov grob

V Heerlenu je sredi oktobra umrla 75-letna Magdalena Šibret, roj. Borčič, vdova po dolgoletnem tajniku slovenskega društva Edinost, Albinu Šibretu. Bila je dobra žena in skrbna mati svojim petim sinovom, od katerih štirje žive v Heerlenu, eden pa v Zagrebu. Pokojno bomo ohranili v toplem spominu, vsem njenim pa naše iskreno sožalje!

Belgija

Na slovenskih prireditvah v Charleroi skrbi za zabavo ansambel »Veseli bratci«

Posnetek je s slovenske »kmečke ohceti« v Charleroiu, Belgija. Slovenski »ženin« je Jože Bizjak.

Slovenski dan

V nedeljo 10. oktobra je priredilo društvo Slomšek v Maria Heide v Wuchtu v Belgiji Slovenski dan. Zbralo se je lepo število rojakov. V dvorani Concordia je bila kulturno zabavna prireditev. Igralska družina je nastopila s šaljivo dvodejanko Lažni zdravnik. Slovenske narodne in umetne pesmi pa so zapeli slovenski pevski zbor iz Limburga in šolska mladina. Na programu je bila tudi tombola s številnimi le-

pimi dobitki. Razume se, da so bili obiskovalci tudi dobro postreženi z domačimi jedili in dobrimi pijačami.

ZDA

Pismo iz Colorada

Pred nedavnim sem bil operiran, v bolnišnici pa sem bil samo devet dni. Bolnišnice in zdravniki so pri nas zelo dragi, sto copakov na dan skoraj ne pokrije stroškov. Doma sem se zatem zdravil še dva meseca in še vedno ni z menoj vse tako, kakor bi moralo biti. Tukaj pri nas, to je v Pueblu, Denver, Walsenburg je zapadel sneg že 17. in 18. septembra. Vse je pozeblo. Na poljskih pridelkih so ocenili škode za nekaj milijonov. Zdaj pa je spet lepo in kar vroče. Pred tedni sem se v Chicagu udeležil seje glavnega odbora SNPJ. Zdaj sva še samo dva, ki sva bila rojena in sva odrasla v Sloveniji: to je urednik Prosvete Louis Beniger, ki je bil rojen v Trnovem pri Ilirski Bistrici ter jaz.

V nedeljo 26. septembra smo imeli precej veliko udeležbo na naši federacijski seji in prireditvi. Navzoča sta bila tudi glavni predsednik SNPJ Jože Culkar in glavni tajnik Frank Groser. Za tem je bila v Denverju konvencija vseh bratskih organizacij v Ameriki. Zastopanih je bilo 66 bratskih organizacij in 29 bratskih kongresov.

Edvard Tomšič

Slovenski dom za ostarele — samostojna ustanova

Slovenski dom za ostarele v Clevelandu, ki je bil ustanovljen l. 1962, je bil doslej povezan z eno bratskih organizacij. Nedavno pa je postal samostojna ustanova. V domu je zdaj prostora za 24 oskrbovancev, precej pa je prošelj za sprejem v dom. Zato se je upravni odbor doma odločil, da bodo poleg sedanje stavbe zgradili še novo, v kateri bo prostora še za 62 oskrbovancev. Odbor se je za to odločil zaradi velikega zanimanja ostarelih rojakov in to kljub temu, da je še nekaj dolga na sedanjih zgradbah. Stroški za novo stavbo so predvideni na 600 tisoč dolarjev. Na razpolago imajo 130 tisoč dolarjev, ostalo bo treba pa še zbrati. Ustanovljen je bil poseben gradbeni odbor, ki si bo prizadeval zbrati potrebna sredstva za to tako potrebno gradnjo. Pri tem predvsem upajo v pomoč slovenskih podjetnikov, ki jih v Ameriki ni malo ter seveda slovenskih društev in organizacij.

Za ameriški konzulat v Ljubljani

Podružnica št. 1 Slovenske ženske zveze v Sheboyganu je letos praznovala 45-letnico. Svoj jubilej so članice proslavile na konvenciji Slovenske ženske zveze za državo Wisconsin prvo nedeljo v oktobru. Navzočih je bilo še devet ustanovnih članic te podružnice, voditeljica programa pa je bila ustanoviteljica društva Marie Prislundova. Poleg društvenic podružnice št. 1 iz Sheboygana so se konvencije udeležile predstavnice podružnice št. 17 iz West Allisa, št. 12 in št. 43 iz Milwaukee in št. 102 iz Willarda. Zborovalke so na konvenciji soglasno sprejele med drugim tudi resolucijo, da s posebno vlogo prosijo državnega tajnika W. D. Rogersa, naj se ustanovi v Ljubljani ameriški konzulat, saj vse več Slovencev prihaja v domovino na obisk, pa morajo v Zagreb ali Beograd, če kaj potrebujejo. Ko bo dobila Ljubljana ameriški konzulat, pa bodo vse to lahko uredili v Sloveniji.

Slovinci se uveljavljajo

V Pittsburghu, v okraju Allegheny, je okrajni sodnik naš rojak Frank Bolte. Je edini Slovenec, oziroma Jugoslovan v državi Pennsylvaniji, ki je na tako vidnem mestu. Frank Bolte ima za seboj trde življenjske preizkušnje. Sam je začel kot delavec — rudar. Zatem je poučeval v šoli, delal v banki ter končno postal mestni odvetnik. Predvsem se je ukvarjal z delavskimi pravnimi zadevami in si na tem področju pridobil veliko izkušenj. Nedavno je bil imenovan v direktorij Grubstake Inc., to je organizacija, ki se ukvarja z mladinskim prestopništvom.

Kakor povzemamo iz ameriških slovenskih listov, imamo Slovenci letos v Clevelandu, ki je naše največje ameriško kulturno in društveno središče ter v okolici tega mesta kar štiri kandidate za županska mesta ter še več kandidatov za občinske svetovalce in razna druga vidna mesta. Med kandidati za župane naj najprej omenimo Georga Voinovicha, sina slovenske matere. Je še precej mlad, zaradi svojih sposobnosti in delavnosti pa uživa velik ugled, kar dokazuje tudi to, da je bil že trikrat izvoljen v državno zakonodajni odbor v Columbusu. V Wickliff, mestu na vzhodu Clevelanda, ponovno kandidira za župansko mesto z dobrimi izgledi mladi zdajšnji župan John Janesh. Čeprav je

tam zelo velika italijanska naselbina, ki ima tudi svojega županskega kandidata, je Janesh pri zadnjih volitvah zmagal. Tudi v Willoughby Hills kandidira letos za župana Slovenec Joe Turk, po poklicu inženir in znan podjetnik. Na nasprotni listi pa kandidira za mesto councilmana (člana mestnega sveta) naš znani politik in sposoben svetovalec Joe Fifolt. V Richmond Heights kandidira za župansko mesto podjetnik Frank Brundič. Njegov oče se je priselil v Ameriko s Štajerske.

Kanada

Na sprejemu pri Titu v Ottawi

Sredi svojega dobrodošlega obiska v Kanadi sta predsednik Tito in njegova soproga Jovanka Broz priredila v četrtek 4. novembra zvečer svečan sprejem v hotelu Chateau Laurier v Ottawi. V veliki plesni dvorani se je zbralo blizu tisoč gostov: ugledni Kanadčani, med katerimi so bili generalni guverner R. Mitchener, premier P. E. Trudeau, zunanji minister M. Sharp, številni zastopniki kanadskega gospodarskega in kulturnega sveta, verskih ustanov ter tudi večje število jugoslovanskih izseljencev, ki so se zbrali iz raznih krajev Kanade. Mnogi med njimi so potovali z letalom ali avtom tudi po pol dneva in dlje do Ottawe, da so se srečali s Titom. Od Slovencev sta ga osebno pozdravila predstavnik društva Simon Gregorčič, ki je Titu izročil darilo, ter član slovenskega ansambla Veseli vandrovčki. Ti so prišli na sprejem v slovenskih narodnih nošah in so zatem vsem zaigrali za ples. Med našimi ljudmi je bilo opaziti skupine vseh jugoslovanskih narodnosti in tudi vseh izseljenskih generacij. Navzoči so bili tudi člani slovenske cerkvene skupnosti iz mesta Toronto. Za nas vse je bil ta sprejem nepozabno doživetje.

Ivan Dolenc

Cvet našega Caravana 71

O našem letošnjem Caravanu 71 ste že pisali. Dpisnik pa je izpustil precej važno stvar. Namreč to, da je Slovenska folklorna skupina Nagelj letos priredila Caravan pod okriljem slovenske župnije Marije Pomagaj. Prireditve so obiskali Slovenci iz bližnje in daljne okolice.

Cvet letošnjega Caravana je bila naša letošnja lepota, ki je nosila ime Miss Ljubljana, kakor se je imenoval tudi naš paviljon. To je bila dvajsetletna Silvija Ovcjak, rojena v Lethbridge v Alberti. Njena družina živi zdaj v Torontu. Silvija obiskuje v Torontu univerzo, kjer študira tuje jezike in glasbo. Že dolga leta sodeluje pri mladinskem pevskem zboru v župnji Marije

Za najlepšo Slovenko v Torontu je bila letos izbrana Silvija Ovcjak

Pomagaj, katerega vodi rev. Tone Zrnc. Je odlična gojenka naše slovenske šole s končanim petim razredom. Poleg študija na univerzi poučuje tudi glasbo. Igranje na harmoniko se je začela učiti pri rev. Zrncu in nadaljevala zatem pri Fojsu, po njegovi smrti pa pri Matiji Leberju, ki je za njim prevzel šolo. Tako je imela potrebno znanje za nadaljevanje študija na konservatoriju.

Na Caravanu je ljubezno sprejemala goste res kot prava Slovenka. Organizirala je tudi orkester, kjer so sodelovali njena sestra in dva brata ter še zaročenca obeh deklet. Poleg tega je dirigirala dekliski pevski zbor. Sklepanec, ki ga nosi pri narodni noši, je darilo njene prijateljice, znane pevke iz Celja Stanke Kovačič. Skušali bomo, da bo prihodnje leto naša prizadevna Miss Slovenije Silvija Ovcjak obiskala Slovenijo, kar si je tudi zaslužila. Za Miss Slovenije je bila izbrana letos prvega maja izmed osem kandidat. V komisiji, ki je lepote izbirala so bili sami tuji.

Ciril Soršak

Silvija Ovcjak je skupaj s sestro in prijateljci ustanovila tudi ansambel, ki razveseljuje s slovensko glasbo

Tudi slovenski jezik

Ontarijski minister za prosveto Robert Welch je objavil novico, da lahko srednje šole v provinci Ontario posebej uvedejo katerikoli jezik svojih priseljenjskih skupin. Doslej so dijaki lahko obiskovali od modernih jezikov samo angleščino, francoščino, italijanščino, španščino in ruščino. Nova uredba pa odpira vrata v enajstem, dvanajstem in trinajstem razredu tudi jezikom kanadskih Indijancev ter vsem jezikom kanadskih priseljencev. Dijaki bodo zanje prejeli enakovredno priznanje (credits) kakor za vse druge predmete.

V dnevnem tisku so se že začeli oglašati priseljenci s predlogi. Med drugim je prav gotovo, da bodo dijaki poljskih, ukrajinskih in čeških staršev prvi poslali svoje prijave šolskim odborom za učenje jezikov svojih narodnostnih skupin. Pričakovati je, da jim bodo v Torontu, Hamiltonu in Windsorju takoj sledili Makedonci, Srbi in Hrvati. Seveda ne bi bilo prav, če bi to priložnost zamudili tudi Slovenci, ki imajo v torontskih šolah prav lepo število dijakov.

Po ontarijskih predpisih ne more biti rednega razreda z manj kot petnajst dijakov. Tako bodo dobile pravico do pouka svojega jezika tiste priseljenjske skupine, od katerih se bo prijavilo šolskemu odboru (School Board) ali direktorju šole, katero obiskujejo, zadostno število kandidatov.

Kanadčani slovenskega porekla imamo v ontarijskih srednjih šolah tudi že dovolj kvalificiranih predavateljev, članov ontarijske federacije srednješolskih profesorjev, ki bodo z veseljem pripravili potrebne strokovne programe.

Ivan Dolenc

Urugvaj

Bratstvo ob svojem jubileju

Jugoslovansko združenje Bratstvo v Urugvaju je praznovalo letos v oktobru 43-letnico svojega obstoja. Danes ima društvo sedemsto članov, kar je skoraj trikrat več kot je doslej imelo članstva katerikoli jugoslovansko društvo v tej deželi. Tudi letos je bilo združenje zelo aktivno in je imelo številne prireditve, proslave in izlete. Posebej moramo pri tem omeniti mladino združenja. Mladinska folklorna skupina nastopa z narodnimi plesi na odrih urugvajskih društev in ustanov in na televiziji. Enako tudi otroška folklorna skupina. Letos 28. avgusta je združenje organiziralo za svoje članstvo — izključno za mladino, otroke in starše — izlet v Argentino,

kjer je mladinska folklorna skupina sodelovala na proslavi ob 46-letnici slovenskega prosvetnega društva Ljudski oder v Buenos Airesu. Zatem so se udeležili sprejema v

Otroška folklorna skupina Bratstva iz Urugvaja pred zgradbo Jugoslovanskega društva vzajemne pomoči v Buenos Airesu

Se en skupinski posnetek z obiska urugvajskih Jugoslovanov v Argentini

Jugoslovanskem društvu vzajemne pomoči, ki je med najstarejšimi jugoslovanskimi društvi. V Jugoslovanskem domu pa je bilo prijetno družabno srečanje, kjer so mladi gostje iz Urugvaja sklenili številna znanstva in prijateljstva s sorojaki iz Dock Suda.

Avstralija

Naš naročnik Stanislav Komljanc ima v Salisburyju v Avstraliji veliko vrtnarijo. Največji so njegovi nasadi nageljnov

Pozdrav in zahvala

Iz Sydneya v Avstraliji smo na naslov predsednika Slovenske izseljenske matice Draga Seligerja prejeli naslednji dopis: »Rojaki, zbrani na proslavi slovenske narodne himne, ki jo je na današnji večer (2. oktobra) organiziral Slovenski klub Triglav v Sydneyu, se pokroviteljici večera Dubravki Tomšič in vam zahvaljujemo za pozornost in pozdrave. Vam, Matici, predvsem pa rojakom v domovini in po svetu pristrčen pozdrav!

»Naprej zastava slave« naj nas tudi v bodoče združuje, pa naj bomo kjerkoli!« Slede podpisi predsednika društva Triglav in rojakov, ki so se udeležili slavlja. Ob prireditvi je društvo izdalo tudi lepo vabilo.

Braziliija

Rodna gruda v Rio

Na našem veleposlaništvu v Rio de Janeiru so na voljo našim brazilskim izseljencem izvodi Rodne grude, ki jih redno pošilja Slovenska izseljenska matica. Naši uslužbenci in diplomati so izrazili izredno zadovoljstvo nad tem načinom dela, saj tako nimajo problemov z razdeljevanjem revije, kot se je dogajalo do zdaj. Kajti ob vsakem obisku naših izseljencev so le tisti, ki niso poznali Rodne grude, hoteli odnesti svoj izvod, kar pa ni bilo mogoče zaradi premajhnega števila izvodov. Poleg tega pa je Rodna gruda edina uradna prisotnost Slovenije tukaj, kjer niti na veleposlaništvu v Braziliji, niti na generalnem konzulatu v São Paulo, niti v trgovskih predstavništvi ni nobenega Slovenca. Edino ljubljansko Delo ima svojega stalnega dopisnika, kar pa še zdaleč ni uradna ali poluradna vez med našimi izseljenci in Slovenijo. Ta odsotnost povzroča neinformiranost, kakor tudi pomeni nezanimanje Slovenije za svoje ljudi na tem delu sveta.

Na Komljančevi cvetlični farmi lahko najdete prek 50.000 raznobarnih nageljnov

JAT v Latinsko Ameriko

Jugoslovanski aerotransport, jugoslovanska letalska družba, je odprla svojo pisarno v Rio de Janeiro. Ta pisarna, ki bo odgovorna za delo JAT v vsej Južni Ameriki, bo imela kot glavni cilj povečati prihod tujih turistov, predvsem iz Južne Amerike na počitnice v Jugoslavijo. Poleg tega pa bo poskušala s lokalnimi družbami organizirati čarterske polete za naše izseljence ne samo iz Brazilije, ampak tudi iz Čila in Argentine, kjer žive večje skupine. Za naslednje leto so že dogovorjeni izleti skupin iz Čila, medtem ko tečejo pogovori o prihodu skupin iz Brazilije. Ta korak ki ga je storil JAT, je izredno pomemben, saj danes lahko obiščejo Slovenijo le premožnejši rojaki. Teh je pa malo in velika večina nima realnih možnosti, da gre po normalni poti na obisk v Slovenijo. Letalski povratni listek med Rio de Janeirom in Beogradom, za primerjavo, stane na osebo kar 1000 dolarjev. Jatovi strokovnjaki računajo, da bo čarterski polet veliko cenejši in bo tako omogočil našim rojakom, da obiščejo svojo domovino kar najhitreje in najceneje.

Bogdan Šalej

Zakonca Razbornik umrla

Smrtna žetev na brazilskih cestah ni prizanesla niti slovenskemu življu na tem koncu sveta. Zakonca Razbornik, Avgust star 69 let in njegova žena Tereza, stara 73, živeča v mestu Belo Horizonte, sta tragično preminula prejšnji mesec v prometni nesreči, ko sta se popoldne vračala domov z obiska pri nekih znancih. Gospod Gustelj je bil ob nesreči, ko je njegov avto zadel ob avtobus, takoj mrtev, medtem ko je njegova žena podlegla ranam nekaj ur kasneje v bolnišnici. Zakonca Razbornik, ki sta pred vojno živela na Jesenicah in v Beogradu, sta prišla v Brazilijo leta 1949. Vsa leta sta s kratkim presledkom preživela v mestu B. Horizonte. Gospod Razbornik je delal zadnja leta v nemški jeklarni Mannesmann, kjer se je tudi upokojil pred dvema letoma. Zadnja leta sta preživela v družbi drugih Slovencev in lastne družine (zapuščata hčer in vnukinjo), ter uživala zaslužen počitek. Z avtom sta se vozila po celi Braziliji ter obiskovala svoje slovenske znance. Kljub dolgim letom, ki sta jih preživela zunaj domovine, je bil njihov dom središče srečanj Slovencev, ki žive tam. V njihovi skromni hišici je bilo vse pristno slovensko, celo papigo sta naučila govoriti slovensko. Vsi Slovenci v Braziliji so obžalovali njihov prezgoden odhod in so ju v velikem številu spremili na pokopališče.

Bogdan Šalej

Franc Gorenšek, dirigent pevskega zbora Slovenske ženske zveze v Clevelandu

Josephine Turkman, dirigentka pevskega zbora »Zarja«

Frank Vauter, dirigent moškega pevskega zbora »Slovan« in mešanega pevskega zbora »Triglav«.
Foto: Jo Mišič

Hej, prijatelj, zapoj z nami!

Dva tedna med našimi rojaki v Ameriki sta bila premalo, da bi lahko celoviteje spoznal življenje v tej veliki deželi nasploh in življenje naših rojakov. To je bil lahko le bežen skok, razširitev dotodanjega znanja o Slovencih v Ameriki. O njih sem slišal in bral že veliko pred mojim potovanjem, večino podatkov sem zvedel prav med delom pri Rodni grudi, zdaj pa sem si lahko to znanje še globlje vtisnil v spomin.

V tej in v nekaj prihodnjih številkah Rodne grude bom skušal popisati nekaj svojih vtisov. Odločil sem se, da ne bom pisal potopisa, to naj bi bilo več ali manj kramljanje z vami, zapis nekaterih srečanj in doživetij...

Zgoraj objavljamo fotografije treh dirigentov slovenskih pevskih zborov v Clevelandu. Vsi trije veliko prispevajo k temu, da se slovenska pevska kultura prenaša tudi na mlajše rodove našega življa in skrbijo za to, da je ta pesem res prava, nepotvorjena, zapeta v lepi slovenščini. Zahtevni glasbeni strokovnjaki bi morda našli pripombe ob poslušanju tega petja, mene pa je to petje navdušilo. Tako domače, tako slovensko je bilo, da nisem imel časa misliti na kakršnekoli napake. Vesel sem bil celo, ko sem slovensko pesem slišal iz ust veselega ameriškega fanta v neki gostilni. Po slovensko je znal zapeti le preprosto pesmico, malce šegavo in nagajivo, druge slovenske besede so mu

bile tuje. Pa vendar mi je dalo to slutiti, da je slovenska pesem resnično zakoreninjena v naših ljudeh v Ameriki in da je včasih še edino znamenje pripadnosti.

Vesel sem bil, da sem imel tisto edino nedeljo, ki sem jo preživel v Clevelandu 3. oktobra, priložnost, da sem v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave. lahko poslušal kar štiri tamkajšnje slovenske zборе. To pa še niso bili vsi! Nastopili so: pevski zbor Slovenske ženske zveze, moški pevski zbor Slovan, mladinski pevski zbor krožka št. 2 SNPJ in mešani pevski zbor »Zarja«. Na zgornjih slikah so dirigentje treh zborov, mladinskega pa vodi mlada in prizadevna Cilka Valenčičeva, katere sliko bomo objavili kdaj drugič.

Nabito polna dvorana je navdušeno pozdravljala vse pevce, ki so z izrednim občutkom in sproščeno zapeli po nekaj slovenskih pesmi. Opazil nisem nikake zadrege pri izgovorjavi ali iskanju pravega zvena melodije. Dirigentje opravljajo dobro delo. Večina nastopajočih ne zna več dobro slovenskega jezika, zato se morajo pevci učiti tudi pomena slovenskih besed in pravilne izgovorjave, domača jim mora postati tudi melodija. Še posebno delo opravlja Cilka Valenčičeva, ki se trudi s slovenskimi otroki — s tretjo, četrto generacijo našega rodu. Toplo ti postane pri srcu, ko zagledaš pravo množico mladih pevcev na odru. In očitno vsi jemljejo slovensko petje zelo resno, tako kot starejši.

Izmed mladih pevcev so zbrali tudi pravi orkester, ki ga vodi Doris Sadar. Med njimi sem spoznal enajstletnega Raya Strumbly, ki smo ga v Rodni grudi že predstavili. Svojo harmoniko »Slakovega stila« resnično dobro obvlada.

Zadnji se nam je na tem skupnem nastopu predstavil mešani pevski zbor »Zarja«, ki ga vodi Josephine Turkmanova. Zapeli so živahne melodije, vesele, skoraj bi lahko rekel poskočne. Zato so tudi poželi največji aplavz. Dirigentka se je pokazala kot izredna voditeljica, svoj prefinjeni posluš je znala prenesti tudi na pevce. Moram priznati: ni slučaj, da gredo pevci »Zarje« v letu 1972 že drugič v Slovenijo. Pravijo sicer, da to ne bo koncertna turneja, nekajkrat pa bodo vseeno nastopili. Res je prav, da zbor »Zarja« spoznajo tudi v Sloveniji.

Številni slovenski kraji, ki so imeli nekdanjo tako delavne pevske zборе, kulturno-umetniška društva, tožijo, da je vedno manj zanimanja za amatersko kulturno-prosvetno delo. Pravijo, da ljudje nimajo več časa, da se pač vsi pehajo za vsakdanjim delom. Tudi v Ameriki so umrle že številne slovenske kulturne skupine, vendar pa tiste, ki danes še obstajajo, kažejo toliko volje do dela in življenja, da smo vsekakor lahko optimisti. In vesel sem, ko sem opazil, da je številnim našim ljudem v Ameriki petje življenjska potreba.

Jože Prešeren

»Moj mož ni našega rodu...«

Azra Kristančič
dipl. psiholog

Za odhod v tujino se odloča čedalje več mlajših ljudi. Večja sposobnost prilagajanja, elastičnost osebnosti, še neutrjene čustvene vezi s pripadnikom ali pripadnico nasprotnega spola, vse to olajšuje mlademu človeku dokončno odločitev, da se lažje odpravi v svet.

Toda, življenje terja svoje; tudi v novem okolju

se kaj kmalu pokažejo povsem naravne potrebe po družbi, po čustvih ljubezni, občutku pripadnosti... Še več! Življenje v tujini vsaj na začetku poraja čustva osamljenosti in odtujenosti. Posledice so močnejše izražene duševne stiske.

Najpogostejša oblika rešitve iz osamljenosti je iskanje družbe. Življenje v družbi ali družbene oblike življenja pa ne zadovoljijo vseh človekovih življenjsko pomembnih potreb. Predvsem ostanejo nezadovoljene intimne življenjske potrebe posameznika — nagonске in psihične težnje po partnerju ali partnerki, torej po tistih vzajemnih odnosih, kjer se najbolj lahko zadovoljijo in doživijo vsi barvni odtenki čustev.

Besedi družini in dom dobiva pri vsakem človeku svoj pomen, pomen topline, vzajemne solidarnosti, razumevanja, zaupanja in tisoč drugih odtenkov zadovoljevanja dimenzij osebnosti. Nič čudnega ni, če je logična posledica prijateljskih ali ljubezenskih odnosov med žensko in moškim težnja po ustvarjanju skupnosti, ki bi nudila toplino doma in tako zmanjšala čustva osamljenosti, odtujenosti in duševno stisko. Čustvena lakota (posledica osamljenosti) in čustvena slepota (posledica nekritične zaljubljenosti) vplivata tudi na dejanja in mišljenje zrelega človeka. Tako nekateri ali nekatere prehitro sklenejo zakonsko skupnost, ker želijo odpraviti le svoje težave in zadovoljiti le svoje pobude ter ne premislijo dovolj o lastnostih partnerja, s katerim želijo skleniti zakonsko skupnost.

Nepremišljenost in nezadostno upoštevanje osebnostnih in drugih razlik se prav

kmalu pokaže pri tako imenovanih mešanih zakonih — zakonih med pripadniki različnih narodnosti. Pa ne toliko zaradi pripadnosti in značilnosti same narodnosti, ampak zaradi nezadostnega premisleka in nezrelih pobud, ki žene enega ali pa oba partnerja, da skleneta zakonsko skupnost. Namreč, neredkoma mladi ljudje navezujejo stike s pripadnico ali pripadnikom druge narodnosti le zaradi radovednosti (»Kakšen je tujec ali tujka?«), drugi pa zaradi želje, da se pobahajo pred drugimi, glejte, imam moža ali ženo druge narodnosti. Povsem jasno je, da takšna zakonska skupnost ne traja dolgo. Posledice in razočaranje zaradi neuspele skupnosti pa so prehude ne le za oba partnerja, ampak tudi za otroke, ki se rodijo iz takšnih zvez. Sklenitev zakonske skupnosti iz trenutnih pobud in brez zadostnega upoštevanja bodočnosti ter usode potomcev ima lahko tragične posledice. Nedavno opisani primer, ko je oče ugrabil sina, zgovorno priča, da zahteva zakonska skupnost med pripadniki različnih narodnosti razen osebne zrelosti še marsikaj drugega, na primer tudi to, kakšne narodnosti bodo otroci iz mešane zakonske skupnosti, in kje bosta

zakonca živela in kako vzgajala svoje otroke.

Vsaka zakonska skupnost zahteva, da so izpolnjeni določeni pogoji ne glede na narodnost partnerjev: sama čustva ljubezni ne zadoščajo za uspešno skupno življenje. Čustva ljubezni (prav tako kot drugi pojavi v življenju) imajo svojo zakonitost: razvoj, vzpon, višek in počasno upadanje. Prav zaradi tega je potrebno, da so tudi drugi pogoji življenja v dvoje izpolnjeni, da zagotovijo nujno potrebno harmonijo. Poleg tovarištva, vzajemne solidarnosti, spoštovanja in drugih zahtev vzajemnega življenja morata zakonca spraviti v sklad navade, stališča, nazore do različnih življenjskih pojavov, če želita kljubovati različnim težavam, s katerimi se srečuje vsaka zakonska skupnost.

Redki so, ki temeljito premislijo in iščejo razloge »za« ali »proti« sklenitvi zakonske skupnosti. Ena od teh redkih je naša bralka iz Nemčije, ki piše:

»Zdaj že nekaj časa hodim z moškim, ki ni našega rodu. Po rodu je Italijan. Rada se imava, vendar se bojim poroke z njim, ker pride skoraj vedno do različnih ne-

Milenko Pegan: Osamljena

všečnosti in neprijetnosti prav zaradi različne narodnosti. Vprašujem se, ali bi nama te neprijetnosti omilila ljubezen? Zavedam se, da bi se morala s poroko marsičemu odreči in se hkrati naučiti še veliko več. Vem pa tudi, da bi moja poroka prizadela mamo, katero imam zelo zelo rada. Kako gledate na poroko s tujci? Ali so takšni zakoni srečni? Prijatelji in znanci tukaj nasprotujejo moji poroki — ne zaradi mojega bodočega moža — ampak zato, ker je tujec.«

Za zakonsko skupnost ni pomembna pripadnost tej ali oni narodnosti, ampak so pomembne osebnosti in značilnosti obeh partnerjev, njuni interesi in vsi drugi de-

javniki, ki združujejo moškega in žensko. Pripadnost drugi narodnosti vpliva na medsebojne odnose zakoncev le, če se kdo ne more ali noče prilagoditi običajem in navadam, ki jih je partner pridobil po svojem narodu. Vedeti pa moramo, da so nekateri pripravljene osebna trenja zaradi različnih, povsem osebnih stališč do pojavov in dogodkov, zelo hitro pripisati narodnostnim razlikam. Se pač motijo.

Dokler se ne spoznamo, smo vsi tujci, ne glede na to, katere narodnosti smo. Osebnostna zrelost je potrebna za zakonsko skupnost, še večja stopnja zrelosti pa za zakonce različnih narodnosti!

Jutri za kosilo

Možganova juha

Nadevani koroški rezanci

Solata ali kislo zelje

Metina potica

Možganova juha

Nekaj krompirjev olupimo, zrežemo na kocke in jih v kostni juhi ali vodi, kateri smo dodali jušni koncentrat, skuhamo. Ko je skuhan, ga zgostimo s prežganjem, ki smo ga pripravile iz maščobe, moke in prežgane čebule, dodamo tudi strok strtega česna. Vse naj dobro prevre, zatem juho pretlačimo. Posebej v kozici prepražimo možgane, katere smo prej dale v mlačno vodo, jim olupile kožico in sesekljale. Juhi dodamo prepražene možgane, prevremo, popramo, dosolimo in po okusu dodamo žlico kisle smetane ali belega vina in nekaj muškata. K juhi serviramo opečene krušne rezine.

Nadevani koroški rezanci

Naredimo testo iz moke, jajca, žlice olja, soli in mleka po potrebi. Dobro prenetemo in pustimo nekaj časa počivati. Medtem pripravimo nadev: kos sveže svinine, precej mastne, skuhamo in ohlajeno sesekljamo ali zmeljemo. Dodamo raztepeno jajce, žlico kisle smetane, nekaj sesekljane peteršilja, popra in strok strtega česna. Zmes dobro premešamo.

Zatem testo pognetemo v svaljek in z nožem narežemo na prst debele rezine. Od vsake rezine zvaljamo le pol krpice. Na zvaljani del damo žlico nadeva, ki ga nato zagrnemo z ostalim testom ter dobro stisnemo na obeh koncih. Rezance kuhamo v slanem kropu četrto ure. Kuhane zabelimo s toplimi ocvirki, zaseko ali drobtinicami, prevrtimi na masti.

Metina potica

Za praznične dneve zamesimo enkrat potico po starih zapisih naših babic. Za spremembo naj bo to metina potica. Testo: 60 dkg lepe bele moke, 3 rumenjake, 10 dkg kuhanega ali 12 dkg surovega masla, 10 dkg sladkorja, 2 žlici rumca, drobno sesekljane pomarančne ali limonine lupine in 4 dkg svežega kvasa (ki ga raztopimo v 2 žlicah mlačnega mleka in žlički sladkorja). Zamesimo testo. Pustimo da vzhaja, zatem ga razvaljamo in namažemo z nadevom. Nadev: 10 do 15 dkg surovega masla, 3 rumenjaki, četrto litra goste smetane, 10 dkg sladkorja, sneg iz beljakov. Vse dobro premešamo in s tem nadevom namažemo tanko razvaljano testo, katerega potresemo s sesekljano svežo ali suho meto, podobno kakor pri pehtranovi potici s pehtranom. Potico zvijemo, pustimo, da vzhaja in nato spečemo v ne prevroči pečici.

Beseda preveč

Velikokrat v življenju se zgodi, da nekdo izreče besedo, ki tako žgoče odjekne v človeku, da je ni moč pozabiti. Takšna nepremišljeno izrečena beseda je že pogosto imela hude posledice. Naš ameriški rojak John, ki je bil med letošnjimi obiskovalci, prav gotovo ne bo zameril, če napišem njegovo zgodbo. Morda bo ob njej kdo spoznal, da je tudi sam doživel nekaj podobnega, ali pa — da bi lahko doživel.

John je letos prišel v stari kraj po petinštiridesetih letih. Povedal je, da je bil ta njegov obisk vesel zaradi srečanj s sorodniki in davnimi znanci — a tudi grenak »zaradi tega, kar mu vsa leta leži na duši.« In kaj je to? V Ameriko ni šel »s trebuhom za kruhom« kakor toliko drugih. Trdno domačijo so imeli doma, gostilno in mesarijo in dva fanta. On, starejši je bil vseskozi izbran za gospodarja. Tudi dekleta je že imel, vseč je bila njemu in domačim. Potem se je vse pretrgalo. Z očetom sta se hudo sprla. Padle so besede, ki so se njemu kakor tudi očetu zdele neodpušljive. Oba sta bila pač trmoglavca, a se tega nista hotela zavedati.

Nekateri, ki so iz tega kovali dobiček, pa so ju še podpihovali. Tako se je kar čez noč odločil, napolnil je kovček, si sposodil denar (za gruntarskega sina to ni bilo težko) in odjadril v Ameriko.

Kako mu je bilo? O, o tem raje zdaj ne misli. Kakor drugim, ki so se iz dneva v dan trdo prebijali. Njega, ki je bil precej razvajen, pa je ta bitka za golo življenje še huj prizadela. Prišlo je pismo od matere. Prvo, drugo, tretje. Niti odprl jih ni. Pregovarja me, si je mislil in pribil sam v sebi: a pregovorila me ne bo. Potem materinih pisem ni bilo več. Dobil je stalno delo v rudniku, se vživel in skoraj pozabil na dom. Vseeno pa ga je pretreslo, ko je zvedel, da so mati na hitro izhiralni in umrli, da oče pije, domačijo pa vodi brat, ki ni dober gospodar. Takrat mu je začelo glodati v prsih, skeletih, gristi. Kar nehote je moral veliko misliti o tem in čisto potihem si je očitil, ali sem storil prav, da sem šel? Ali bi ne bilo bolje, da bi vse premislil, pretuhtal in malo popustil ter se še enkrat pomenil z očetom?

Tam v Ameriki si je ustvaril dom in družino. Otroci, ko so bili še majhni, so se velikokrat čudili, zakaj je oče tolikokrat zamišljen. Spraševali so ga, zakaj je tak, pa je v zadregi iskal izgovore, prazne, lepe besede. V prsih pa je žgalo neizgovorjeno, neizpovedano. Čas vsega tega ni izbrisal. Tega se je zavedal, a je mislil, da z obiskom svojega domačega kraja po tolikih letih to bolečino potolaži. Pa se je zmotil. Čeprav je bil na to pripravljen in ga je življenje z leti zelo ojeklenilo, je bilo hudo.

Očeta ni našel več in tudi brata ne, domačija je zdaj v tujih rokah. Starše je našel na pokopališču za vasjo, brat je izginil nekje v svetu. Seveda srečal se je z mnogimi sorodniki. Prijazno so ga sprejeli in veliko so se pogovarjali. A včasih se je beseda sama od sebe zataknila.

Neko sončno poletno jutro je obiskal grob staršev. Resno, zamišljeno sta zrla vanj s slike na klesanem kamnu. Zajokal bi kakor otrok, če bi še znal in mogel zajokati. Tako pa so se gledali in zdelo se mu je, kakor da sta podobi zaživeli, da govorita. Mati mu je očitala zaradi tistih pisem, ki mu jih je poslala in jih je šele po dvajsetih letih odprl, ko jih je slučajno našel v starem predalu ob selitvi, oče pa mu je očital zaradi tiste zamere, zaradi katere je odšel — zaradi praznih besed. Tam za vasjo na tistem vaškem pokopališču je spoznal, kar prej skozi dolga leta sam sebi ni hotel priznati — kako neumno je takrat trmoglavil, in kako malo premislil.

Potem je obiskal tudi domačijo, ki je zdaj v tujih rokah. Iskal je sledi njihovega rodu, ki je tam živel skozi štiri pokolenja. Na podstrešju je našel majhno na steklo slikano podobo — skromno delo vaškega podobarja — sveto družino, ki je včasih visela nad posteljo staršev in je mati pripovedovala, da je pri družini že sto let.

To podobo je John odnesel s seboj v Ameriko. Povedal je, da jo bo dal sinu, naj jo obesi na steno v svojem domu. Za spomin na njegov rod in v opomin, da bo vse kar bo kdaj rekel, storil in se odločil, prej dobro premislil in pretehtal. Da se mu ne bi nikoli zgodilo, kakor se je njemu. **lna**

Tone Seliškar

Moja prva knjiga

Nekega dne me je oče vprašal:

»Kaj bi rad bral? O Sneguljčici? O Pepelki? O Janku in Metki ter čarovnici? O povodnem možu?«

»Vse te pravljice že poznam,« sem mu odgovoril.

»Ali ti niso všeč?«

»Všeč so mi bile, ampak zdaj nič več ne verjamem v čaravnice in povodne može.«

»Hm...! No, kaj bi rad bral, pomisli malo!«

»Rad bi bral o morju, o ladjah, o Indijancih in zamorcih, o tigrin in slonih!« Oče se je nečesa spomnil. Obraz se mu je razjasnil in mi je dejal:

»Pomagaj mi očistiti kletke! Potem bova šla v mesto po kako knjigo.«

Mene pa je že dva dni hudo bolel zob, da sem kar javkal od bolečin.

»Vidiš, pa še to opraviva spotoma!« je dejal oče.

»Kaj bova opravila?« sem se začudil. »No, tisti tvoj nesrečni zob bova šla izdret!«

»Au, ne, nikar!« sem se ustrašil.

»Ne bodi figar! Ena, dve — pa bo zunaj!«

»Pa bi šla jutri zob dret,« sem zastokal.

»Jutri bom na vožnji.«

»Pa pojutrišnjem.«

»Pojutrišnjem ne bova več dobila tiste knjige.«

In radovednost je bila večja kot strah. Naglo sva očistila kletke, se oblekla in že sva jo rezala proti mestu. Meni so koraki sicer zastajali, ker sem se bal dretja, toda pred očetom nisem hotel pokazati strahu, saj oče cmeravec ni maral. Mrzlo je bilo, pod nogami je kar škripalo, toda bilo je svetlo in vedro. Nasproti glavne pošte je bilo tedaj vse do tja, kjer je danes vse pozidano, ena sama gmajna in na dveh dolgih drsnicah so se poganjali dijaki takratne klasične gimnazije. Pred starim hotelom »Slon« so stale fijakarske kočije. Konji so bili pokriti s koci, žalostno so povešali glave in pod smrčki so jim visele tanke ledene svečice.

»Ali bo hudo bolelo?« sem nekajkrat vprašal očeta.

»Prav nič,« je odgovoril oče. »Ti boš samo usta na stežaj odprl, nato se bo prikazala srebrna ptičica in te bo kljunila v zob. Zob se bo ustrašil in bo sam skočil iz ust.«

Pogledal sem očeta, če resno misli, ali se samo šali, toda oče je bil resen in kar je oče povedal, sem verjel. Šla sva čez frančiškanski most in zavila mimo magistrata proti stolnici. Tam nekje je bila brivnica in tjakaj sva stopila.

»Dobro jutro, mojster!« je pozdravil oče brivca, velikega močnega moža.

»Ali imate še srebrno ptičico?«

»Še, še, gospod strojevodja, ali vas zob boli?« je spregovoril brivec prijazno.

»Mene ne, ampak tega kujona!«

»Oho, ali je vaš, gospod strojevodja?«

»Kajpak, moj, samo nekam plašen je!«

»Tale fant plašen? Pri moji veri, to pa ne bo držalo. Kajne, da ne, fantiček?« Odkimal sem z glavo, toda srce je bilo plašno, da nič kako.

»Kje pa tiči tisti hudobni zob?« me je vprašal brivec.

»Zadnji kočnik na levi strani,« sem mu pojasnil.

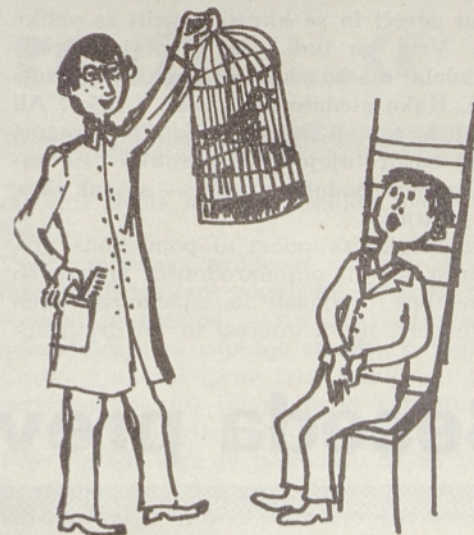
»Ptičica, kje pa si?« je zaklical brivec.

In že se je od nekod prikazal vajenec in visoko v roki je držal kletko, v kateri se je zibala na gugalnici srebrna ptičica. Prhutala je s perutnicami, kimala z glavo in žvrgolela čudno prelepo. Kar zastrmel sem se v to čudo in že me je brivec posadil na velik stol, me pobožal po glavi in dejal:

»Zdaj pa na široko odpri usta! Tako; no, še bolj! In glej v ptičico, kolikor moreš!«

Zijal sem kot povodni konj, strmel v ptičico, brivec pa je tako bliskovito zgrabil zob s kleščami in ga še bolj bliskovito izpulil, da sem zijal še kar naprej in čakal, kdaj me bo ptičica kljunila v zob.

»Le zapri usta, zob je že zunaj!« se je zasmejäl brivec in mi ga pokazal.

»Ko boš šel čez most, ga vrzi v Ljubljano, saj drugega ni zaslužil, kujon! Je kaj bolelo?«

»Prav nič,« sem izdihnil olajšano. Hotel sem si bolj natančno ogledati tisto ptičico, pa je že izginila z vajencem vred.

»Koliko pa sem dolžan, mojster?« je vprašal oče.

»Tri dvojče, lepo prosim,« je zažgolel brivec.

Meni pa ni šla tista ptičica iz glave. Vprašal sem očeta:

»Ali je živa tista ptičica?«

»No, zdaj ko je zob zunaj, ti lahko povem,« je dejal oče. »To je umetno izdelana ptica iz pločevine. V trupelcu ima zobata kolesca in ko jih je vajenec z vrstico vlekli, so se perutnice premikale. In ker se otroci boje klešč, jih brivec s to ptičico tako premami, da odpro usta, tedaj pa brivec — hop s kleščami po zob!«

Bil sem malce užaljen, da sem se dal tako potegniti: »Saj nisem več otrok!« Oče me je dobrotno stisnil za roko in resno dejal:

»Vidiš, zdajle si še otrok, ko pa boš držal svojo prvo knjigo v roki, pa ne boš več.«

»Zares ne?«

»Zares!«

Srce se mi je širilo od ponosa in močato sem skušal ujeti očetov korak, ko sva se odpravila v knjigarno, kjer mi je oče kupil mojo prvo knjigo.

Branka Jurca

ČUJ SREDI SNEGA

Drobne snežinke so zamele gaz in tako gazita sneg Katka in z druge strani Čuj. Katka ga prva zagleda in ga pokliče:

»Čuj! Čuuuj!«

Čuj prišpiči ušesa, pogleda in ko zagleda Katko, se zveseli, na kratko zalaja, pomaha z repom in tek, tek, tek po snegu celcu do Katke, od samega veselja skoči na Katko in že jo vrže v sneg.

»Čuj!«

»Hov, hov, hov!«

Katka vstane, komaj se skobaca, potegne Čuja za rep. Čuj se zasuče za svojim repom in tudi Katka se zasuče z njim vred. Zdaj šavsne Čuj po Katkinem plašču, Katka se zboji za plašč, da ji ga Čuj ne bi raztrgal, potegne ga, potegne Čuja in še tisti hip padeta v mehki pršeči se sne. Ko se skobacata spet na noge, sta bela, tako polna sta snega od nog do glave.

»Čuj!« ga pokliče Katka.

»Hov, hov, hov!«

Vse poravnano. Katka sede na Čuja in tako gresta Katka in Čuj proti domu.

Manko Golár

MESECI

Januar za gorko peč se stiska, februar se s soncem že ogreje, marec s prvim cvetjem se odeva, a april? Ta joče in se smeje.

V maju pisana je vsaka loka, sladke češnje v juniju zorijo, julij s soncem rž zlati, pšenico, tam v avgustu ajde zaduhtijo.

In september? Sadja nam nasuje. Sladko vino v kad oktober lije, tam v novembru listje se osuje — a december v kožuh spet se skrije.

Frane Milčinski

MATIČEK, VEŠ!

To, kar je belo, Matiček, veš,
to je sneg.
Pade v breg
in greš, greš,
Matiček, veš,
stopaš v to belo peno,
počasi in leno
jo rineš v breg.

A ko se na klancu ozrež, ojoj!
Za teboj
se vleče zvita kača
zmedenih stopinj;
od druge se druga obrača,
kot bi se sprle med sabo.
To je slábo,
vse gre cik — cak,
vse polno napak,
to res ni za rabo!

Potlej pritegneš si pas,
zavriskaš na glas:
Juhej!
in déš: Odslej
pa drugače bo treba urezati gaz!

Tako je, Matiček, veš,
če greš, greš
skozi sneg —
in skozi to naše življenje.

Matej Bor

PRED ZIMO

Zunaj je že beli dan.
Bel? Zakaj pa bel?
Kadar pade sneg,
beli, beli sneg,
o, šele tedaj bo dan,
beli dan res bel.

In tedaj bo belo vse
in veselo vse,
tudi noč
bo ob svojo moč,
ki temà jo dela,
tudi noč bo kakor dan,
tudi noč bo bela.

Matej Bor

UGANKA

Včasih teče, včasih šepa,
poje tu, tam ropota,
zdaj je grda, zdaj je lepa,
zdaj ima obraza dva.

(bepæəq)

Kristina Duh, Avstrija

»Fanta, oprostita!«

Milenko Pegan: Slovo

»Anka, stavim, da sta Jugoslovana!« šepnem prijateljici. Ona ve, da mislim s tem dva fanta, ki nama že ves čas sledita.

»Bi ju malo potegnile?« Ne da bi jo kaj vprašala, sem vedela, kaj misli.

Pred kinom sva si ogledovale reklame za film, ki sva si ga nameravali ogledati. K sreči znava obe dobro nemško, zato sva se pogovarjali v nemščini. Kmalu sva spoznali, da se nisva zmotili. Fanta sta se približala in že sva slišali:

»To sta pravi mačkici. Že na zunaj se pozna, da ne znata reči ‚ne!« je rekel manjši.

»Ampak več kot 50 šilingov ne dam nobeni. Kar poglej, kakšne noge ima tale, kot fižolove prekle, ona črna pa ima spet prsi in trebuh, da še zraven ne prideš!« je dodal večji. V nama je kar kipelo od jeze in še naprej sva se delali, kot da ne razumeva ničesar. Obe sva na tihem sklepali maščevanje. Najina jeza se je stopnjevala, ko nama je manjši zažvižgal. A kmalu sta opazila še drugi dve dekleti. Neopazno sva sledila fantoma — in ne zaman.

»Tele Avstrijke so pa res prave kurbice. Kar poglej tole! Debele noge, krilo pa kratko, da ji skoraj vse vidiš. Ona zraven nje ima pa prazne hlače — spredaj nič, zadaj nič. Nekam pa že moraš prijeti!«

»Mirko, pusti ti dve,« pravi manjši večjemu, »meni sta bili bolj všeč onidve.«

»Še dobro,« mi šepne Anka. Takrat pa sta naju že opazila.

»Sie Kino gehen?« vpraša manjši v revni nemščini.

»Ja, Kino... Sie nicht?« ga vprašam na moč prijazno.

»O ja, Sie schon Karten?« vpraša Mirko.

»Nein, noch nicht,« odgovori Anka.

»Ich alle kaufen!« odvrne Mirko in že izgine proti blagajni. V kinu je Mirko sedel pri Anki, manjši — Janez pa pri

meni. Med predstavo sva morali požreti še nekaj opazk, kot npr.: »Radoveden sem, če sta v postelji tudi tako dobri, kot si to domišljata. Jaz bom teje že pokazal pravi tip Slovenca, ti pa glej, da boš svojo zadovoljil...« Itd.

»Sie zwei mitgehen?« je jecljal Mirko po končani predstavi.

»Ja, ja aber, was bekommen wir dafür?« je s težavo vprašala Anka.

»No, ti nisem rekel, da sta kurbi!« je zamrmral Janez.

»Fünzig schilling!« reče Mirko in naju nezaupljivo pogleda.

»Das ist zuwenig!« hitro odvrnem.

»Dann machen wir so: 50 schilling und das Abendessen, ja?«

Hier vorne ist ein Gasthaus — ganz billig!« reče Anka.

»Preklete babe, sploh bi bile lahko vesele, da enkrat dobita nekaj poštenega, a spustiti ju ne smeva!«

Končno sta prikimala, Anka pa se takoj znajde.

»Aber wir wollen zuerst das Geld haben!«

Mirko je dal Anki, Janez pa meni vsak po 50 šilingov, nato pa smo odšli proti gostilni.

Po večerji sva se opravičili, da morava za trenutek ven. Ker je bila natakaraica v gostilni najina znanka, sva ji izročili list papirja in priložili oba petdesetaka. Na list sva napisali:

»Spoštovana prijatelj! Prosiva, da plačata najino večerjo, saj bosta sama spoznala, da vama vseh nesramnih besed ne moreva odpustiti. Z denarjem, ki vama ga vračava, pa si poiščita drugi dve, a drugič ne bodita tako lahkomišelnina. Hvala za zanimiv večer in na svidenje čez teden dni na istem mestu.

Dve »Avstrijki«

Tisti večer sva jo kar hitro popihali v najino stanovanje, čez teden dni pa sva nanju čakali zaman. Morda sta pa le našla primeren »plen«...

Prišla bo jesen

Prišla bo jesen
z deževjem hladnim, tleskajočim v tlak,
ko tih in zapuščen
bom nemo stopal skozi mestni mrak.

Nihče ne bo vedel,
kam noč me pospremi tedaj;
v temo jesensko bom bredel
in si želel, da se povrneš nazaj.

To bo spomin...
ko moja hrepenjenja bodo oživila;
takrat si zaželim,
da bi tesno, tesno ob meni sedela.

Sanje o materi

Kdo vsako noč me obiskuje
in boža z mehкими dlanmi,
ko moja duša mirno snuje
prijetnosti ob polnoči?

Morda le luna žarke sipa
na mojo posteljo in se smeje;
ob cesti se je razcvetela lipa
pa skriva se med njene veje.

**Ludvik Stegu,
Toronto, Canada**

Misel

Misel
se je naveličala
sivih sten v lobanji.
K mizi se je vsedla,
pogledala skoz okno,
videla bele sanje.
Zletela na češnjev cvet
in pela.

Mati

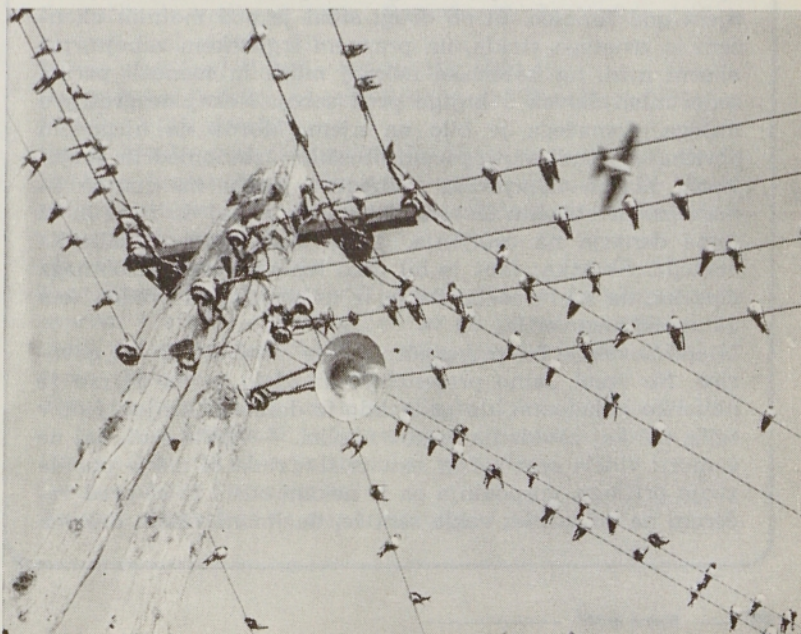
Umrl sem.
Položili so me v krsto.
Ljudje so me prišli gledat.
Rad bi bil kaj rekel,
a nisem mogel.

Ko so me zagrebli v zemljo,
me je spreletelo:
Kako se bom privadil
biti mrtev?

Se privadi,
je rekla mati,
tiho — —
čisto blizu.

**Vatro Grill,
Kalifornija, ZDA**

Janez Klemenčič: Lastovke se zbirajo

Panorama – Detail Wiena

Taksi je bil počasen: od *Südbahnhofa* na *Auhofstrasse* skoraj uro vožnje; in petinšestdeset šilingov. Mesto je razrito zaradi podzemeljske železnice, ves Dunaj se zdi kot en sam rov in krtna, in vmes bagri in stolpi kot vrtalne naprave na naftnih poljih. Vse ceste so nenadoma obvozne; in potlej še pluskajoči dež in posebno, nasladno veselje voznikov taksijev, kadar števec hitro, neutrudno tikatakač — Ura je bila skoraj štiri popoldne: gospa Marianne je čakala in potem odšla, bržčas v *Hitzing* na kakšno dobrodelno prireditve. — Gospa Marianne pridno obiskuje dobrodelne prireditve, to ima za svojo dolžnost, zakaj na svetu je veliko žrtev vojne in naravnih katastrof, veliko brezdomcev, vojnih beguncev in lačnih otrok, ki jim je treba kupiti riža.

Hiša je kot izumrla. Pri hišniku zvonim zaman, trgovskega potnika na desni tako ni nikoli doma, dveh starih dam na levi si ne upam motiti, in gospodična Erica iz prvega nadstropja si je spomladi kupila rdeč športni avto in prevaža z njim svojega (veliko mlajšega) ljubimca, in zdaj rdečega voza ni nikjer, torej tudi gospodične Erice ne. Nekdo pa je vendar doma, zakaj s praga dvoriščnih vrat vidim luč v pralnici in vegasta zelena vrata so samo pripravta. Nikoli še nisem videla teh vrat odprtih. Pralnice bržda sploh nihče več ne uporablja od časov, ko je še živel gospod Edward in je gospa Marianne imela še *Personal*, in je bilo na svetu sploh še veliko, oh, toliko boljše, kot dandanes. Bržda vendarle hišnik brklja po pralnici. — In sem stopila tistih nekaj korakov po šumečem dežju proti prizidku.

V razpadajoči pralnici pa je očitno nekdo stanoval. To je bila prva osupljiva ugotovitev, zakaj ob sivi steni nasproti vrat je bila železna vojaška ali bolniška postelja, pregrnjena s kockasto odejo, in vogali odeje so bili skrbno zatak-njeni pod žimnico. In ob drugi steni je pod motnim oken-cem iz zrnatega stekla, na praznem trgovskem zaboju, pri okorni mizi, na kateri so nekdanj milili in mencali perilo, sedel mlad človek s knjigo pred seboj. Nekaj nezgrešljivo našega, domačega je bilo na njem. Morda na njegovem obrazu. Ali tudi v njegovem oblačilu: temnomodrih ševjotastih hlačah in rjavem volnenem jopiču na gumbe — nedeljskem oblačilu človeka, ki mu je nekaj do reda in ki nima denarja na ostajanje, da bi si kupoval gizdalinska oblačila. Skratka: fant je bil tako lep primerek skromnega človeka, da sem vedela, da je iz naših krajev, preden sem ga sploh nagovorila.

Mladi človek je bil presenečen, ko je slišal slovensko govori-co. Ne vesel, samo presenečen, in zdelo se je, da mu je nekoliko nelagodno, da ga nekdo iz domačih krajev vidi v tejle, nič kaj zavidanja vredni okolici. — Rekla sem, naj ne zameri; videla sem luč in sem prišla; rada bi nekje pustila svojo prtljago, gospodinja pa je nekam odšla in se pred večerom ne bo vrnila; rekla sem še, da imam včasih delo na

Dunaju in da takrat zmeraj stanujem tu, v prazni sobici v pritličju na desni.

Mladi človek je pogledal proti slepi steni iz sivega betona, gladkega, svetlikajočega se in mrzlega kot granit, ki mu še vlaga desetletij ne more do živega, in je skomignil z rameni. Gospodinjinih poti mu očitno ni bilo mar, sploh ni vedel zanje, in tudi je bilo gospe Marianne prvo nadstropje v nje-ni imenitni stari hiši zanj bržda daleč in visoko, morda še v mislih ni nikoli skušal priti tja. In potlej se je ozrl v smeri proti levemu bregu kanjona, tistemu preproste sedanjosti in vsakdanjosti, povsem različnemu od *Aushofstrasse*, ki je muzej poslednjih dobrih časov na svetu, zlatih (cesarskih) časov.

— Ne vem, je rekel. — Ob pol šestih grem večerjat tja čez. — Do takrat bi že lahko ... A pravzaprav nimam rad odgovornosti za tuje reči.

Ustrežljiv ni bil. In ne preveč zgovoren. Opustila sem misel da bi ga prosila, naj mi popazi na prtljago. Bila sem samo še radovedna, kaj počne tu, v tej nemogoči stari pralnici.

— Spomladi vas še ni bilo tu, — sem rekla.

— Ne, — je rekel. — Od začetka poletja sem tu.

— Stanujete tu?

— Tako je, da.

— Neprijazno stanovanje.

— Zelo, — je rekel. — Še poleti je mrzlo. Vlažno. Temno.

Betonski pod. Zdaj je že pasje mraz. Poskusil sem zakuriti.

— Pogledal je zarjaveli parni kotel v kotu. — Treba je naliti vode, sicer bi kotlu pregorelo dno. A potlej je polno sopare.

Še zdaj se vlaga ni porazgubila. — Govoril je z mirnim,

treznim glasom, našteval preprosta in nespremenljiva dej-

stva, ki jih je kdaj že ugotovil. Precejšen seštevek minusov.

A v njegovem računu je bil vendarle tudi neki plus, ki je očitno odtehtal minuse. — A je zastonj, — je rekel. In

popravil: — No, ne čisto zastonj. Nekoliko moram skrbeti

za vrt. Samo za drevesa in steze. Poleti sem posul steze s

peskom — vidite?

Pesek na vrtnih stezah je bil res nov. In dež ga je izpiral,

da se je zdel presunljivo bel. — Spomladi ga še ni bilo.

Takrat so na peščenih stezah poganjali šopi trave.

— To si je izmislil hišnik, — je rekel, se majčkeno nas-

smehnil. — Po naključju sem se seznanil z njim. On mi je

priskrbel streho v tej pralnici. Da je sebi olajšal delo, kaj-

pada. Prebrisan kujon. In dobro mu je. Ima spodobno sta-

novanje, povrh dobiva še plačilo. Dela pa se otresa, kar se

da. — Pogledal je v smeri proti hišnikovemu stanovanju

pod stopniščem. Pogled kot z nižine h nekemu, ki je veliko

višje od njega, mladega človeka v pralnici, čeprav ne tako

nedosežno visoko kot gospa Marianne.

— Niste dobili boljšega stanovanja?

— T-ja ... Podnajemniške sobe so drage, — je rekel po-

učljivo. — Ljudje, ki jih oddajajo, si bržda mislijo, da pod-

najemniki denar pobiramo na cesti. Ali da ga krademo. —

Sploh je tu dobro poskrbljeno, da ti izpraznijo žep.

Vsekakor je imel minuse tega mesta že preštete. Omenil je

prodajalne, gostilne, kino dvorane, športne stadione — sa-

me nevarnosti, ki prežijo na njegovo plačo pomožnega

skladiščnika v neki trgovini z železnino. Nasmehnil se je,

kot z občutkom zadoščenja, da je te nevarnosti spregledal

in mu niso nič bolj nevarne, kot pošasti v gradovih strahov

v *Pratru*. — Tudi dekleta, — je rekel s klavnim zadošče-

njem Odiseja, ki se je prostovoljno dal zvezati, da bi ube-

žal sirenski skušnjavi, — v soboto zvečer ples, v nedeljo popoldne kino, ali *Prater*, restavracija v *Wienerwaldu*, sicer je ljubezni kmalu konec... Tako potem večno živiš iz rok v usta. Nikoli si ne pomagaš na bolje.

A ko je premagal zadrego, mu je morda vendarle dobro delo, da more z nekom govoriti o svojih skrbih. Ponudil mi je prostor na zaboju, sam pa je sedel na posteljo. Pogledal je po pralnici.

— To je samo začasno, — je rekel. — Morda še za kak mesec. Pozimi bi tu notri še pes poginil. Zdaj se bom moral ozreti... A je hudič, vidite. Na periferiji morda dobiš poceni sobo. Toda voznina, veste, je draga. In človek izgubi vse preveč časa. A v samski dom tamle gori se ne bom vrnil. Stanoval sem tam pol leta. Skupna spalnica. In okradejo te. Ukradli so mi obleko. Nedeljsko. Še od doma sem jo prinesel, skorajda še ni bila ponošena. In dve srajci. Čisto novi. Kupil sem ju v veleblagovnici *Hermanovsky* na *Mariahilferstrasse*. Saj veste, kje je to. Denarja mi niso ukradli. Na srečo sem ga zmeraj nosil s seboj. Toda obleka in nove srajce — navsezadnje je to tudi denar, ne?

Omenila sem ključavnico. On se je moji lahkovernosti nasmehnil s prizanesljivim nasmeškom izkušenega človeka, ki je drago plačal svoje izkušnje.

— Ključavnica? S tem si res pomagata, — je rekel. — Kupil sem dve, za kovček in za omarico v skupni garderobi. V vodo vržen denar! Prekaljeni lopovi tam notri bi vlomili še v bančno blagajno — kako naj jih potlej zadrži preprosta ključavnica? To vam je... pravcata mednarodna tolovaška družčina. Vem, da me je okradel neki Turek. A kaj pomaga vedeti...

Za hip sva umolknila. V prostoru je bil hlad, pomešan z duhom po milnici in po raztopljenem človeškem znoju in umazaniji, ki sta desetletja odtekala v odtočno cev sredi pralnice, tisoče veder raztopljene človeške umazanije. Ta duh se ne bo nikoli porazgubil.

— Nimam vam s čim postreči, — je rekel potem. — Samo jabolka, če hočete. Če bi imel električni kuhalnik, bi vam lahko skuhal čaja. A v pralnicah ni vtičnic. Prepovedane so. Zaradi vlage. Zdaj bi morda lahko... — Gledal je debele betonske zidove. — Ne, — je rekel. — Preveč zamotano. Kdo bo razbijal ta beton? Morda bi tudi gospodinja ne dovolila. In zdaj tako ni več vredno.

Preveč zamotano. — Njegovo življenje v tej več ko preprosti pralnici se je sploh zdelo preveč zamotano. Obločnica pod stropom, zavarovana z žičnato mrežo, je metala po tleh senco, ki je bila kot senca železnih križev na vratih in oknih kakšne kaznilnice.

— In kaj vas je potegnilo sem gor?

— Oh, kaj vendar? Saj je en sam magnet, ne? Vsak bi si rad pomagal na boljše. In neki prijatelj me je vabil sem gor. Avtoličar je. Včasih mi je pisal. Zmeraj imenitne razglednice. Takšne, barvaste. *Prater*. *Kärntnerstrasse*. Vse v lučeh in reklamah. No, saj veste..., stanujem v samskem domu. *Wienna* teče mimo, včasih se kopljem in sončim, čudovito je... Čudovito, a, umazano korito tamle zadaj? Najraje bi ga bil po zobeh, ko sem začel okušati to čudovitost! — No, on jo je pozimi pobral dalje. V *Amsterdam*. Zdaj mi pošilja razglednice iz *Amsterdam*. Piše, da je čudovito. (Za poličko, na katero so nekdanj perice odlagale milo, je imel res zataknjenih nekaj razglednic.) A me ne bo zvabil

za seboj. Razglednica je razglednica in življenje je življenje.

Res je. Mesto ni razglednica, ki jo kupiš v kiosku.

— V *Kanado* bom šel, — je rekel. To je povedal tako mirno, da je bilo očitno, da se je že dokončno odločil.

— *Kanada* ali *Amsterdam*...

— Bržda, — je rekel. — A od tam mi nihče ne piše, da je čudovito. In kako se boš kopal in sončil na *Wiene*. *Wiene*, ha! Ste že kje videli toliko rac, kot v tem obupnem koritu? Jaz že ne. — Za hip je umolknil, nadaljeval: — Kanadski dolar je boljša *moneta*, kot šiling. Samo pot tja je dolga in draga. A do spomladi... In na Dunaj sem prišel neumen ko bacek. Takšen, ki ga vsak lahko ostrize. Zdaj že vem, koliko je komu zaupati. In ne bom šel nepripravljen. Učim se jezika. Dvakrat v tednu v večernem tečaju. To ni zastoj, a je koristno. Če bi imel gramofon in plošče, bi šlo hitreje. A to spet velja goro denarja. Zdaj se učim iz knjig. Pokazal je na knjigo na mizi. Bila je res angleška vadnica, ena tistih, ki zanje velja železno pravilo, da se nikoli ne naučiš iz nje ničesar, kar bi bilo količkaj za vsakdanjo rabo. Morda znaš reči *If I have a ticket I'll go to the concert tonight*, ali *It has been very warm this summer* — a po tem te nihče ne sprašuje, tega preprosto nimaš nikomur povedati.

Pogled mi je obstal na nekem stavku v knjigi. *Do you think I'll make it?*

„Mislite, da mi bo uspelo?“

— Mislite, da vam bo uspelo? — sem rekla.

— Mora, — je rekel. — Prej se ne morem vrniti domov.

To je pravzaprav razumljivo. Mlad človek (imena mi ni povedal, tudi ne, od kod je, a po narečju se je zdel Notranjec) se res ne more vrniti domov iz neke dvoriščne pralnice na dunajski *Aufhofstrasse*.

— Pišete domov razglednice?

Bistro me je pogledal, se malce nasmehnil. — Kdo jih ne piše? — je rekel.

Res je. Kdo jih ne piše? Tudi on jih piše. Lepe barvaste razglednice, po dva šilinga kos. — Stanujem na *Auhofstrasse*. To je mirna, gosposka cesta, same vile. Povrh sem imel srečo, da sem dobil stanovanje zastoj. Zdaj hodim v tečaj angleškega jezika. Morda bom spomladi že na poti v *Kanado*...

Sporočilo iz velikega sveta. Razsežnosti, da ljudem tam v njegovi vasi zastane dih.

In vse resnično! Nobena beseda zlagana!

Saj tudi razglednica ni laž! Resnica je! *Resnica panorame*, ki ji ne vidiš detaljev.

Zunaj čedalje gostejši šum dežja. V obletavajočih se starih lipah in kostanjih, v odcvetelih rožnih grmičih. Po strehi belega paviljona na vrtu. Po novem belem pesku. Po strehi razpadajoče pralnice.

Skoraj se je že mračilo.

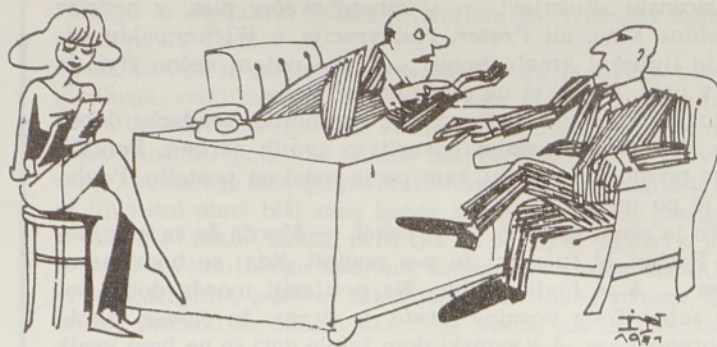
Fant je gledal v vrata. — Verjamete, da je še hladneje, če zaprem vrata? — je rekel. — In po plesni zaudarja in v ustih začutim okus, kot po milu in sodi. Ali... Saj je samo začasno.

Začasno. V njegovih ustih je bila to dobra beseda. Tolažil se je z njo. Bržčas si jo je velikokrat ponavljal. In se sprijaznil s tem, da si jo bo še dolgo ponavljal.

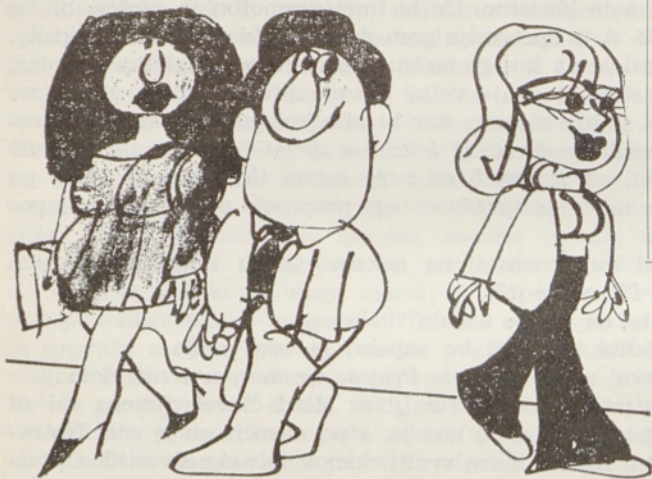
Do you think I'll make it?

Ne vem. Vsekakor pa mu želim, da bi mu uspelo.

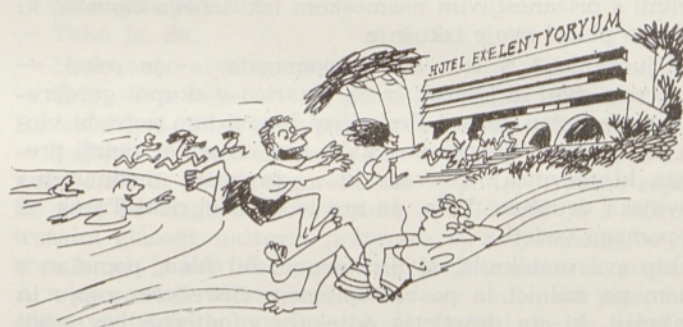
HUMOR

— Naše podjetje vam ne more plačati dolga v denarju, kolega direktor, pa smo vam za poravnavo pripravljene odstopiti našo najlepšo tajnico.

— Si videla, žena, kako se mi je ta rosna deklica nasmehnila?
— To nič ne pomeni! Ko sem te jaz prvič videla, sem se morala tudi smejati.

— Kaj pa je? Ali sta prišla Burton in Taylorca?
— Ne, sveže skuše so dobili!

Jordan Tomšič

Te čudne hčerke

Imam lepo hišo, imam lep vikend, pa vendar sem moral prespati v hotelu. Takole je bilo:

Grem zvečer veselo domov, z okusno pakiranima dariloma za ženo Frido in hčerkico Olimpijo, požvižgavam brezskrbno in brundam poskočno vižo. Pridem do vrat svojega stanovanja, pozvonim in se že vnaprej veselim presenečenih obrazov žene in hčerkice. Pozvonim še enkrat, še dvakrat... Čakam... Potolčem po vratih in nastavim uho, da bi slišal, če radio igra... Radio igra, vendar ne pride nihče odpret. Spet pozvonim in začnem potihem vpiti v ključavnico: Fridaaa? Olimpijaaa?... Zaskrbelo me je, začel sem divje zvoniti in tolči po vratih, vpiti... Začela so se odpirati vrata drugih stanovanj, prikazali so

se namrgodeni sosedi in mi nevljudno svetovali, naj neham, ker njihovi otroci že spijo. So pač šle kam ven in pozabile ugasniti radio, saj veste, ženske, ki vedno nekam frfrazjo in se jim vedno mudi! Tako so me potolažili in izginili v svoje luknje. Nekaj časa sem še stal tam pred vrati, kot kak svetnik, jezeč se sam nase, ker nisem bil vzel ključev s seboj. Nič, moral sem oditi, saj nisem mogel tam stati ure in ure. Mahnil sem jo v park, sedel na klopec, začel kinkati, zaspal sem. Potem čutim, da me nekaj trese, odprem oči, nekdo mi sveti v obraz... miličnik. Pomencam si oči in mu povem, kako in kaj. Reče mi, naj grem v hotel, da me kdo ne okrade, saj veste, kako je to, lahko vam kdo ukrade darila. Res sem šel v hotel, čeprav se mi je zdelo

škoda denarja. Spal sem slabo, ker me je skrbelo, da se jima ni kaj zgodilo.

Nič se jima ni zgodilo, gospoda moja in tovariši. Zadeva se je zjutraj pojasnila mimogrede: Ko sem bil sinoči pozvonil, je žena Frida zavpila hčerki Olimpiji:

»Pojdi no odpret!« Hčerka Olimpija pa ravno tako glasno njej nazaj:

»Pa pojdi ti enkrat za spremembo, saj vidiš, da se učim!«

Ni treba niti omenjati, da ni mogla nobena popustiti. Mama je mama in jo je treba ubogati! Hčerka pa trmasta, da je kaj, saj veste: mladina s svojimi novimi muhami in pravicami!

Kratko sem seveda potegnil jaz, ki sem jima prinesel še darili povrh!

Če bi bila žena Frida vsaj rekla hčerkici Olimpijici: »Olimpi, lepo prosim, pojdi odpret očku, jaz sem tako trudna.« Pa bi jaz prištedil šest starih jurčkov.

Je že tako, dušice drage: Kjer se pripravata dve, tretji jo dobi čez zobé!

Zdaj seveda nosim ključke vedno s seboj. Tudi če grem le čez cesto na požirek piva.

GRAND HOTEL

Union

Ljubljana

vam v novem letu 1972 želi mnogo zdravja in uspehov ter se še vnaprej priporoča za cenjeni obisk!

S

zavarovalnica

SAVA

Poslovna enota LJUBLJANA

vam želi

SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO 1972!

Zaupajte tudi vi svoja zavarovanja ZAVAROVALNICI SAVA, ki je po številu zavarovanj največja v Jugoslaviji!

ILIRIJA ILIRIJA ILIRIJA

TOVARNA KEMIČNIH IZDELKOV, LJUBLJANA, Tržaška 32
PROIZVAJA

KREME ZA ČEVLJE,
SPRAYE ZA NEGO NAVADNEGA, LAKASTEGA IN SEMIŠ USNJA,
SREDSTVA ZA ČIŠČENJE TAL,
SVEČE, NAVADNE IN OKRASNE;
FRIZERSKE PREPARATE,
BARVE IN PRELIVE ZA LASE,
LAKE ZA LASE,
ŠAMPONE;
NARTALAS IZDELKE — LASULJE IN LASNE DODATKE

ILIRIJA — TRADICIJA IN KVALITETA!

Rojaki, ki potujete v Jugoslavijo in Evropo,
zaupajte se nam!

TRANSTURIST

vam nudi vse vrste turističnih uslug — prevoze in izlete z lastnimi najmodernejšimi avtobusi, hotelske rezervacije v lastnih in tujih hotelih, vse vrste vozovnic, karte za prireditve, lov in ribolov in druge.

CENTRALA: LJUBLJANA, Šubičeva ulica 1, telefon 20 136, telex YU ALPEX 34528

POSLOVALNICE: Ljubljana, Bled, Bohinj, Radovljica, Škofja Loka, Domžale, Piran.

Podrobnejše informacije v ZDA pri

KOLLANDER WORLD TRAVEL, INC. 6419 St. Clair Ave.

CLEVELAND, Ohio 44103, USA

Zahtevajte prospekte!

IZBERITE BANKO

GORENJSKO KREDITNO BANKO

KI JE TUDI VAŠA DOMAČA

V SODELOVANJU Z GORENJSKO KREDITNO BANKO POVEČUJETE MOŽNOSTI, ZATO ODPRI TE DEVIZNI RAČUN PRI ENI POSLOVNIH ENOT GORENJSKE KREDITNE BANKE NA BLEDU, JESENICAH, V KRANJU, RADOVLJICI, ŠKOFJI LOKI IN TRZICU.

DEVIZNI RAČUN PRI GORENJSKI KREDITNI BANKI VAM PRINAŠA KORIST:

— DODATEN DOHODEK — OBRETI 6 do 8 % na leto, od tega 5,5 do 7,5 % v devizah

— NEZGODNO ZAVAROVANJE,

— SODELOVANJE V VELIKIH NAGRADNIH ZREBANJIH.

ODPIRANJE IN VODENJE DEVIZNIH RAČUNOV JE ENOSTAVNO, SOLIDNO, BREZPLAČNO IN V NAJVEČJI TAJNOSTI.

GORENJSKA KREDITNA BANKA NUDI LASTNIKOM DEVIZNIH SREDSTEV MOŽNOST VARČEVANJA ZA STANOVANJE POD POSEBNIMI POGOJI.

OGLASITE SE V GORENJSKI KREDITNI BANKI, KJER VAM BODO NAŠI STROKOVNI DELAVCI RADI POJASNILI VSE, KAR VAS ZANIMA OKROG DENARNIH ZADEV.

Koteks Tabus

Telefon: h. c. 323 241
gen. direktor: 311 353
Brzjav: KOTO Ljubljana
Teleprinter: 31-298
Poštni predal 415

ZASTOPSTVO INOZEMSKIH FIRM

Obiščite našo trgovino visoke mode »BOUTIQUE«, Miklošičeva c. 5
VSEM ROJAKOM PO SVETU — SREČNO 1972!

Predmet poslovanja podjetja je trgovanje na debelo.

Surove in predelane kože, vse vrste usnja, obutve, usnjena galanterija in konfekcija, umetno usnje, ščetine, dlake, volna, krzna, kožni in usnjeni odpadki, industrijske maščobe, strojila in pomožna sredstva za usnjarsko in čevljarsko industrijo.

ZDRUŽENO PODJETJE ZA DISTRIBUCIJO ELEKTRIČNE ENERGIJE SLOVENIJE LJUBLJANA, HAJDRIHOVA 2

Z ORGANIZACIJAMI: **ELEKTRO CELJE
ELEKTRO GORICA
ELEKTRO KRANJ
ELEKTRO LJUBLJANA
ELEKTRO MARIBOR**

Izbrano delo

MIŠKA KRANJCA

V 12 KNJIGAH

Človek v Kranjčevi prozi živi in se bojuje za tri stvari: za ljubezen, za kruh in za pravičnejše socialne razmere. To so trije tematski krogi tega plodovitega prekmurskega pisatelja in se prepletajo v vseh literarnih zvrsteh, ki se je v njih poskusil.

Najboljše, kar je Miško Kranjec na posameznih področjih ustvaril, je uvrščeno v 12 knjigah njegovega izbranega dela:

1. knjiga: ŽIVLJENJE, PESEM, CESTE, OS ŽIVLJENJA; 2. knjiga: KAPITANOVI, NOVELE; 3. knjiga: DO ZADNJIH MEJA, 4. knjiga: POVEST O DOBRIH LJUDEH, NOVELE; 5. knjiga: TEŽAKI, NOVELE; 6. knjiga: POD ZVEZDO; 7. knjiga: ZEMLJA SE Z NAMI PREMIKA; 8. knjiga: IZGUBLJENA VERA, 9. knjiga: MACESNI NAD DOLINO, NOVELE; 10. knjiga: ČLANKI; 11. knjiga: MESEC JE DOMA NA BLADOVICI, ČARNI NASMEH, ČRTICE in 12. knjiga: MLADOST V MOČVIRJU.

Naročila sprejema izvozni oddelek Mladinske knjige, 61000 Ljubljana, Titova 3.

Cena vseh 12 knjig je 44.— US dolarjev.

Trgovsko izvozno podjetje za domačo in umetno obrt

DOM

Ljubljana — Mestni trg 24

Izvaža — uvaža
sodeluje s 30 državami

Podjetje »DOM« je največje in edino slovensko podjetje, ki vključuje vse izdelke domače in umetne obrti — klekljane čipke, vezenine, vozljane in tkane preproge, suho robo, pletarske izdelke, lončarstvo, rezbarstvo in kovaške izdelke ter še nešteto drugih izdelkov.

Podjetje »DOM« organizira proizvodnjo • skrbi za šole in tečaje za domačo obrt • odkupuje izdelke domače in umetne obrti • prodaja izdelke domače in umetne obrti v Jugoslaviji • prodaja na debelo • prodaja na drobno v poslovalnicah v Ljubljani na Cankarjevi 6 • na Titovi 4 • na Gosposvetski cesti 10 • na Trgu OF pri kolodvoru • na Trgu revolucije • na Mestnem trgu 24 • na Vodnikovem trgu in na Bledu.

Ijubljanska banka

podružnica Nova Gorica

z ekspoziturami v Ajdovščini, Idriji in Tolminu

nadaljuje s tradicijo pravega bančnega servisa v vseh vaših denarnih zadevah. Poslužujte se vseh naših uslug po hranilnih vlogah, deviznih računih, stanovanjskem varčevanju in drugih servisih.

Državna založba Slovenije

ima na zalogi naslednje slovarje:

J. Kotnik: **SLOVENSKO-ANGLEŠKI SLOVAR**
831 strani, cena: pl. 52 din

Grad, Škerlj, Vitorovič: **ANGLEŠKO-SLOVENSKI SLOVAR**
1120 strani, cena: pl. 65 din

F. Tomšič: **SLOVENSKO-NEMŠKI SLOVAR**
768 strani, cena: pl. 42 din

F. Tomšič: **NEMŠKO-SLOVENSKI SLOVAR**
989 strani, cena: pl. 70 din

Pretnar, Kotnik: **FRANCOSKO-SLOVENSKI SLOVAR**
833 strani, cena: pl. 55 din

J. Kotnik: **SLOVENSKO-FRANCOSKI SLOVAR**
682 strani, cena: pl. 68 din

A. Grad: **ŠPANSKO-SLOVENSKI SLOVAR**
1005 strani, cena: pl. 78 din

SLOVAR SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA, I. del A — H
844 strani, cena: pus. 200 din

Vse knjige lahko naročite na naslov

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

61000 Ljubljana, Titova 25

inozemski oddelek

Gradbeno podjetje

Tehnika

Ljubljana, Vošnjakova ulica 8

izvajanje vseh vrst inženirskih gradenj
gradnja stanovanj za trg
izvajanje inženiringov
projektiranje
prodaja gradbenih polizdelkov in gotovega betona

SE PRIPOROČAMO!

SOLIDNOST

SODOBNOST

KVALITETA

DRAGI ROJAKI!

Ali ne bi bilo lepo, ko bi vas vsak teden obiskal prijatelj iz domovine in vam povedal, kaj je novega, kakšne uspehe so dosegli delovni ljudje in kaj jih tare? Vse to in še mnogo drugega zanimivega boste izvedeli, če vpišete svoje ime in naslov v spodnjo naročilnico in jo pošljete na naslov slovenske ilustrirane revije »Tovariš«, Ljubljana, Tomšičeva 3. V kratkem bo prišel vsak teden k vam na obisk.

NAROČAM

ilustrirano
revijo

TOVARIŠ

Ime:

»TOVARIŠ«

Ulica:

LJUBLJANA

Mesto:

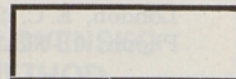
Tomšičeva 3

Država:

JUGOSLAVIJA

Letna naročnina je 14,00 USA dolarjev,
trimesečna 4,00 USA dolarje, plačljiva
vnaprej na Ljubljansko banko, Ljubljana,
Šubičeva 1, tek. rač. 501-620-7-32000
-10-160 s pripisom »Za revijo Tovariš«.

Podpis:

Čitljivo izpolnite in odpošljite v pismu!

JUGOBANKA

Če varčujete pri JUGOBANKI, varčujete pri najstarejši specializirani banki, katera ima:

- poslovne zveze s celim svetom: s 1016 bankami v 116 državah
- predstavništva v vseh večjih državah
- 54 poslovnih enot na področju cele Jugoslavije (v kratkem otvoritev še 8 novih poslovnih enot)

katera

- sprejema dinarske in devizne vloge občanov
- vodi žiro in tekoče račune občanov
- odobrava kredite po zelo ugodnih pogojih in
- opravlja vse druge bančne posle.

Jugobanka je z največjimi bankami v ZR Nemčiji, Švici in Avstriji sklenila posebne aranžmaje pod zelo ugodnimi pogoji za varčevanje jugoslovanskih delavcev v tujini (dvojezične in trojezične hranilne knjižnice itd.).

PREDSTAVNIŠTVA V INOZEMSTVU:

NEW YORK:

Yugoslav Bank for Foreign Trade
Representative office
500 Fifth Avenue, Room No. 2133
NEW YORK, N. Y. 10036
Phone: BRYANT 9-4251-2

PARIS:

Banque Yougoslave pour le Commerce
Exterieur
Bureau de Représentation
40, Rue de Francois Ier
PARIS 8-e
Phone: 225-69-29

LONDON:

Yugoslav Bank for Foreign Trade
Representative office
Winchester House, 77 London Wall
London, E. C. 2
Phone: 01-588-7860

MILANO:

Banca Jugoslava per il Commercio
Estero
Ufficio de Reppresentanza
Via Fatebenefratelli 15/IV
MILANO 20121
Phone: 666-695

FRANKFURT/M:

Jugoslawische Bank für
Aussenhandel
Repräsentanz Frankfurt/M
Goethestraße 2/IV
6 FRANKFURT/M
Phone: 28-59-57

PRAHA:

Zastupitelstvo Jugobanky
Havanska 8/III
PRAHA 7
Phone: 376-618

MOSCOW:

B. Ordinka 72
MOSCOW
Phone: 233-86-67

TRIPOLI:

P. O. B. 1087
TRIPOLI (Libya)
Phone: 39-556

Srečno 1972 želimo

Prosveta

Glasiło Slovenske narodne podporne
jednote

2657-59 So. Lawndale Ave.
Chicago, Illinois 60632

Tivoli

Enterprises
Imports from Slovenia, Yugoslavia
Andy and Jo Turkman
6419 St. Clair Ave.
Cleveland, Ohio, 44103
tel.: 431-5296

August Kollander

World Travel

589 East 185th St.
Cleveland, Ohio 44119
tel: 531-1082, 531-4066

Tony's Polka Vilage

Tony Petkovšek
591 East 185th St.
Cleveland, Ohio 44119

Adria Travel Service

Vladimir Urbanc
4159 St. Lawrence Blvd.
Montreal 131, P. Q. — Canada

Naši zastopniki

V ZDA:

PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave.
CHICAGO, Illinois 60632

TIVOLI ENTERPRISES, Inc.
6419 St. Clair Ave.
CLEVELAND, Ohio 44103

TONY'S POLKA VILLAGE
591 E. 185 St.
CLEVELAND, Ohio 44119

Mr. John ZORNIK
15809 E State Fair
DETROIT, Michigan 48205

Mr. Joseph DURJAVA
758 E 232 St.
EUCLID, Ohio 44123

Mrs. Anna KLUN
206 First St.
PITTSBURGH, Pa. 15215

Mr. Frank L. TEKAUTZ
211 7th St. South West
CHISHOLM, Minn. 55719

Mrs. Fanny STROY
1109 So., 60th St.
WEST ALLIS, Wisc. 53214

Mrs. Mary MATYAZICH
2251 Sunset Blvd. Apt. 2
LOS ANGELES, Calif. 90026

Mrs. Frances JENKO
235 E Sheridan St.
ELY, Minnesota 55731

Mr. Frank ALESH
9089 Date Str.
FONTANA, Calif. 92335

V KANADI:

Central News Stand Variety
256 Augusta Ave.
P. O. Box 730, Terminal »A«
TORONTO 2 B, Ontario

Mr. Ludvik DERMAŠA
48 Kirkland St.
KIRKLAND LAKE; Ontario

Mr. Janez HOČEVAR
2264 New St.
BURLINGTON, Ontario

Mr. Alojz RAY
10939 — 98 St.
EDMONTON, Alberta

Mr. Jože ZIDAR
129 Indian Rd
TORONTO 3, Ontario

Mr. Janez DRČAR
77 Mona St.
PORT ARTHUR, Ontario

Mr. Leo FISTER
99 Stuart Ave.
WILLOWDALE, Ontario

Mr. Mirko MOČNIK
317 Simcoe St. S
OSHAWA, Ontario

Mr. Ludwig A. STEGU
2341 Cliff Rd.
MISSISSUAGA, Ontario

Sprejemajo naročila za:

- Revijo **RODNA GRUDA** za Slovence po svetu
Monthly Review for Slovenes abroad
- Knjigo **SLOVENSKI KOLEDAR** za Slovence po svetu
The book for Slovenes abroad
- Učbenik slovenščine **ZAKAJ NE PO SLOVENSKO**
Study course **SLOVENE BY DIRECT METHOD**

Ljubljanska banka

**pravi
naslov
za
denarne
zadeve**